

Indonèsia: **Estat Terrorista i genocida** contra les seves nacions dominades.

Llibertat per a Timor Oriental!!

Tots els estats plurinacionals es basen en una nació majoritària per a destruir i colonitzar les altres.

I si resisteixen, els exèrcits estatals planifiquen el genocidi.

Sempre ha estat així.

A Espanya igual, contra Catalunya. Al 1640, al 1714, al 1939...

Estats terroristes i genocides. Espanya Arruix!!

L'ESTEL

PRENSA
CORTINA

<http://teleline.terra.es/personal/focifum>
 E MAIL focifum@teleline.es

A.P.P.E.C
 ASSOCIACIÓ
 DE PUBLICACIONS
 PERIÒDIQUES
 EN CATALÀ

ANY XIX. NÚMERO 422

1er DE NOVEMBRE DE 1999

PREU: 225 PTS - 1,35 euros

P O R R E R E S

Fa 25 anys que n'Antoni Rosselló és l'amo de la Ferreria Can Güia al carrer Pou Florit de Porreres. Va obrir aquesta ferreria son pare n'Antoni Rosselló en temps de sa guerra. El seu fill, Toni Rosselló és l'hereu del negoci. Tlf. 971 647 362

Pel març fa fer 45 anys que n'Antoni Serra va obrir el taller de reparació de cotxes Serra a Porreres. És agent oficial Fort. Té cotxes des de un milió quatre centes mils pessetes fins a vuit milions. Ara s'ha jubilat i només cobra 33.000 ptes. després de cotitzar tota la vida. Jo li dic que els ho regali i se des jubili. Així els espanyols aniran més grassos. Tlf. 971 647 073

Fa 30 anys que na Maria de can Murtó regenta la botiga Malva a Porreres. Són pare, en Gori Murtó te un viver i a l'hivern ven arbres i a l'estiu fruita a sa Pobra. Ella l'ajuda. Tlf. 971 647 053

Fa 2 anys que en Tomàs Moll d'Hamburg regenta la Immobiliària AIP a Porreres. Abans, durant 9 anys va regentar el Bar Bona Feina a la Plaça de l'Ajuntament del poble. Tlf. 971 168 453

Fa 15 anys que na Joana Caldentei de Manacor regenta amb el seu home Toni Cervera la botiga Can Toni Cervera a Porreres. Ven electrodomèstics, telefonia, vi de bota, tenen videoclub... Tlf. 971647 170

Fa 4 anys que en Sebastià des Centro regenta el Restaurant és Centro a Porreres. Despatxa menús a 1000 ptes. els dies feiners i a 2000 els diumenges. Tenen peix fresc de barca pròpia. És el lloc millor de la comarca per a menjar i beure bé i a bon preu. Tlf. 971 168 372

Fa 23 anys que en Miquel Rosselló regenta el Bar can Miquel a Porreres. Aquest lloc és la Penya del Barça. Tenen 120 associats que s'apleguen per veure els partits per televisió. Els venen les entrades per anar al camp i fan soparets tan si guanyen com si perden. Tlf. 971 647 008

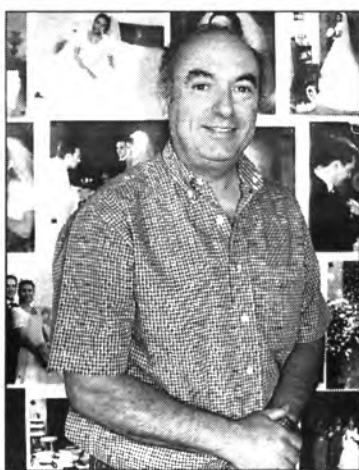
Fa 20 anys que na Margarida Joan regenta la botiga de teixits Can Xenoi a Porreres. Va obrir aquesta botiga sa mare l'any 1936- Tlf. 971 647 029

Fa 10 anys que na Francesca Cervera va obrir amb la seva amiga Francesca Cervera la Sabateria Amer al carrer Pou Florit de Porreres.

Fa 3 anys que na Sebastiana Baron regenta el Forn i Pastisseria Baron a Porreres. Telf. 971 168 346

Fa 30 anys que en Sebastià Vidal regenta l'Estudi Foto Vidal a Porreres. Tlf. 971 647 320

És l'amo del Bar sa Fonda de Porreres. És un bar del Barça. Els vespres posant música.

Fa 20 anys que na Maria Melià regenta la Sabateria BM Esports a Porreres. Tlf. 971 168 276

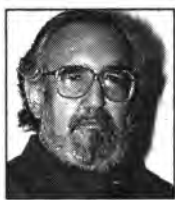
**Especial dedicat a
 PORRERES
 Si vos ha agradat,
 telefonau al
 971 26 50 05
 i el vos enviarem
 cada quinze dies.**

Fa 25 anys que les Monges de la Caritat de Porreres obren la Residència d'Ancians al poble. Ara, per sant Roc celebraran aquest aniversari amb una gran festa. Tenen 29 residents a cura de 6 monges.

Fa 15 anys que en Biel Cerdà va obrir el Foto Estudi Cerdà a Porreres. Tlf. 971 647 681

Fa 7 anys que en Xim Barceló regenta el Bar sa Fonda a Porreres. És del Barça de tota la vida. Els vespres és un músic bar. Tlf. 971 647 316

Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

El dijous dia 7 d'octubre va arribar a la redacció de L'ESTEL la publicació porrerenca *Llum d'Oli*, que vaig llegir el vespre. A la revista hi ha una entrevista que fa na Joana Mora al pares Francesc, August i al germà Domingo que han reobert el Convent dels Felipneris a Porreres. A l'entrevista, na Joana Mora, demana. -Quina idea teniu de Porreres? En Domingo respon. - Hem vengut a la terra que raja llet i mel. En Francesc diu. - Porreres és especial. És un poble amb gran poder associatiu, de gent alegre i bona i amb un caràcter propi. La nostra sorpresa ha estat impressionant! Hi ha pocs pobles com Porreres. La gent és d'una gran qualitat humana i per això ens ha integrat ràpidament a la vida del poble.

Animat per aquesta paraules, l'endemà, m'aixec de dormir devers les 9 del matí, beren una mica i partesc cap a Porreres. Arrib a les 10 i comenc a visitar botigues. A la 1 havia fet 15 subscripcions i m'atur al Restaurant des Centre on a dins un vell teatre amb escenari i tot, hi ha un restaurant ple de gent. M'assec a una taula gran on hi ha un alemany ben xerraire. Li diuen Enric i me conta que viu a Sineu fa 3 anys i ara se construeix una casa a dins un tros de terra a so n'Oms, entre Porreres i Manacor. Se menja molt be al Restaurant Centre: Pots triar de 4 primers, 4 segons, postes i vi i gasosa per mil ptes. N'Enric està tan content de la meua conversa que paga el meu menú, mil pessetes. Faig una foto a l'amo que s'apunta a l'ESTEL i vengà, cap a s'Arenal. I que vos pensau. En un dematí, 16 subscripcions. És vera que la gent és bona i que Porreres raja llet i mel com diuen els pares, fills de sant Felip Neri. No poden dir el mateix del terme de Llucmajor, tan al poble com a s'Arenal i urbanitzacions, on la gent se mira com els fesols.

Molts de moros, se veuen per Porreres. I tanta sort que n'hi ha que si no, no sé qui feria feina a fora vila i qui feria de manobre a les obres el terme. I quantes cases abandonades que hi ha al poble. Les cases més grans i més senyorialsthan buides i això és una llàstima. Seria bo que els estrangers les omplissin i les donassin vida. La gent dona vida als pobles.

Multes de 60.000 i 40.000 ptes ha posat el jutge de lo Penal número 3 de Santander als guàrdies civils L.A.A.R., caporal pri-

mer i J.C.B.M., per agredir en la caserna al veí, Florencio Gómez Roiz. Els fet passaren fa dos anys al final d'una verbenà. Els guàrdies intentaven identificar entre un grup de persones l'autor d'una pedrada contra el seu vehicle, pera els detinguts no duien documentació, i a fi que no els haguessin de dur a tots a la caserna, en Gómez Roiz s'oferí a acompanyar als guàrdies. A l'entrada de la caserna, un ca de la Guàrdia Civil es va acostar al detingut que el se llevà de damunt amb un peu. Això va irri-

Munar amb els membres de la plataforma.

tar al caporal que va pegar un cop de puny a en Gómez a l'ull dret a causa del qual va perdre un 10% de visió. Al caure a terra, segons la sentència, els guàrdies li pegaren puntades de peu a les cames i al cap perquè se posàs dret. Amb empentes i a la força, en Gómez fou engrillonat i ingressat als calabossos. El jutge condemna els guàrdies per lesions. A més hauran d'indemnitzar amb 519.000 ptes. a la víctima. El fiscal demanava dos anys de presó per a l'agredit, per atemptat als agents.

La Guardia Civil de Múrcia ha obert expedient sancionador per falta molt greu al guàrdia F.R.G. de 40 anys qui el segon diumenge de setembre d'enguany provocà, presumptament un accident mortal en un camí veïnal de Fortuna (Múrcia), a l'envair el carril esquerra el vehicle patrulla que menava. En el sinistre va morir n'Antoni Gil, de 16 anys, que menava un ciclomotor. L'agent fou sotmès a una prova d'alcoholèmia que donà el resultat de 0'44 grans d'alcohol per litre d'aire expirat. El màxim permès per la llei als conductors professionals -cas de l'agent que menava el Nissan- és de 0'15 grams. L'agent va bufar l'alcoholímetre dues hores i mitja després del sinistre, segons infor-

mava el diari *La Verdad*. En una segona prova, realitzada hores més tard, la tassa d'alcohol era de 0'40 grams. Segons l'atestat del sinistre, el guàrdia ha comès una presumpta falta molt greu prevista a l'article 9 de la llei disciplinària de la Guardia Civil (engatar-se durant el servei o amb asiduitat).

La Plataforma Ciutadana en Defensa del Contribuent que lidera el nostre col·laborador Pere Felip fou rebuda en audiència per la Presidenta del CdM, Maria Antònia Munar a qui demanaren que els turistes paguin totes les despeses d'infraestructura que utilitzen. Aquesta Plataforma està integrada per associacions veïnals i socials de Ciutat de Mallorca

Kaime Martorell. A la fira de Llucmajor va fer penjar una pancarta que deia: **LLUCMAYOR YA ES BILÍNGÜE. AHORA TOCA A MALLORCA.** Aquest homonot no deu saber que els mallorquins, menorquins, eivissencs i catalans en general fa tems

sellam que els telefoneu per condemnar la seva actitud antimallorquina, xenòfoba i excloent, que vol fer de Mallorca un país amb dues cultures, amb dues llengües, un país fracturat on la convivència serà de cada dia més conflictiva.

En Miquel Contestí, mostrant a sa mare la pescada del dia.

que som bilingües. És ell que és monolingüe i no hi ha manera de fer-lo bilingüe. L'endemà de la fira, tots els cotxes de s'Arenal, tenien penjat un paper que deia del nostre govern: *Desde sus elevados puestos y conjuntamente con Unión Mallorquina, PSM y otros partidos separatistas, nacionalistas y republicanos, han decidido que nuestros hijos, sea qual sea su lengua materna, deberán estudiar en catalán, contraviniendo los Derechos Fundamentales de la persona que protege la Consti-*

I tanmateix, s'Arenal de Mallorca és un dels llocs més sanitosos, on la gent viu millor i arriba a centenari. Com en Pere Moll i Riera, veïnat nostre a ses Cadenes de s'Arenal, en Pere Moll i Riera, un hortolà des Pil·larí que acaba de complir els 102 anys d'edat. O la mare de l'expresident del Reial Mallorca, en Miquel Contestí. Dona Magdalena Cardell, que aquests dies ha fer els 100 anys. A ells i a les seves famílies, la nostra enhorabona.

Tan a l'estiu com a l'hivern, carregar o descarregar a Correus de s'Arenal és un problema. Com es natural, hi ha un disc de Càrrega i Descàrrega i unes reixes grogues al terra. Però la gent, començant pels funcionaris de la casa no els fan gens de cas. Per descarregar, no queda més remei que aturar-se el mig del carrer i atura el tràfic fins que hagi acabat. Allà hi va la Guàrdia Civil, els policies i els soldats a cercar la correspondència, i pateixen el mateix caos que els altres. La Policia Municipal de Ciutat no s'hi acostà i al cap de correus, un foraster bon vivant, passa de tot. No estaria de més que els caps de correus de Ciutat, ara que Correus se privatitza, prenguessin cartes en l'assumpte, en bé dels clients de Correus, que el cap i a la fi, són els qui paguem.Ω

La cadena de menjar ràpid valenciana Blanc i Negre ha obert a València el primer dels seus establiments. La firma de Torrent Embotits F. Martínez te previst invertir un total de 250 milions de pessetes en aquesta botiga i en altres tres que obrirà abans de Nadal. Per el primer semestre de l'any 2000, la cadena preveu obrir altres sis establiments. Seria ben desitjable que els valencians (que saben molt de menjar) posessin els ulls en les Illes Balears i Pitiüses en visites a futures ampliacions d'aquesta cadena.

Sembla ser que en Rabasco ha agafat la torxa de l'anticatalanisme que fins ara duia en

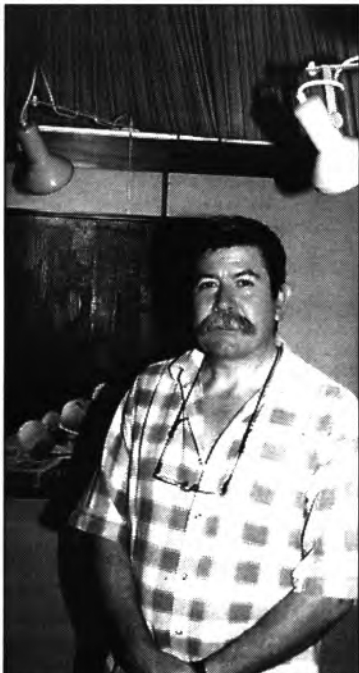

F I R E S D E L L U C M A J O R

A les Fires de Llucmajor hi assistiren les primeres autoritats autonòmiques acompanyades de les primeres autoritats municipals de la ciutat. Els primers amb cara alegre i firera. Els segons amb cara i posat de funeral. Tot un poema, si senyor.

Fa 5 anys que en Raimon Gaià de Santanyí pinta a l'oli bodegons i marines. El seu ofici és ceramista. Son pare, era germà des mestre Gana de sant Joan. Tlf. 971 163 128

Fa un any que els germans Ramon regenten els Tallers Peugeot de Llucmajor. Venen cotxes de milió i mig fins al vuit milions. Tlf. 971 660 521

Fa un any que en Mateu Obrador de ses Salines regenta la Cristalleria ca N'Alegria al carrer des Born de Llucmajor. La família de la seua dona, els Alegria, tenien aquesta cristalleria al carrer de sant Miquel, des de temps immemorial. Tlf. 971662 931

Fa 15 dies que na Janette Müller i n'Uwe Aibinder han obert la Botiga de Moda home i dona Baffy a Llucmajor. Tlf. 971 664 247

Fa 10 anys que na Claudie de Dame de s'Arenal, posa ungles de porcellana a les senyores guapes. Tlf. 971 441 368

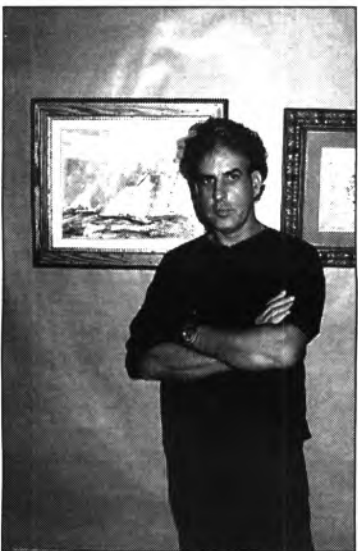
Fa 20 anys que na Teresa de ca na Mirona fa bunyols aquests mesos de tardor a ca seva, al carrer de Pere Llobera de Ciutat. Ara ha començat a anar de fires i mercats. El seu home, en Joan Mundilla l'ajuda. Tlf. 971 241 800

Fa 2 anys que en Damià Oliver és el Distribuïdor per a Balears de la marca Lozar TGI. Unes màquines que depuren l'aigua per osmosis inversa. A partir de 152.000 i fins a les 350.000 s'instal·len aquests aparells a l'aigüera i ja teniu aigua ver beure, cuinar, fer cafè, rentar els plats. Te el magatzem a Llucmajor. Tlf. 649 626 467

N'Àina Torres és la madona jove del Forn Can Tabaquet de la Vila d'Eivissa. Ara ha obert sucursal al carrer de Jaume Santacília a Ciutat de Mallorca. Són especialistes en productes eivissencs. Flaó, magdalenes, orellats... La dependenta és na Maria Antònia Ferrer. Tlf. 971 721 079

Fa un any que en Magi Binimelis de la barriada de son Dureta de Ciutat pinta a l'oli, a l'aquarel·la i acrílics. Tlf. 619 794 709

Fa 20 anys que na Francesca Llebres d'Establiments pinta a l'oli i a l'aquarel·la, paisatges i retrats. Tlf. 971 713 690

Fa 2 mesos que n'Ignasi Mut ha obert l'Estudi Fotogràfic Orient a Llucmajor. Tlf. 971 662 083

Fa un any que na Lola Garcia des Molinar de Ciutat pinta nus, bodegons i paisatges. Tlf. 971 247 818

E L R O T O

ESTOY A FAVOR DE TODOS LOS MOVIMIENTOS INDEPENDENTISTAS

¡SIEMPRE QUE NO SEAN DE AQUÍ, NATURALMENTE!

LES MERAVELLES DE S'ARENAL

Fa un any que en Lluís Martínez regenta el Restaurant "El Mejillón" a les Meravelles de s'Arenal. Despatxa menús a 1.200 ptes. Abans el duia el seu sogre en Marçal Lorenzo. Tlf. 971263065

Fa dos anys que n'Elisabet Agüero regenta el Restaurant Dos Pins a la Plaça de les Meravelles de s'Arenal. També regenta el Restaurant Marina Palas davant La Porciúncula i el Restaurant "Azul" Platja a la Ciutat Jardí. Tlf. 971 263 099.

Fa 5 anys que na Magdalena Riutort i En Tomás Gredilla regenten la Cafeteria Tomás a les Meravelles de s'Arenal. Un lloc on se menja per un miler de pessetes. Tlf. 971 492 688

Fa 9 anys que en Joan Palou va obrir el Taller Palou a s'Arenal de Mallorca. En Joan és Agent Oficial Citroën a s'Arenal. Ven cotxes d'un milió cent mil ptes. fins a sis milions. Tlf. 971 269 899

Fa 3 anys que en Francesc Nadal d'Esportles va obrir amb un Joan Tejero, la Fusteria Nadal a s'Arenal de Mallorca. Tlf. 971 268 470

Per a ser nacionalista és necessari sensibilitat

PERE FELIP I BUADES

Pens que es arribada l'hora que existeixi un vertader nacionalisme a Mallorca.

Pens que ja és hora que, o be que el poble mallorquí ho exigeixi, o que sien el propis partits que així s'autodefineixen (UM i PSM), ho ofereixin al poble mallorquí. O sia, que d'una vegada, actuïn com a tals, com a partits nacionalistes.

Per això, s'haurien de posicionar d'una manera més ferma i radical del que actualment fan. I també en les formes, moltes de les quals podem dir que són dèbils i plenes de temor, especialment quan es tracta de la defensa de la llengua catalana, o a l'hora de promoure la nostra cultura, sempre tan agredida per cultures forasteres.

Per això, també els dirigents dels partits nacionalistes que actualment ocupen càrrecs institucionals en el Govern, el Consells i els Ajuntaments, haurien de tenir més, moltíssima més sensibilitat envers de la nostra cultura, la nostra llengua i els nostres furs. Haurien de mostrar-se en públic amb l'orgull de ser mallorquins. Haurien de mostrar-se més sensibles a l'hora de defensar el nostre patrimoni econòmic i cultural. Haurien de ser més forts i fermes a l'hora de fer-ho.

Dies passats aparegueren als mitjans de comunicació, notícies de l'Ajuntament de ses Salines, el batle del qual, d'UM, s'oposà a la normalització lingüística del seu ajuntament per la raó que els funcionaris no en sabien. Lamentable, molt lamentable el fet d'aquest batle d'UM que no fa complir la Llei de Normalització Lingüística al seu consistori. Un batle que no se preocupa de que els funcio-

naris municipals facin cursets de català, encara que sia elemental. Que no es preocupi que tot el poble passi per l'embut i que hagi de renunciar a la seva llengua passant a la castellana amb la benedicció del batle "nacionalista".

Lamentable, molt lamentable que des de la cúpula dirigent del partit no s'hagin pres cartes en aquest assumpte, però comprensible si tenim en compte que pocs dirigents d'UM utilitzen el català com a llengua vehicular, exceptuat la presidenta, la amiga Maria Antònia Munar qui quasi sempre empra la nostra llengua i ho fa amb ostensible seguretat i orgull.

Lamentable també el que fan els altres nacionalistes, els del PSM, tan ocupats en revisar els seu llombrícol d'esquerres que no tenen temps d'exercir de nacionalistes.

Com a fet positiu, cal remarcar que avui a Mallorca hi ha més partits, grups, lobbys, associacions... amb sensibilitat nacionalista. Ells són la verdadera força nacionalista. Ells són l'esperança de futur. Ells són els qui empenyen a aquests tebis que se troben dins el nacionalisme parlamentari avui tan descafeïnat.

Un nacionalisme que de manera obligada, haurà de ser convergent i integrador de totes les sensibilitats nacionalistes a l'hora que haurà de ser excloent de les sensibilitats d'esquerres o de dretes.

Perquè al cap i a la fi, el ser nacionalista avui a Mallorca, és molt senzill. N'hi ha prou essent mallorquí o integrat i, a més ser sensible. Sensible a la terra, a la cultura, a la llengua. Ω

Quin bigotis els de l'Aznar!

QUIM GIBERT, LLICENCIAT EN PSICOLOGIA PER LA UAB

"El predicador clavava en aquells qui l'escoltaven un odi personal..."
Evangelí Gris de Vicenç Villatoro.

"!Esto no es Cataluña! !No son los países catalanes!", ha cridat repetidament en Jaume Matas, president balear del PP, en aquesta última campanya electoral per arreu de l'arxipèlag. Aznar ha anat més lluny i ha qualificat els països catalans de *"no sé qué cosa rara"*. Quan tot un president d'estat menysprea unes territoris amb tronc comú i un altre d'autònom ha de negar públicament la catalanitat dels seus conciutadans, és que comença a haver-hi un gruix importantíssim d'illencs organitzats que veu amb bons ulls el pancatalanisme. Altrament ni l'Aznar ni en Matas tindrien necessitat d'esbombar estirabots de l'alçada d'un campanar: *"Nos impondrán la inmersión lingüística. Catalán cien por cien en las escuelas. Y catalán de Barcelona"*. Si res els incomodés de valent, optarien simplement per la més absoluta indiferència respecte a la identitat catalana d'Eivissa o de Ciutat de Mallorca.

Mentre Aznar és un desconsiderat amb les terres de parla catalana, en una visita a Irlanda s'ha expressat en gaèlic en una de les recepcions governamentals. La sensibilitat lingüística que vol exterioritzar el president espanyol no l'aplica en el seu propi estat amb l'asturleonès: *"Hay asturianos que sufren prohibiciones, vetos y sanciones por expresarse en asturiano"*, denunciava Xavi Vilareyo (La Vanguardia, 4-3-99). Ni tampoc amb l'aragonès ni amb el català de l'Aragó: *"La Franja conviu des de fa segles amb el castellà en condicions d'inferioritat, tenint com a*

resultat una pràctica bilingüe amb una debilitació del català i en alguns casos la seva desaparició" subratlla en Miquel Siguan. L'Espanya plural dels populars és ben singular, perquè no és del tot cert que el PP no cregui en els països catalans. Els encapçalaments de la propaganda del PP a les municipals de Fraga eren en bilingüe espanyol-català, quan la nostra llengua no gaudeix de cap oficialitat a la Franja de Ponent precisament perquè el grup popular ho impedeix des de les Corts Aragoneses. D'això no se'n diu fer el préssec? Quan convé l'Aznar no només ens parla de la seva intimitat, sinó que assegura que: *"La llengua catalana és una de les llengües més perfectes que conec"*. I el seu partit es capaç d'editar la publicitat electoral en la llengua que calgui si del que es tracta és de caçar vots.

Darrerament el concepte països catalans semblava condemnat a l'ostracisme. *"Els països catalans són una realitat cada dia més fictícia"*, manifestava el sociòleg Salvador Cardús el passat 11 de setembre a la premsa, amb la qual cosa reconeixia que dissortadament l'expressió no havia fet fortuna. Com que aquesta denominació no arrelava entre el poble, es tendia a evitar perquè sonava forçada. Curiosament mai un president d'Espanya hi havia dedicat massa atenció des que el seu creador, el valencià Benvingut Oliver de Catarroja (L'Horteta), va llençar la idea el 1875. Tot i l'aire despectiu amb el qual l'Aznar es va referir als països catalans, l'única vessant positiva ha estat la publicitat gratuïta que se n'ha fet

del terme. En Joan Manuel Tresserras i l'Enric Marín, professors de ciències de la comunicació a la U.A.B., m'havien explicat més d'un cop que allò que no deixa indiferent i desvetlla comentaris, encara que se li vulgui donar un to hostil i incitador, esdevé conegut i una bona plataforma de projecció per a perpetuar la seva existència. I, en aquest sentit, en José Mari ha ressuscitat un terme moribund. Qui ho havia de dir que seria ell!

La comunitat científica ha reblat que els països catalans som una comunitat lingüística indiscutible. Molt més dubtós és treure pit per parlar de *"la lengua común de los 300 millones"*, un paquet el qual ens hi encabeixen també a nosaltres, els bascos i els gallecs. I tenen les penques d'incloure-hi els maputxes, els quítxues, els miskitos i un llarg llistat de pobles del centre i sud d'Amèrica. La *"francophonie"* també és un orgull per als gals i la *"Commonwealth of nations"* tres quarts del mateix per als anglesos. En aquesta línia el periodista basc en Pepe Rei declarava: *"Perquè creu vostè que des dels estats centralistes s'imposa un únic codi lingüístic? Perquè la uniformitat del pensament és l'única garantia per a l'esclavitud. Si poguessin posar a la presó les paraules, estarien tots els diccionaris autòctons en el corredor de la mort"* (El Triangle, 14-5-99).

Qui vol ridiculitzar un col·lectiu o una situació, corre el risc de ser ell qui acabi fent un ridícul espantós. O potser vaig mal fixat i en José Mari Aznar de tant que ens estima, ens abonyega. Ω

País Balear

PER JOSEP SERRA. PRES. D'ESQUERRA
REPUBLICANA-MALLORCA

En la meua condició de balear (per disseny del centralisme espanyol que va establir l'actual divisió provincial en el segle passat i de la més recent democràcia espanyola que l'ha corroborat), només puc restar sorprès davant l'actitud nova del PSM en el tema de l'espai polític nacional autòcton.

A un passat homenatge a en Josep Melià ja poguérem sentir com en Miquel Duran no tenia cap inconvenient a fer ús del concepte Països Catalans en referència a la nació no reconeguda després de la seva liquidació legal mitjançant les disposicions centralistes de francesos i espanyols. Tampoc va evitar el terme PPCC Isidre Canelles, representant d'UM a la taula rodona organitzada pel Blanquerna enguany a Lluç sobre la sobirania nacional a la fi de segle.

És prou clar que UM no necessita desmarcar-se de cap enfocament nacional, perquè només hi havia participat marginalment, però que a hores d'ara ja hi pot ficar cullellada sense manies ni temors injustificats. Des del PSM, en canvi, el pas d'una nació catalana que políticament coincideix amb la nació lingüística a una nació política que no coincideix més que amb una província i una regió espanyoles els provoca molts de dubtes i més d'una greu contradicció.

A la manifestació del passat 31 de desembre, el PSM hi partici-

pava darrere una pancarta acordada conjuntament entre tots els convocants on hi figuraven una estelada i un mapa dels PPCC. Als actes del Blanquerna a Lluç, enguany, bona part dels seus joves activistes o simpatitzants lluien samarretes amb lemes referents als PPCC en termes polítics. Etc, etc.

¿Ho hem d'interpretar com el fet que ens trobam davant un partit molt diversificat en què els partidaris de la via política d'uns PPCC federats i sobirans en el marc de la Unió Europea han quedat relegats a un tercer pla, o bé com una tàctica d'un partit d'abast comarcal que cerca acumular vots per la via populista de no molestar les "consciències", dient als ciutadans només allò que volen sentir?

En la meua condició de balear real, avalada per molts d'anys de feina i d'implicació personal a cadascuna de les illes (amb una estada mínima de set anys a Menorca, perquè no es digui que el meu coneixement d'una o de les altres es deu a una estada turística), esper que els representants del nacionalisme autòcton ens diran quins aspectes justifiquen la nació política balear enfront de la nació catalana, si no és per "ofrendar nuevas glorias a España" i fer cas al desig del president Pujol ("A Madrid ens trobarem"). Ω

Dites relacionades amb el vi

El bon vi no necessita ram ni la bona dona reclam.

El bon vi parla llatí.

El bon vi pel bevedor fi.

El bon vi ressuscita el pelegrí.

El bon vi si no pots orinar resulta un verí.

El bon vi surt a la cara i puja al topí.

El bon vi, beu-te'l tu i no el donis al veí.

El bon vi, en vas petit.

El borratxo fi, a la taverna vol el vi.

El borratxo valent se'n va del vi a l'aiguadent.

El brou bon vi vol.

El dilluns, mercat i vi.

El gat en sac i el vi en carbassa.

El joc fort, el vi ranci i la dona jove.

El llagostí des del mar ja crida el vi.

El mal que el cura el dormir, malaltia de vi.

El mal que ve del vi vol dormir.

El massa vi no guarda secret ni paraula compleix.

El meló madur demana vi pur.

El meló vol el vi bo, i el cargol també l'hi vol.

El meló vol el vi felló.

El menjar picant vol vi abundant.

El menjar sense vi es torna verí.

El molt vi treu de si.

El mosquit va dir a la granota: val més morir en el vi que viure en l'aigota.

El novembre, vi per vendre. Ω

ES PIL·LARI DE S'ARENAL

Fa mig any que na Maria Gaia i na Caterina Castillo regenten el Bar La Ponderosa al Pil·lari de s'Arenal. Entrepans, tapes i begudes. Tlf. 971 266 547

N'Antònia Salom, la seva germana Margalida i la filla de la darrera, Aina regenten el Bar Ca s'Arrosser al Pil·lari de s'Arenal. La seva família duu aquest bar des de l'any 1962. Abans el duia en Pep Vic. És el bar més antic del poble. És bar i barberia. Despatxen entrepans i tapes. Tlf. 971 267 895

Fa 2 anys que na Maria Morilla és la dependenta del Bar Can Rafel al Pil·lari de s'Arenal. Tlf. 971 743 582

N'Adrià Mateo és l'amo joveníssim de l'Hamburgueseria Adrià al Pil·lari de s'Arenal. El seu padri, en Rafel des Forn, diu que aquest nin ha nascut amb una hamburguesa davall el braç. Tlf. 971 269 650.

NOTÍCIES DEL MÓN

Laos: alliberament de Cristians per pressions nord-americanes

El 7-6-99 les autoritats laosianes alliberaren 8 cristians detinguts feia 17 mesos a la presó That Dom de Vientiane. La majoria eren empleats de *Partners in Progress*, una ONG amb base als Estats Units. El gener de 1999, el diputat americà Tony Hall envià una lletra al president laosià, Khamtai Siphandon, on li demanava l'alliberament immediat dels 8 cristians que encara patien presó per practicar llur fe.

Vietnam: minories ètniques, lleis fictícies i repressió

Al darrer Nadal més de cent cultes casolans foren brutalment interromputs per la policia. 35 cristians encara es troben detinguts pel cap baix. Un altre, Lu Seo Dieu, morí empresonat, a causa de tortures.

Després de la desfeta ianqui del 1975, diversos grups ètnics minoritaris, com els hmong, continuaren el combat contra els comunistes, en solitari, les esglésies protestants creixen molt ràpid, sobretot entre les minories nacionals oprimides. Sembla que els autoritats vietnamites s'han adonat que el comunisme oficial no és capaç de rivalitzar amb el cristianisme i, com a antídote, es dediquen a promoure les supersticions paganes de les cultures d'aquestes ètnies: culte als avantpassats, sacrificis d'animals, consum de sang i de grans quantitats d'alcohol d'arròs. Els cristians, en refusar tals pràctiques, són acusats de sembrar la divisió en llur comunitats.

Tot i així, les autoritats obtenen pocs resultats. Un funcionari afirmava, orgullós, que al seu districte hi havia 1112 cristians, però que gràcies a una anyada d'esforços constants, 37 d'ells havien abjurat de llur fe.

Un exemple de la propaganda oficial: Del 20 al 22-12-98, un vilatge cristià de 200 habitants de la tribu Bahnar fou ocupada per 107 soldats i representants comunistes, armats amb armes de foc i coltells, amenaçaren els civils de mort si no renunciaven a llur fe. Mataren 3 vaques i forçaren els cristians a cuinar-los-les i a alimentarlos i donar-los beguda, 24 litres d'alcohol d'arròs, tot i saber que els cristians no en

tenen. Finalment s'emportaren onze Bahnars i els tancaren. Confiscaren també tots llurs camps d'arròs i apallissaren els caps cristians. És un exemple típic de la repressió atea al Vietnam contra la florida del cristianisme.

La nova llei vietnamita sobre religió garanteix sobre el paper la llibertat de culte, però de fet les persecucions van a més. El pastor Ai, qui informà a l'ONU sobre la realitat religiosa al Vietnam, fou detingut un mes amb continus interrogatoris. Li prengueren totes les dades i adreces del seu ordinador.

Hi ha molts cristians empresonats, però de la majoria no en tenim ni els noms.

La majoria semblen ser de minories ètniques.

Indonèsia: Terror

A la major part d'aquest macro-estat artificial els cristians són una ínfima minoria amenaçada. Són, però, majoritaris en alguns indrets com Ambon o Timor, on en part, es defensen quan són atacats pels musulmans. De tota manera les autoritats indonèsies hi compten amb militars i policies conxorxats, com és de suposar, amb integritats i violents nacionalismes d'Estat. Ω

H A B I T A T ' 9 9

Des de fa tres mesos en Mateu Crespi és el batle de santa Eugènia pel PSM. Abans ja va ser batle del seu poble entre el 95 i el 97. També és el nou gerent de Fires i Congressos de les Balears. Tlf. 971 144 397

Fa 20 anys que en Mateu Buades és un dels amos de la Ferreteria Mateu a Ciutat de Mallorca amb cinc locals a Ciutat. Ell és l'especialista en maquinària d'obres. Tlf. 971 245 558

Fa 5 anys que en Miquel Arcas regenta l'empresa Save de Cases Intel·ligents: Encen i apaga llums, calefacció, termos, etc. avisa d'avaries o intrusions etc, tot per ordinador. Tlf. 971 284 748

Fa tres anys que en Biel Amer és l'amo del Taller Ferro Net a Manacor. Neteja tota classe d'utensilis de ferro i els pinten. Tlf. 971 554 072

Fa dos mesos que en Pep Barceló és el distribuïdor en exclusiva per a Balears d'Euroguard Antigraffiti. Ven productes per esborrar graffitis de les parets, senyals de circulació etc. Tlf. 607 892 100

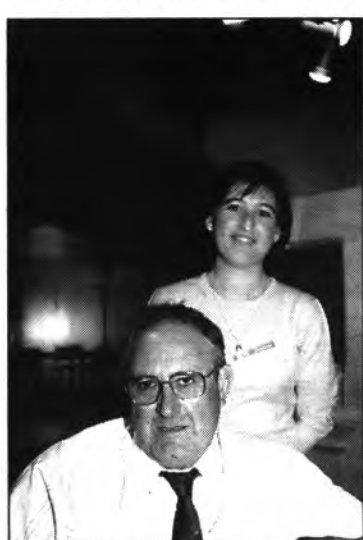
En Miquel Arbona de Sóller és l'amo del Magatzem Arbona-Pisà a son Castelló. Són majoristes en material de climatització i material elèctric. Tlf. 971 436 333

En Bernat Vicenç és l'amo jove de la Fusteria Vicenç a son Castelló. Una fusteria especialitzada en portes resistents al foc. Tlf. 971 432 688

Fa més de 30 anys que la Família Crespi regenta el Taller Fumistes al Carrer d'en Miquel Marqués de Ciutat. Instal·len foganyes de tot tipus. Tlf. 971 465 105

Fa 30 anys que en Sebastià Caldentey i la seva filla regenten la pedrera de marès de Santanyí i la botiga Sebastià Caldentey a Santanyí. Tlf. 971 653 185

Na Margalida Frontera és la filla de l'amo de Galeries Rústic a Santa Maria del Camí. Ven mobles rústics i portes. Tlf. 971 620 731

En Lluís Martínez i n'Antònia Cerdà són els amos de Tabimar S.L. Inca. Instal·len parets interiors, fan les regates per les conduccions i posen guix. Tlf. 971 880 56

S A C A P O L A D O R A

Veritat o Mentida?

300-400-570

Si hi ha qualche informació publicada en aquesta secció que sigui "mentida", ens ho feis saber i ho rectificarem sense cap problema i de forma destacada a la següent edició.

Ara bé, com només seleccionam informació de fonts considerades solvents i de credibilitat contrastada, us agraïrem qualche tipus de justificant documental que avaluï la "veritat" que ens comuniquem, que publicarem també si és una versió nova entre distintes possibilitats.

Pilar Costa

Diuen que durant la seva etapa com a professora a l'Escola de Turisme d'Eivissa feia les classes en espanyol imperial.

Un bon exemple d'integració... dels autòctons.

Consellers, directors generals...

...i altres moltíssims càrrecs de confiança.

Ara que ja s'ha acabat el repartiment, se suposa que tots deuen haver estat informats a l'hora d'acceptar la cadira i el sou i els maldecaps (en els casos que això sigui procedent), que la llengua que han d'utilitzar en l'exercici de les seves funcions és la catalana pròpia de Mallorca.

Quines mesures s'adoptaran amb els reticents?

Per començar, us proposam de fer un seguiment dels usos lingüístics a territori català del senador pel Pacte de Progrés.

Au, idò, a veure *quién le pone el cascabel al gato*, valents.

Matas

Mem què farem amb els gonelles, expresident.

Sebastià Serra

Cadira a Sa Nostra, per compensar la potadeta del Senat.

Buades

Al poder verd no li vendria gens malament una gran dosi de la humilitat que gasta en Cristian R. Altaba.

No són les noves mides de cap nou cotxe ni de cap parcel·la amb permís de construcció aprovat.

Fa uns anys, un programa de televisió comptabilitzava uns 300 milions d'*españolitos*; ara, l'acadèmia de la llengua espanyola ja ha elevat la xifra a 400 (vatuadau, com crien!) i segons el portal d'internet "Terra" són 570 milions.

Entre els uns i els altres només hi ha una diferència de 170 milions de no res. Deuen pensar que, tractant-se de pobres, no vindrà d'aquí.

Alhora, emperò, sortia fa poc una cubana per TVE que considerava que tenia un futur molt negre perquè, segons deia, "no tengo idioma". Uep!

Escudo, Himno, Bandera

Els espanyols estan aprenent molt ràpid dels francesos. Ara ja estan en plena campanya de marketing per vendre els seus símbols, sabent que es tracta d'elements que apunten directament al cor i que la fe mou muntanyes.

Nosaltres, mentrestant, seguim entretinguts discutint pardalades.

Maria

Govern PSM-PP. Fira sense bandera espanyola i amb la bandera regional de la franja blava reciclada en nacional quadribarrada.

Estalvi pedagògic, sí senyors. Chapeau! Ω

Catalunya s'ho val
SELECCIÓ INTERNACIONAL!

ARTICLES HISTÒRICS

Catalunya

Passat, present i futur

JOSEP CONANGLA I FONTANILLES

Traducció catalana de Lluís Morera i Pasqual

(La repressió anticatalana del dictador espanyol Miguel Primo de Rivera y Orbaneja, cap del Directori Militar)

Conferència donada al Centre Català de l'Havana, el 31 d'agost del 1924

Senyores i senyors,

Ja sabem que la cultura cubana fa costat als ideals de Catalunya, per això té la nostra més pregonera gratitud. Oferim al públic cubà aquestes conferències que resumiré, amb l'afany d'incrementar la identificació espiritual entre totes dues nacions. Volem que en l'hora present de persecucions despietades contra el sentiment patriòtic català, siguin coneguts a Cuba, fil per randa; els crims polítics més abominables que el poder despòtic de l'Estat espanyol infringeix contra Catalunya. Sense respectar les lleis morals ni a les coses de condició divina.

La projecció que hem fet i que vinc a completar, d'aquestes persecucions odioses, palesen que l'hegemonia castellana en els dominis actuals de l'Estat espanyol, continua exercint les funcions de govern en sentit intransigent, tancat i implacable. Això explica que perdés el seu imperi, el més gran de la terra.

Volem descriure els abusos tan típics de la intolerància, en la manera de governar castellana. Volem justificar la legitimitat inqüestionable i sagrada de les aspiracions nacionals de Catalunya, davant de la cultura i del patriotisme dels cubans, davant de l'atenció assenyada de tots els ciutadans reflexius residents a Cuba.

En aquest cicle de conferències que avui vinc a cloure, hem partit del passat independent de Catalunya i ens orientem cap al futur en què sense cap dubte serà restituïda la sobirania de Catalunya. Hem partit de la història i anem cap a la història. Semblantment a la teoria dels vasos comunicants, el passat i l'esdevenidor de les nacions s'anivellen.

La nació que ha estat lliure, podrà perdre durant anys, àdhuc segles, la independència. Però si recobra la comunicació entre el seu passat i el seu present, si recupera la consciència de si mateixa, dels seus drets, de la seva dignitat; també restablirà el reconeixement de la seva personalitat i el ple gaudi de la seva sobirania. Per tant, doncs, a Catalunya, allò que va ser, retornarà. Amb motiu de més, quan la seva consciència nacional va acompanyada de la més ferma i determinada resolució de tornar a ser estat independent, dintre del concert de les nacions lliures. En la vellúria Catalunya fou lliure i ho tornarà a ser.

No ens cansarem de repetir que Catalunya no és cap abstracció, sinó una realitat viva, diversa, per molts conceptes del que es coneix per Espanya. L'uniformisme clàssic de l'escola política castellana pretén negar la realitat específica i ben objectiva a Catalunya. Però com que amb la simple i reiterada negació no ha pogut anihilar-la, li llança en con-

tra un devesall de prohibicions i de persecucions, a fi d'esborrar els trets nacionals catalans, trets del fet biològic de la seva personalitat nacional.

Aquests esforços malvats i tossuts de l'uniformisme espanyolista, mai no han pogut abatre, ni abatre mai, la realitat catalana. Perquè la vida d'aquesta realitat no és únicament material, ni susceptible de ser anul·lada pels poders arbitraris del moment, sinó que té arrels històriques, tradicionals, vernacles, jurídiques, socials i de múltiples i complexes fibres, teixides a les entranyes i avui especialment a la voluntat conscient de Catalunya.

Tot plegat constitueix la raó de ser i l'energia emergent del nacionalisme català. Nacionalisme d'antecedents i d'esperit molt liberals i de condició ben legítima; per bé que es trobi en pugna amb el concepte àrid de la incultura unitària espanyola, que es nega a reconèixer en els seus dominis cap altra nació que no sigui la seva, l'espanyola, l'oficial.

En moments d'introspecció sobre la incompatibilitat política entre Catalunya i l'uniformisme espanyolista, amb l'afany honrat de voler entendre i àdhuc d'atenuar pietosament els errors de l'hegemonia castellana sobre el territori peninsular. Em pregunto si la concepció simplista que els governants espanyols i l'opinió espanyola mal orientada, tenen d'allò que ells volen que sigui la integritat d'Espanya. Dependrà tant de la influència que van deixar en l'ambient polític espanyol les normes absorbents i inquisidores dels Habsburg i dels Borbons. Talment com una espècie de projecció de l'ombra del mapa geogràfic espanyol en el magí ignorant o misoneista dels polítics espanyols de llengua castellana.

L'espanyol de terra endins, en general, no entén que dintre de l'àmbit geogràfic de la península Ibèrica, hi pugui haver més d'una nació. Potser per aquell motiu lamentable que va inspirar uns versos pietosos de Joan Maragall. Potser perquè "Castella, pobreta, no pot veure el mar".

Espanya no té més remei que acceptar la independència de Portugal, perquè ja s'ha avesat a veure que damunt del mapa té un color diferent al d'Espanya. L'espanyol sap que Espanya està composta de diverses "províncies" que algunes són gallegues, catalanes, andaluses, etc. Però en la seva ignorància mitjana, no coneix la història de cadascun dels reialmes hispànics o ibèrics, ni sap en quines condicions van ser forçades a "unir-se" sota una sola corona. Ni té en consideració els trets nacionals de cadascuna de les nacionalitats o de les regions de la península Ibèrica. En té ben bé prou de saber que pertanyen

geogràficament a Espanya, i així obligar-les a renunciar a llurs trets nacionals, segons la conveniència d'allò que l'espanyol designa amb el nom i amb el concepte únics i indivisibles d'"Espanya".

Tothom sap que la nació i l'estat són diferents, no es poden confondre; ni són conceptes sinònims. Cadascun té un significat divers i ben característic. Cap home mitjanament cultivat, sense haver fet dret polític, sap que la nació és diferent a l'estat. Els polítics civils del règim monàrquic ja les van començar a entendre, aquestes diferències. Les campanyes insistents i laborioses dels publicistes i dels parlamentaris catalans, van deixar en el magí dels funestos oligarques espanyols, alguna impressió educadora, perenne, sobre aquestes coses. Però els mandarins de la dictadura actual, no es limiten a rebutjar la diferència entre la nació i l'estat, sinó que als documents oficials d'aquesta prosa detestable amb què imiten la xerrameca dessaborida dels reials decrets clàssics del centralisme espanyol, es provoquen a ells mateixos i a la cultura espanyola, el greuge i la vergonya de negar a Catalunya el caràcter de nació, de desmentir que la ideologia catalana tingui cap aportació específica en la ciència i en el dret polític i de negar tota consideració, respecte ni mera tolerància als sentiments i a la voluntat generals del nacionalisme català, que és igual a dir a la del poble català.

El cap del Directori Militar espanyol, el general Miguel Primo de Rivera y Orbaneja, expeditiu, fatxenda i sense escrúpols, com la gran majoria dels militars professionals, titlla de ficcions els conceptes bàsics de la cultura i de la consciència nacional catalana. Ordena i comanda, segons el costum nefast de totes les tiranies. A Catalunya, no tolera que ni tan sols es parli de nacionalitat catalana; ni a Galícia de la nacionalitat gallega; ni a Euskadi de la nacionalitat basca.

Primo de Rivera vol anihilar totes les nacionalitats ibèriques (tret de la seva, de l'espanyola, de l'hegemònica, de l'oficial). Amb un criteri insensat i anivellador, com en els temps colonials que els espanyols volien que ningú discutís que Cuba, no sols era un domini d'Espanya, sinó part integrant d'allò que ells anomenaven la pàtria espanyola única i indivisible. Avui, amb més motiu, pretenen impedir que ningú qüestionari que Catalunya, en el passat, en el present i en el futur, pugui ser una altra cosa que Espanya.

Per molt que els pesi als espanyols, Catalunya continua sent Catalunya; Galícia continua sent Galícia i Euskadi segueix sent Euskadi. A despit que avui, aquests antics reialmes siguin propietat -circumstancialment- de l'Estat espanyol monàrquic, de tipus compost. En la cartografia i en el convencionalisme europeu s'anomena Espanya.

Digui'm, senyors, on rau la "ficció"? La ideologia catalana moderna arrenca del fet etnogràfic, històric, vernacle, jurídic, de civilització elevada i de plena consciència que legítimament confereix a Catalunya el caràcter de nació. O bé hem de fer cabal de la pretensió capriciosa, inculta, obtusa i carrinclona dels governants incorregibles de l'Estat espanyol, els quals no volen satisfer les justes aspiracions de la voluntat catalana. Duen la seva intransigència i temeritat odioses a l'extrem maligne però ridícul de voler negar-li raó de naturalesa i carta de dret en allò que tota persona intel·ligent

i imparcial reconeix com a realitat innegable i vital.

En passades conferències d'aquest cicle ja ho vam recordar: idioma, costums patriarcal, sistema jurídic, sentiment de la pròpia dignitat, amor a la feina, esperit liberal, tradició democràtica... Tot a Catalunya afirma, confirma i proclama que els trets específics del tarannà català són inconfusibles, si els comparem amb la manera d'ésser d'altres nacions de l'Estat espanyol. Són uns trets profundament oposats, en molts sentits, al caràcter dels governants de Castella.

Que consti que no és cap greuge ni cap menyspreu personal o col·lectiu contra el poble d'on va sorgir l'hegemonia política absurda que encara avui pesa sobre les multituds hispàniques.

Tinc la convicció íntima que el poble castellà, tant de la vellúria com de l'hora present, no comparteix els errors ni els prejudicis monstruosos dels governants espanyols. Si bé per desídia, d'esma o per abúlia els tolera. Em dic íntimament, del poble dels Padilla, Bravo i Maldonado, del poble que donà la norma revolucionària per rebel·lar-se contra la intromissió de l'imperialisme estrany en el govern de la seva nació: del poble de Cervantes i de la seva creació immortal... res no ha de témer la resta de les nacions peninsulars.

Si fóra possible reconstruir de manera assenyada l'Estat espanyol o bastir la confederació ibèrica ideal, on cada nació (inclosa la portuguesa) pogués conviure en una organització que respectés la respectiva independència interior de les altres nacions; que fos regida per un poder representatiu d'atribucions ben determinades i d'identificació ben cordial, per a finalitats de recíproca intel·ligència i de defensa col·lectiva.

En el fons, el problema no és només català, sinó espanyol. Es tracta d'una organització política viciosa, d'un estat (espanyol) fracassat. Una pugna irreconciliable entre l'errònia supremacia de la cosa abstracta, sobre la cosa tangible. Pugna entre la cosa insensible, automàtica i rígida, contra la cosa conscient i vivencial. Pugna de la cosa estàtica contra la dinàmica. Pugna de la cosa artificial del convencionalisme imposat per monarques estrangers de superbia absolutista, els hereus dels quals encara creuen que l'estat és el rei i que en el seu imperi mai no es podia el sol. Tot en contra del dret, de la raó; contra l'única font de la sobirania: la llibertat i la voluntat popular.

En l'ordre cronològic, aquest problema és una derivació fatal de les doctrines arcaiques que dels pobles i de les nacions, en feien mers patrimonis d'un monarca o dominis d'un senyoriu feudal. Així, doncs, el destí d'una nació depenia de les vicissituds de la seva corona; la sort del poble estava subjecta a la successió, donació, conquesta, casament o arbitri del monarca.

La sobirania no emanava del poble, ans del rei. I els òrgans públics que servien de nexa entre el poder reial i els súbdits, estaven, com aquests i llurs vides i bens, per sota de la voluntat i del caprici de la clepsa coronada. Senyores, senyors. Catalunya té la glòria d'haver estructurat el seu estat independent, monàrquic, d'una forma precursora en allò que, segles després, van ser les normes característiques del règim democràtic i representatiu. Abans que cap altre estat no ho fes. Els reis catalans no ho eren per dret diví i absolut; sinó per con-

sens del seu poble. Especialment a partir del rei Jaume I, el Conqueridor, gran sobirà com estadista, el govern del rei estava supeditat a les facultats supremes de la representació col·lectiva dels tres braços: el civil, el militar i l'eclesiàstic. Tots tres braços, units en capítol, prenen el monarca el jurament de respectar les llibertats nacionals i li recordaven allò tan castís de: "Cada braç val tant com el rei. I tots tres braços plegats valen més que el rei".

D'aquesta manera la nació catalana delegava la sobirania al seu rei. Els monarques de llengua i de dinastia catalanes, plenament i recíprocament identificats amb el seu poble, sempre van exercir el poder bo i respectant aquest esperit de dignitat democràtica. Ni tan sols van pensar que la seva condició reial fos una exempció al deure de pagar contribucions decretades per les Cort, ja que eren els primers a pagar impostos, a tall d'exemple i de respecte de tots els ciutadans de Catalunya.

L'esplendor de l'estat català independent, monàrquic (la Corona d'Aragó) que tenia el caire de confederació catalano-aragonesa, que reis catalans presidien i que parlaven en català, va tenir l'origen en aquest respecte mutu entre les llibertats i la dignitat del poble, a la identificació dels monarques amb els seus súbdits.

La decadència i el subsegüent calvari polític de Catalunya, va començar precisament quan la dinastia castellana del llinatge dels Trastàmara, va ser entronitzada en el reialme confederal de la Corona d'Aragó. Això s'esdevingué a partir del Compromís de Casp, on el despit irreflexiu dels compromissaris aragonesos i valencians els va fer votar a favor del pretendent i infant castellà, Ferran d'Antequera. Van girar l'esquena al pretendent legítim, Jaume d'Urgell, dit després el Dissortat.

Catalunya té la ferma voluntat de restaurar la independència nacional. És un afany no sols de la nació catalana, sinó de tot home reflexiu i mentre no la recuperi, de grat o per força, Espanya no podrà viure en pau. Un paral·lel esbósat a grans trets, una incursió breu entre el passat i el present, ens ajudarà a esbrinar quin ha de ser l'esdevenidor inevitablement gloriós de Catalunya.

Ompliríem un foli ben voluminós amb el recull de tots els greuges espanyols perpetrats contra la vida de Catalunya. A través de les successives èpoques de la seva història nacional, a partir de l'entronització d'una dinastia estrangera, castellana, en l'estat català, la Corona d'Aragó. Persecucions, ofenses, insídies, odís i prohibicions de tota mena, han plogut damunt de l'esperit i de la dignitat de la terra catalana.

La guerra dels Segadors (o de Separació), en temps de Felip IV va tenir per causa l'acumulació de tals greuges i persecucions dels virreis i de l'exèrcit castellà contra el poble català. Portugal, més afortunat, va aconseguir fer secessió d'Espanya. Catalunya, per bé que mutilada, car li van usurpar les comarques septentrionals del Rosselló, l'Alta Cerdanya, el Capcir, el Vallespir i el Conflent, no es va retre. Anys després va reprendre el combat contra Felip V, en la guerra de Successió i Catalunya n'hagués sortit victoriosa, si l'exèrcit espanyol borbònic no hagués rebut el massiu i oportú concurs de l'exèrcit francès.

El Decret de Nova Planta va ser el segell de l'esclavatge imposat per l'obscurantisme absorbent de l'unitarisme castellà,

contra la terra catalana. D'aleshores ençà, els monarques espanyols tracten Catalunya a baqueta, com a terra de conquesta. D'aquí surt la brutal guerra a mort de l'Estat espanyol, contra la llengua i l'espiritualitat catalanes.

Un cop vençuda Catalunya i Barcelona ocupada l'11 de setembre del 1714, els tribunals dels vencedors van imposar l'ús de la llengua espanyola i per tant l'idioma català hi fou substituït. Van confiscar tots els llibres i manuscrits catalans de les biblioteques oficials i privades; els van cremar a les places públiques. Van clausurar totes les universitats catalanes (Barcelona, Lleida, Tarragona, Vic, Tortosa i Solsona), només van deixar la de Cervera.

Felip V no es va limitar a fer vincular l'esquena de l'indòmit esperit català, sinó que el va voler fer passar per l'adreçador dels motlles raquífics del nacionalisme espanyol. També va prohibir que els estudiants catalans continuessin els estudis a universitats estrangeres; va condemnar a la pèrdua de graus obtinguts a Cervera als estudiants catalans que es graduessin en universitats que no fossin de l'Estat espanyol.

La persecució contra la llengua i la cultura catalanes va continuar immutuable durant el regnat de Carles IV. Per decret va prohibir la impressió o reimpressió de cap llibre, paper ni fulla sola en català; sense la llicència expressa del Consell de Castella, sol·licitada per conducte de la Reial Audiència.

En el segle XIX la decadència catalana era ben palesa, com a resultat no sols de tot el reguitzell de persecucions, sinó també pel denigrant conformisme de les classes il·lustrades que es van sotmetre a les manies unitaristes dels governs espanyols. Fins al punt que Ramon Lázaro de Dou, catedràtic eminent i home de lleis, rector de la universitat de Cervera, va ser qui, com a president de les Corts de Cadis, el 1812, va deixar passar, sense queixar-se, el principi constitucional igualitari a tot l'Estat espanyol, que els mateixos codis servissin per a tota la monarquia (capítol 258).

Escriptors, mestres, polítics, poetes, historiadors de Catalunya, escrivien en espanyol. Aparentment, la cultura catalana s'havia deixat totalment dintre de l'espanyol. Només el poble ras continuava parlant en català. Només una minoria de mestres, d'avocats i de sacerdots escrivien habitualment en català.

Tanmateix, d'aquelles minories, d'aquell caliu espiritual, en van sorgir les primeres guspies que havien d'abrandar l'ideal nacional català. Bonaventura Carles Aribau, Joaquim Rubió Ors i Manuel Milà Fontanals, van somreure la consciència nacional catalana. Van restaurar els Jocs Florals i l'ús i cultiu de la llengua nacional en la poesia, primer, i en la prosa en acabat. Van propagar el romanticisme literari patriòtic, van estimular la recerca de cançons, costumari, tradicions, modismes i tot allò referent al folklore popular. Van fomentar l'excursionisme per tot el territori català, com a mitjà per conèixer més bé tots els aspectes oblidats de la personalitat i de l'ànima de la nació catalana. Aquesta va sentir impulsos de regeneració i va reviuir a través d'un ressorgiment sorprenent de poesies, quadres de costums, obres teatrals i novel·les.

Va sorgir de bell nou l'estudi entusiàstic de les Cròniques, les llegendes, la història, les fonts del dret, les tradicions, les característiques del tarannà col·lectiu del poble català. Es va configurar l'ideal vagament polític de l'autonomisme, paral·lelament primer i des-

prés deslliurat del federalisme espanyol. Es van multiplicar revistes, diaris, certàmens en català. Bullia per moments l'ànima de Catalunya.

La cultura catalana s'enfortia amb més i més ardor, consciència política i nacional. Les prohibicions i les persecucions vehements de l'enemic espanyol encara estimulaven més l'entusiasme de Catalunya pels seus ideals justos d'emancipació.

I com n'ha estat de malvada i persistent, la campanya de greuges, de mesures insensates i insolents contra Catalunya, en els darrers vuitanta anys! Aquestes mesures han estat endebades, perquè no han pogut ofegar l'esperit nacional català, tal com volia l'Estat espanyol.

Contra el teatre, l'escola, el sufragi, la tradició jurídica, l'art, la indústria, el comerç; contra totes les fibres de la vida i de la personalitat catalanes, Espanya ha desfermat les més refinades i cruels persecucions i els martiris més barroers i més innobles. Quan no n'hi havia prou amb els decrets reials, recorrien als rigors policials, judicials i governatius. I si amb tot això no n'hi havia prou, amb els processos, l'encaicament d'hissenda, les campanyes de desprestigi a tota la premsa espanyola i estrangera, llavors es recorria a la suspensió de les garanties constitucionals, a reclutar i ensinistrar terroristes capaços de fabricar i col·locar ginyos explosius; tot a l'escalf del Govern Civil de Barcelona; a subvencionar Alejandro Lerroux amb diners de l'erari, utilitzar la lluita de classes per sufocar l'independentisme català emergent.

Es va concedir immunitat a les bandes d'extrema dreta espanyola, per a què pertorbessin els actes pacífics de la vida social catalana. Es van afavorir traïcions. Es va posar a la disposició dels candidats anticatalans tots els recursos imaginables per burlar l'expressió legítima de la voluntat ciutadana. Els governadors civils subvencionaven de manera oberta les bandes d'assassins. Van posar en pràctica arterament, quan els convenia, els interessos bords de l'odiós centralisme monàrquic i es van inspirar d'aquell consell criminal que va donar el Comte-duc d'Olivares al seu rei Felip IV: "Hem de fomentar greus alteracions de l'ordre públic i amb aquesta excusa, així com amb la nostra conquesta, imposar la coincidència de les lleis catalanes amb les castellanes, sense fer cap diferència".

Tot i aquestes furibundes escomeses, al capdavant Catalunya reeixia, les superava. La seva dignitat nacional aconseguia de frustrar totes les insolències brutals de l'incorregible unitarisme hispànic.

Amb les seves pròpies forces, el poble català va impedir que Alonso Martínez consumés la seva dèria anivelladora en el dret civil. Després d'una campanya memorable, va preservar la vigència del dret català com a substantiu a Catalunya. Va sorprendre el món amb l'espectacle meravellós de l'Exposició Universal del 1888 que va admirar l'opinió culta universal, amb la fluorendència de la literatura catalana.

Els noms dels grans poetes, novel·listes, dramaturgs, publicistes... no sols passaven les fronteres, tot i escriure en llengua catalana, sinó que a més convertien Catalunya en el centre cultural més gran de l'Estat espanyol i en un dels laboratoris de producció i d'investigació intel·lectual més actius d'Europa. Per obra del treball i del comerç, Catalunya ja tenia una preeminència industrial i econòmica ben guanyada.

Progressos tècnics, noves escoles artístiques, corrents literaris, orientacions teatrals, modalitats de la civilització universal, via Catalunya entraven a l'Estat espanyol. La comprensió dels catalans, el seu desig de prosperitat, l'ideal renovador, era el motor més potent, més important i més formidable de l'Estat espanyol, en tots els ordres de l'estudi i de l'avenç.

Ben aviat, el contrast entre les activitats catalanes, entre les seves ànsies de millora, enfrontades amb la inèrcia, l'esma i la rutina, típiques de les regions pròpiament espanyoles, s'aguditzaven més i més. Un observar imparcial de seguida copsava les diferències nacionals entre catalans i espanyols, que sempre han subsistit a través de la història. Aquestes diferències, en ple ressorgiment cultural i econòmic de Catalunya, encara es van fer més grans. Per Catalunya, no hi passava cap estranger mínimament observador que no en clissés de seguida la diferència.

Intel·lectuals francesos, italians, alemanys, anglesos, americans i àdhuc de la mateixa Castella, en contacte amb la realitat, reconeixien que Catalunya era una nació diferent d'Espanya. A mesura que l'organització política va anar guanyant i va acorralar els cacics dinàstics, l'expressió ciutadana es va fer sentir més genuïna. I tal floriment de civilitat i de dignitat nacional, culminà en aquella eclosió magnífica de Solidaritat Catalana, del 1907; en què Catalunya envià 48 diputats i uns 10 senadors a Madrid, en un gest gallard d'afirmació específica de la personalitat i de la voluntat catalanes, en protesta contra la ignominiosa Llei de Jurisdiccions, un engendre jurídic concebut per reprimir i torturar l'espiritualitat i el nacionalisme de Catalunya.

D'entre la gernació hi havia polítics del vell règim, incomprensius, intolerants, enemics per sistema de les aspiracions autonòmiques catalanes, la noble figura de José Canalejas y Méndez (de pare català) en va ser l'excepció. Talment com abans ho havia fet Nicolás Salmerón Alonso, va veure clara la qüestió catalana i va prometre d'obrir camins legals per satisfer les justes reivindicacions catalanes i fer-les compatibles amb les necessitats de l'Estat espanyol. Però la mort d'aquell polític noble va interrompre la seva labor.

Ja saben que per l'explicació lluminosa que en va fer el Dr. Mimó, amb quantes dificultats va topat el principi de les Mancomunitats, mitjançant la concessió semifederativa aplicada a totes les diputacions espanyoles, per grups regionals, però de la qual només en va treure profit Catalunya.

Es va constituir la Mancomunitat. El Seny Ordenador de Catalunya, Enric Prat de la Riba i el talent constructiu i conservador dels seus hereus, van fer de la Mancomunitat, nascuda feble, innòcua, sense atribucions especials, un exponent magnífic d'organització, de capacitat rectora i d'admirable eficàcia administrativa. El govern espanyol no va voler traspasar a la Mancomunitat de Catalunya els serveis més elementals: Obres Públiques, Beneficència i d'altre caire. Tot i això, la nova institució catalana esdevingué de seguida un exemple esponerós d'incipient estructura estatal. Els beneficis materials, culturals i morals que va aportar, foren immensos.

Catalunya tenia de bell nou, amb la Mancomunitat a precari, una plasmació de l'antiga Generalitat. Les províncies, una divisió artificial i arbitrària, maliciosament creades per Romero Robledo amb l'única finalitat d'esquarterar el

territori català i així esquarterar la cohesió nacional catalana, la Mancomunitat les aplegava i les superava. Venia a substituir, administrativament, les províncies com un principi d'autogovern, ben capaç d'una gestió millor, d'enfortir no sols Catalunya, sinó d'influir en el futur de l'Estat espanyol. Cosa que hagués passat, si els polítics espanyols haguessin tingut capacitat i condicions per seguir canalitzant aquella evolució, aquella obra eminentment constructiva, a to amb les conveniències de l'Estat espanyol.

Sanejat el sufragi, consolidada i poderosa la Mancomunitat, afirmada la cultura catalana, cada cop més conscient el poble català dels seus drets i de la justícia del seus ideals autonòmics, no sols va mantenir aquestes aspiracions i les va incrementar, sinó que va dirigir unes campanyes ardents i reiterades prop del poder espanyol i mitjançant els seus polítics més notoris, fins i tot va accedir a col·laborar en la labor dels governs espanyols, en moments difícils per a la vida del règim i d'Espanya, per tal que es pogués preparar la solució a la qüestió autonòmica de Catalunya, per camins amistosos, de consens i amb harmonia, amb Espanya.

Aquestes col·laboracions foren inútils. Dissortadament, se'n van anar en orris les esperances de les forces polítiques catalanes que van tenir la candidesa de refiar-se d'aquests mitjans tan fràgil. Ingenuïtat basada en una idíl·lica bona entesa hispano-catalana. No, els espanyols no estaven disposats a amollar ni un sol bri; no volien reconèixer el dret nacional de Catalunya, ni tenir-hi el més petit diàleg. Com tampoc Espanya no va donar bel·ligerència política a cap dels països endogalats pel seu colonialisme i que se'n volien independitzar.

La Mancomunitat de Catalunya, als governants espanyols no els inspirava amor, sinó malifiança i enveja. L'augment de la voluntat catalana els feia ser rancuniosos. La prosperitat general de Catalunya i del seu Cap i Casal, Barcelona, els treia de polleguera: *Como se ha consentido que crezca tanto, Barcelona!* Va exclamar brutalment un general espanyol, del Tibidabo estant, mirant amb una mescla d'admiració, temença i enuig la grandesa imponent de la capital de Catalunya.

Vet aquí el tarannà del governant clàssic espanyol. Aquesta és la superbria despòtica no ja d'un militar professional, sinó del polític centralista d'esperit castellà.

Rei, cap de gabinet, general, ministre, governador, guàrdia civil o simple agent de policia governativa, el mandarí espanyol de qualsevol categoria (no hi ha regla sense excepció), no entén els drets del ciutadà, de raons, ni de consideracions, sinó de submissió cega, de respecte incondicional, d'esclavatge absolut al principi malentès i pitjor aplicat de l'autoritat.

Governar, per als espanyols, no és transigir, ni exercir per delegació funcions representatives. No és posar la justícia al servei dels interessos que la reclamen o la mereixen. Governar, per a la gent espanyola amb comandament, és prohibir, fer-se l'amo i senyor, és reprimir la dignitat humana, és imposar la voluntat a caprici, és immobilitzar els esperits amb la mateixa rigidesa automàtica que l'ordenança castrense exigeix als sentinel·les. És creure's investit d'una espècie de privilegi sobrenatural, d'una immunitat misteriosa que els impulsa a passar pel damunt de tots els respectes, de tots els drets i de tots els sentiments del proïsme. La psicologia del gover-

nant espanyol és una cosa tan esfereïdora, tan horrible, tan monstruosa, que quan s'estudia a fons (catalans i cubans en tenim una experiència amarga), ens duu a la convicció que tant col·lectivament com individual no pot ser compatible amb la dignitat, ni amb la sociabilitat humanes, el fet d'estar sotmès a la fèrula autoritària, insuportable i repulsiu d'un espanyol que exerceixi una autoritat.

Fracassada, doncs, la política catalana de col·laboració, de confiança i d'esperança amb els governs espanyols. Exhausts tots els arguments, tots els recursos legals i pacífics per convèncer liberals i conservadors, de la necessitat, de la conveniència i de la urgència d'obrir els camins legals de l'aspiració autonomista catalana. Aleshores va començar a proliferar per tot Catalunya una aspiració radical, però ben lògica, determinada i humana: la aspiració separatista. Sentida especialment entre el jovent i les multituds impacients.

Senyors, això serà tan llastimós i per als espanyols instintius, tan greu, tan enutjós i tan revolucionari com es vulgui. Però cap home honrat, observador i imparcial no pot negar a Catalunya el dret que té a restaurar el seu estat nacional independent. Aquest ideal no és fruit d'un caprici, d'un rampell fugisser, sinó que pren cos i voluntat nacional. És la conseqüència d'una elaboració evolutiva i pregona, en què s'hi acumulen les lliçons, les experiències, les llàgrimes, els desencisos i les indignacions de moltes i successives generacions.

Cuba en va ser una realitat ben viva. A Cuba no s'hagués propagat el secessionisme si Espanya no hagués negat sistemàticament les demandes reformistes, primer, i autonomistes després. Perquè és fàcil de sufocar un conat d'incendi, tan bon punt comença. Però si es juga amb foc i temeràriament, com ho fan els polítics espanyols, amb una sola espuma n'hi ha prou per calar foc i perdre tot l'imperi colonial.

A la paciència i a la consciència de Catalunya es van anar acumulant tants i tants motius de disgust, tants greuges, tants menyspreus, tantes arbitrarietats, tantes persecucions, tants assassinats morals, perpetrats pels governs espanyols, que l'única solució raonable (en quedar closes totes les altres de caire legal i amistoses) és l'opció separatista.

En cas d'incendi, ningú no salta pel balcó si té l'escala lliure. Ningú no fa servir procediments heroics, si en té a l'abast de viables, senzills i planers. Ningú no pensa obtenir el reconeixement d'un dret legítim o comprar la defensa de la seva vida o de la seva llibertat, al preu de la violència i de la sang. Per consegüent, la vida o la llibertat, només en casos extrems, quan no hi ha un altre camí, poden ser defensades mitjançant el sacrifici.

Sí, cubans i espanyols que m'escolten. No ho vull negar. A Catalunya, les generacions de joves sobretot, glatteixen d'impaciència per proclamar la independència de Catalunya, per donar pas al separatisme. Aquest anhel dels joves es comunica als adults, i àdhuc als vells. Restava a l'expectativa la Lliga Regionalista, símbol del conservadorisme català, partit electoral formidable, al servei de la intel·ligència i de la col·laboració amb els governs espanyols.

Mentre que Espanya s'enllojava més i més políticament, en els seus errors i descredit; la nació catalana, any rera any, s'orientava en un sentit obertament separatista i revolucionari. Amb aquesta exaltació nacional catalana tan vigorosa, va arribar l'Onze de Setembre del

1923. L'impuls independentista va arribar a altres nacions peninsulars, concretament a Euskadi i Galícia. Fou aleshores que catalans, bascos i gallecs van signar el pacte del Galeuzca. Una triple aliança entre moviments secessionistes, no de caire verbal, ans radical, pràctic i decisiu.

En aquells dies, per boca de Puig i Cadafalch, l'il·lustre president de la Mancomunitat de Catalunya, es va proclamar urbi et orbi que Catalunya es considerava en estat de guerra moral contra l'Estat espanyol.

Dos dies després, davant de tan greu perill, el general Miguel Primo de Rivera y Orbaneja va fer el cop d'estat a Barcelona. No ve a tomb de fer-ne un balanç, de les conseqüències ruïnoses que va causar a la vida espanyola, ja que són ben conegudes per l'auditori. A grans trets indicaré que la dictadura militar va tenir dos objectius immediats i innegables:

1.- Conjurar moviment separatista català emergent, parant-li els peus i anihilar-lo amb la repressió.

2.- Salvar el rei i els generals compromesos en l'ensulsiada de la guerra colonial del Marroc. Salvar-los també de llurs responsabilitats imminents, segons les proves del famós expedient iniciat per la comissió parlamentària.

Les altres excuses i justificacions d'una suposada regeneració, del cop d'estat militar, només foren motius aparents. El rei Alfonso XIII, d'acord amb Primo de Rivera i la seva banda de generals palatins, instruments i còmplices dels instints absolutistes del monarca, es van arriscar a fer aquell salt a les tenebres, per tal de silenciar l'escàndol de les inevitables revelacions de la responsabilitat directa del rei en els carnatges i en les riotes del Marroc. Fou un cop d'estat per aturar l'esclat, si no immediat, sí que era més o menys pròxim, però inevitable, de la desesperança catalana, contra les oligarquies intransigents i malbaratadores d'Espanya.

El capteniment del Directori militar de Primo de Rivera, durant aquests onze mesos. El camuflatge de la regeneració administrativa. La comèdia del procés contra el general Berenguer. El manteniment sistemàtic de les immolacions del jovent espanyol en el nord d'Àfrica. I sobretot, les rabioses escames contra Catalunya, confirmen l'asseveració que acabo de fer.

Primo de Rivera, quan va aconseguir el poder, de primer va fer la garriga a Catalunya, amb plena premeditació i traïdoria. Li va assegurar que no temés cap suspensió de les garanties, ni per la imposició d'un règim dictatorial. Però tan bon punt les guarnicions d'Espanya li van fer costat, li va faltar temps per promulgar el brutal "Decret contra el separatisme". En realitat anava en contra de tot signe, expressió, manifestació o sentiment de catalanitat. La bandera i l'escut de Catalunya foren prohibits. Àdhuc allò que respectava l'odiosa Llei de Jurisdiccions, era declarat sediciós, a partir de llavors. L'idioma català va ser prohibit a les escoles, de totes les corporacions, ultra en els temples. Els cants i balls populars, prohibits, també.

Van començar les detencions i els empresonaments de personalitats catalanes. Es van clausurar els centres, joventuts, orfeons i tota la xarxa associativa catalana. Foren suspesos els diaris escrits en català o bé se'ls obligava a fer-ne una traducció a l'espanyol i fer-la a mans d'una censura exercida per caps i oficials militars a les poblacions importants. I delegada, amb astorament, a caporals i simples números de la Guàr-

dia Civil, semianalfabets, a poblacions secundàries.

Primo de Rivera va ordenar que es revisessin un deversall de sumaris, per suposades injúries a l'exèrcit espanyol i a Espanya, contra escriptors i oradors catalans. Foren decretats confinaments i desterraments de patriotes catalans. Centenars de col·legis foren clausurats. Va muntar un procés contra tots els ajuntaments catalans que s'havien adherit, tres anys enrera, a una declaració prebiscitària que afirmava la personalitat nacional de Catalunya.

Va ordenar d'esborrar i fer desaparèixer a martellades, títols, rètols o escuts catalans de les façanes o monuments públics. La documentació privada de les associacions i societats catalanes, que naturalment estaven redactades en català, van rebre l'ordre de traduir-les a l'espanyol i a partir de llavors a escriure-la només en espanyol.

L'oficialitat de tots els regiments, els delegats governatius (militars també) i les forces policíiques addictes a la dictadura, van rebre ordres secretes (com en els temps de Felip V) de confiscar tots els exemplars possibles de llibres i d'impresos en català i de calar-hi foc, com si tinguessin el tifus.

Els vigilants nocturns dels pobles que anunciaven les hores en català, foren amonestats i se'ls ordenà a fer-ho en espanyol. En certs punts, com a tota la jurisdicció del reietó militarista de Girona, es va obligar els veïns a deixar de parlar català, tret de l'àmbit familiar, sota penes severíssimes. També es va prohibir l'ús de determinades peces de la indumentària femenina, com la caputxeta o toca blanca, perquè era l'uniforme de les nenes de l'associació infantil catalana Pomells de Joventut.

Manu militar foren suspeses facciosament, els ajuntaments i diputacions de Catalunya, pel sol "delicte" de ser el resultat del veritable sufragi, per tenir majoria el nacionalisme català; per tenir una conducta exemplar en els procediments administratius. Els alcaldes, regidors i diputats provincials depositats, foren substituïts arbitràriament i per decret governatiu (amb excepcions molt comptades), per tot un bé de Déu de detritus social: per elements sense prestigi polític, sense cap reputació civil, gent desacreditada i odiada, segregades per agrupacions caciquistes marginades, gent traïdora a la seva nació; militars o policies retirats o llurs familiars avinents o llunyans; mercenaris i aventurers sense escrúpols; immigrants no assimilats, desagraïts i ressentits amb la nació que els ha acollit. Tots plegats abjectes lacais de la monarquia i molt meticulosament seleccionats pel seu odi contra Catalunya, la nació que els alimenta.

Senyors i senyores, Espanya fa servir uns refinaments tan implacables de crueltat contra el nacionalisme català, com el cas de l'advocat i periodista Manuel Carrasco, que fou enviat al penal de Burgos, el més inclement i horros. Carrasco era un patriota estimat, tot un cavaller; fou condemnat a sis mesos de presó per una caricatura publicada al diari que ell dirigia. Es va presentar voluntàriament per complir la condemna i el van engarjolar a la presó Model de Barcelona. Els governants espanyols del Directori, quan van veure que Carrasco hi rebia un bé de Déu de visites, en 48 hores el van transferir al presidi de Burgos, lligat de peus i mans, talment com un assassí vulgar; sense permetre-li d'abrigar-se, sense poder anar en un vagó de tren confortable i amb prou feines sense donar-li temps d'acomiar-se de la seva muller.

Això no és tot. Els jerarques del Directori no en van tenir prou, sinó que a més, al penal de Burgos li van assignar la cel·la més pudenta i vomitiva. Als primers dies se'l va obligar a dormir al terra d'una comuna, amb una letrina descoberta. Una comminació del Col·legi d'Advocats de Barcelona als seus col·legues de Burgos, va salvar Manuel Carrasco de continuar sotmès, durant la resta de la condemna, a un tracte tan salvatge i humiliant.

Hi ha hagut altres casos de nacionalistes catalans que se'ls ha obligat, en el terme de poques hores, a sortir de casa seva i anar a punts inhospitalaris d'Espanya, a llogarrets ben allunyats del ferrocarril, que només hi tenen accés camins de bast.

Cal afegir-hi les quotidianes delacions perverses, suspensions i multes als periòdics, prohibicions de conferències en català, detencions arbitràries o per satisfer vells rancors personals, violacions de correspondència, detencions i empresonaments capriciosos, sense formació de causa. Fins i tot deportacions a l'illa africana de Fernando Poo, com en els temps de les guerres colonials. Vexacions de tota mena contra societats, famílies i particulars sospitosos de nacionalisme català.

Els funcionaris que s'han destacat més en les atrocitats contra Catalunya, han estat els generals espanyols Losada i Carsi, governadors respectius de Barcelona i Girona. Carsi acaba de batre el rècord de tantes infamies, ordenant estúpidament però implacable que la nomenclatura catalana de les estacions i baixadors del ferrocarril de les viles, sota la seva jurisdicció pretoriana, fos espanyolitzada.

D'aquesta manera volen descatalanitzar Catalunya, espanyolitzar-la, els ignorants i malvats opressors de l'ànima nacional catalana. Volen aconseguir l'infame propòsit de transformar Catalunya en una tomba de vius sense ànima, talment com ho volien fer amb Cuba, segons una frase roent de Maceo. L'odi de l'invasor contra l'envaït, només va arribar en aquests extrems tan bàrbars i esferoidors durant l'època nefanda de la dominació espanyola als Països Baixos i al territori màrtir de Polònia, per ordre criminal del kàiser.

No cal recordar, perquè són ben recents, les lluites de la Dictadura espanyola contra el Col·legi d'Advocats de Barcelona, represaliat per haver-se negat a complir una ordre il·legal de l'insolent governador de Barcelona. Més de 300 advocats s'han estimat més de pagar les sancions, per la via de constrenyiment, abans de vincular l'esquena a l'execrable ordre del barroer mandarí.

Un dels membres més eminents del Fòrum Català, quan fou amenaçat d'embargament pels agents del fisc, per cobrir la multa, va assenyalar una edició en diversos volums de la Història d'Espanya i va dir als intrusos: "Ja se la poden endur; té més valor que el que haig de pagarlos, ja no m'interessa". No cal repetir tots els horrors perpetrats, no ja pels enemics invasors de Catalunya, sinó pels traïdors a la seva pàtria, que en nom del rei espanyol i del seu Directori militar, van consentir que es profanés el recinte august de la Mancomunitat de Catalunya, per convertir-lo en escenari d'infames sacrilegis i en campaments d'agressions, depredacions, insídies i crims morals i polítics de lesa cultura i de lesa dignitat de la nació catalana.

Tot plegat ha estat un pla premeditat i executat minuciosament, amb traïdoria. L'objectiu ha estat conjurar la marxa ascendent de l'independentisme

català. Espanya ha volgut ofegar, sense contemplacions, la voluntat i l'ànima rebel de Catalunya. Ha estat tan traïdor i pèrfid el pla, que el rei espanyol i els seus lacais s'han valgut de tota mena de recursos. Des de persecucions personals, a les d'hisenda, a les arbitrarietats governatives, als convenis comercials amb França, Itàlia i Alemanya. Uns convenis ruïnosos per a la indústria i la producció catalanes. Des de l'exaltació d'homes sense reputació civil ni política, per utilitzar-los de vils mandataris, només havien de tenir el requisit d'odiar Catalunya i tot allò que li és propi.

En el viatge a la capital de Catalunya que va fer el rei espanyol, no hi va haver el més petit concurs del poble català. Tothom sap que van ser mobilitzats militars i funcionaris, vestits de paisà, amb llurs famílies, no sols els destacats a Barcelona, sinó de bona part de Catalunya. Per transportar-los, van organitzar-se trens especials. Amb aquest engany ridícul i amb el lliurament no menys enganyós, d'un palauet mediocre, construït i hipotecat després per uns negociants de terrenys, per augmentar el valor i per aconseguir la ràpida urbanització de la zona contigua.

Així van voler donar la imatge a Espanya i arreu del món, que Catalunya i la seva capital havien rebut entusiàsticament el rei espanyol i que per tant no quedaven vestigis d'independentisme català. I per a què tingués més impacte i semblés definitiu, per a què l'engany de l'espanyolització de Catalunya fos més denigrant contra el sentiment nacional català, no sols se'n ocupà Primo de Rivera de difondre-la als mitjans de comunicació que li eren addictes, sinó que el mateix rei se'n ventà en els reiterats discursos i àdhuc va tenir la insolència monstruosa de repetir-ho davant del ramat d'alcaldes de reial ordre, de molts pobles de Catalunya. Reunits amb aquest motiu, per a major befa, a l'històric saló de Sant Jaume de la Mancomunitat de Catalunya.

L'insult del rei no es va limitar a proferir tal engany, per a què s'escampés per Espanya i a la premsa americana. Sinó que va agreujar les seves declaracions injurioses bo i dient que estava disposat a continuar l'espanyolització de Catalunya, seguint l'obra demolidora de Felip V. Quan la reina Cristina, mare d'Alfons XIII, va sentir això de la boca del seu fill, va plorar. Car va intuir les reaccions lògiques que tindria aquesta afronta reial.

A través de les conferències que estic resumint i del capítol de greuges que acabo d'esbossar, ben clarament se'n pot treure la conclusió que la repressió contra Catalunya no sols continua, sinó que s'ha incrementat. És una pugna entre l'opressió unitària espanyola i la rebel·lió moral irreductible de la nació catalana.

Felip V, un cop va vèncer Catalunya després d'una guerra atroz, va cometre l'error gravíssim de creure que la consciència nacional catalana es podia assassinar, soterrar; com qui mata i enterra un rebel anònim.

El primer Borbó, Felip V, quan va entrar a Barcelona, tot i haver jurat que respectaria les llibertats catalanes i la vida dels seus capdavaners, va ordenar que es cremessin els Còdis de Catalunya. Va expatriar els catalans il·lustres i a tall de càstig simbòlic, va demolir literalment el barri de Ribera, un dels més heroics durant el setge de Barcelona. I al seu damunt hi va fer construir l'odiosa caserna militar espanyola de la Ciutadella.

Alfons XIII vol imitar el seu antecessor Felip V, per les coincidències

següents: per un instint atàvic d'absolutisme i antiliberalisme; per no tenir talent polític; per una repugnància ultra mesura contra tots els principis bàsics del dret natural i de la sociologia moderna; amb temeritat i amb responsabilitat més tremendes i vergonyoses davant de la Història que las dels seus antecessors dinàstics.

Catalunya contribueix a les despeses de l'Estat espanyol amb les dues terceres parts del pressupost. Espanya no volia entendre de raons jurídiques, ni de consells de bon ordre polític, ni d'experiències històriques, ni de reflexions, ni de conveniències econòmiques, ni de consideracions de cap mena. Espanya només respon als instints rabiosos d'aquesta casta abominable de dominadors professionals, producte de totes les generacions físiques i de tots els esgüeros morals. Per a vergonya de la civilització i per a dissort de les terres d'aquell estat, han fet que Espanya tingués una condició política inferior a la vetusta Turquia dels soldans despòtics. L'eximí pensador cubà Dr. Enrique José Varona, va dir que Espanya era una pedrera d'homes per a la mort.

Guerra contra Catalunya! Guerra a mort contra les energies, contra el tarannà, de la nació catalana! Vet aquí el mot d'ordre del Directori militar espanyol, encapçalat pel general Miguel Primo de Rivera y Orbaneja. És la consigna, és la dèria principal del rei Alfons XIII. Tant el dictador com el rei odien Catalunya, talment com els Felips i els comtes-ducs d'Olivares, de mala nissaga. Però, si n'arriben a ser d'ignorants i de malvats, encara avui!

Si en comptes d'atacar Catalunya, el cop d'estat del 13 de setembre hagués donat justa satisfacció als anhels autonomistes del poble català, per liquidar la vella política d'engany, de regatejos i de persecució sistemàtica contra la catalanitat; en un gest de noble transacció i d'assenyada comprensió. Si el Directori hagués tractat Catalunya amb justícia, Catalunya li hagués estat l'aliada més lleial i poderosa per escometre la reconstrucció de l'Estat espanyol. Aleshores sí que s'hagués conjurat el separatisme català; en comptes de fomentar-lo i donar-li ales per tots els racons de la societat catalana, com s'esdevé avui dia.

Si el rei espanyol i el seu braç executor castrense haguessin tractat bé Catalunya, s'haguessin cobert de glòria i no pas d'ignomínia, com és el cas d'avui dia. L'odi anticatalà no ha ajudat Espanya a aconseguir els seus objectius absurds. Com no van servir de res les maldats depredadores dels Habsburgs ni dels Borbons, en el seu deler d'anihilar el pensament nacional català.

Aquests malvats i llurs bandes de mercenaris que flagel·len Catalunya, seguint la funesta tradició dels monarques absoluts, causen dolor en el cor i en la vida immortal de la nació catalana. En canvi, aquests odis, persecucions i crims, serviran de detonador i la rebel·lió catalana s'enfortirà més i més contra les institucions indignes que avui oprimeixen i deshonren Espanya.

Senyores i senyors que m'escolten. No dubtin que el resultat de tanta arbitrarietat espanyola contra Catalunya, serà la unió sagrada i decidida de tots els patriotes catalans, per constituir un front únic per la independència de Catalunya.

També és un imperatiu patriòtic d'aquella virtut que va fer invencible el vostre Agramonte i a les legions heroiques mambises, germans de Cuba: la vergonya! Ω

Davant el dia de la hispanitat

BERNAT JOAN I MARÍ.

PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

El 12 d'Octubre se celebra, si us plau per força, el Dia de la Hispanitat. La commemoració, durant tota l'època franquista, va tenir unes inqüestionables connotacions de caire colonialista, que no han canviat en absolut ni en la Transició, ni ja en plena democràcia. A més, totes aquestes connotacions es varen veure refermades per la celebració del Vè Centenari del "descobriment" d'Amèrica, que va tenir lloc l'any 1992. (Assortadament, al nostre país, el cinquè centenari coincidiria amb un cinquè centenari nostre -el de la publicació de la magnífica novel·la *Tirant lo Blanc*-, que li va fer una mica de contrapès, encara que no comptàs, no cal dir-ho, amb tants suports oficials com l'altre).

Al voltant de la celebració del 12 d'octubre, ens hem de preguntar dues coses: en primer lloc, quin sentit té avui dia celebrar el dia de la "Hispanitat". En segon lloc, quin sentit té celebrar-lo a la part dels Països Catalans que està sota sobirania espanyola (més de tres quartes parts del nostre territori nacional). Evidentment, la primera qüestió pot ser més discutible i, correlativament, la segona és prou més de calaix.

Que a l'Espanya estricta se celebri el dia de la Hispanitat només es pot discutir des d'una perspectiva radicalment contrària a tot allò que a la història ha aportat el fet colonial. Si les nacions americanes que comparteixen idioma amb els castellans consideren també que cal celebrar aquest fet d'unió com a fet de civilització, aleshores res a dir. Els hispanos estan del tot legitimats per celebrar el dia de la Hispanitat.

Però ja són figures d'un altre paner que els hispanos considerin que ens poden encolomar el dia de la Hispanitat a la resta de pobles que tenen sota la sabata dominadora. Perquè els mestissos de l'Amèrica "hispana" o els hispanos de l'Amèrica del nord poden celebrar conjuntament

amb els castellans i els andalusos tot allò que considerin oportú, però no tenen per què imposar-nos-ho als pobles no hispanos amb els quals comparteixen estat (espanyol). Així, ni els bascos, ni els gallecs ni nosaltres mateixos no participam d'aquestes senyes d'identitat hispanes ni, per descomptat, formam part de la "Hispanitat".

Només una voluntat marcadament uniformitzadora pot portar l'Estat espanyol a fer celebrar pertot arreu aquesta diada.

Record que fa uns anys, la discolor Generalitat de Catalunya es va permetre el luxe declarar dia laboral el 12 d'Octubre. Així mateix, record també un any -ja en fa alguns- que a alguns centres d'ensenyament d'Eivissa i a l'institut de Formentera, alguns professors i alumnes seguïrem una vaga a la japonesa i anàrem a treballar l'esmentat Dia de la Hispanitat. Tot plegat va causar una polseguera infinitament superior a la que es podria esperar si tot aquest entramat simbòlic no tengués una importància terrible per als guardians de la cultura espanyola i de la seua imposició pertot arreu on poden imposar-la.

Si per a ells els símbols són importants, com a mesura contrarestatòria, també ho haurien de ser per a nosaltres. Un govern progressista, a les illes Balears i Pitiüses, podria prendre exemple del que féu en el seu dia Jordi Pujol i decretar com a dia laboral el 12 d'octubre (excepte a la Mola, a Formentera, d'on la mare de Déu del Pilar és santa patrona). D'aquesta manera, desmarcant-se de la cultura aliena que ens és imposada per l'Estat espanyol, es podria deixar espai per promoure més la pròpia.

Un autocentrament en el món dels símbols pot constituir també un element d'autocentrament general per al país. I, no ho oblidem mai, sense autocentrament no hi ha autèntica autonomia. Ω

L'esperit republicà Roma fa avançar el seus peons

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Sembla que Roma (entenguís, el Vaticà) és en peu de guerra. Roma no s'avé amb la nova situació política creada a la regió dels Grans Llacs africans. Deu considerar, jo pens, que allà el seu Imperi és amenaçat. Roma, Bèlgica i França mantenen la Gran Aliança. Han perdut la batalla, però continuen en guerra. És una guerra secreta amb l'objectiu de desestabilitzar i esfondrar el nou ordre que, des del 95, pretenen construir els governs d'Uganda, Rwanda i Burundi, amb l'ajut de les Nacions Unides i les ONG's humanitàries. Bèlgica és l'antiga potència colonial de la regió; la monarquia catòlica belga fou el gran instrument de francització i de catolització. França és la principal potència amb forts interessos imperialistes a l'Àfrica; manté activades totes les seves xarxes: culturals, econòmiques i militars (Fou l'exèrcit francès el que ocupà l'oest de Rwanda el 1994 i, mentre, deixava que les milícies dels hutus ultres continuessin escorxant tutsis i hutus demòcrates). Roma sent amenaçat el seu imperi catòlic. Rwanda i Burundi són, en efecte, els Estats de l'Àfrica amb una major proporció de població catòlica, al voltant del 62 %.

L'entente Roma-París-Brusel·les va perdre la guerra. No s'esperaven la reacció del Front Patriòtic Rwandès, tutsi. A l'abril de 1994, va començar l'escorxament en massa de tutsis i d'hutus moderats (Es calcula que el nombre d'assassinats arribà a la xifra de 800.000 persones. Vegis l'informe de les Nacions Unides). Durant aquests 100 dies d'horror i paor, ni Roma ni En Juan Carrero no varen tenir res a dir. La Jerarquia catòlica de Rwanda callava. L'exèrcit i les milícies estaven compostes d'hutus ultra-feixistes catòlics. Sense cap tipus de resistència, les milícies assassines i l'exèrcit utilitzaren les emissores de ràdio de l'Església catòlica per tal d'intensificar la seva campanya de crim i terror. En aquesta situació extraordinàriament adversa, el FPR fou capaç d'organitzar un exèrcit - tutsi -, prendre Kigali, la capital, i fer fora l'exèrcit i les milícies. És a partir d'aquest moment que les organitzacions catòliques i En Juan Carrero comencen la seva campanya en favor dels refugiats rwandesos - més d'un milió d'hutus -. Havia acabat la guerra i ells feien la campanya per la pau i solidaritat, i pel retorn dels refugiats; però mai, en cap moment, deien res sobre el 80.000 o 100.000 homes armats - militars i milicians que l'exèrcit francès havia deixat passar al Congo, sense desarmar-los!

- Roma i En Carrero - i la comissària Na Bonino, catòlica - varen anar ben alerta a dir que els camps de refugiats eren sota control de l'exèrcit hutu i de les milícies i que tenien el control de les ajudes de les organitzacions humanitàries.

A través d'Internet es pot trobar abundant informació sobre temàtica relacionada amb Rwanda i Burundi. La història recent - que ja és recollida a les grans Enciclopèdies -, tot tipus de documents i reportatges del Genocidi Tutsi de 1994, adreces d'organitzacions i agències africanes, adreces de les organitzacions internacionals implicades en la recuperació de Rwanda i Burundi, comunicats i estudis de les organitzacions internacionals, comunicats i propostes dels governs de la regió, comunicats i propostes de governs d'Europa i de Nord-amèrica, notícies i reportatges de les agències d'Àfrica i del Món, etc. Per suposat, referent a Rwanda-Burundi, també es troba informació i propostes de les agències i organitzacions de signe catòlic.

Aquí, de Mallorca estant, allò que crida l'atenció és la moguda catòlica en contra del govern de Rwanda i Burundi - i, de retruc, contra el d'Uganda -. Allò misteriós és aquesta radical focalització de l'interès de la jerarquia mallorquina en aquesta petita regió de l'Àfrica, Rwanda i, especialment, Burundi. La Jerarquia i En Juan Carrero no diuen quins són els interessos materials concrets de les organitzacions catòliques a aquesta àrea. Mantenen un mur de silenci.

Darrerament - agost, 99 -, el Tribunal Internacional Criminal de Rwanda ha decidit processar i empresonar a En Misago, Bisbe de Gikonkoro, així com a 20 clergues catòlics, acusats de complicitat en el genocidi tutsi del 94. Con-

cretament a En Misago se l'acusa d'impassibilitat davant l'assassinat de tutsis que s'havien refugiat a les esglésies catòliques i de complicitat en la desaparició i assassinat de trenta al·lotes tutsis. Hi ha nombrosos testimonis que afirmen la connivència del bisbe amb els grups ultres del Sudoest a l'època que es gestava el genocidi.

I Roma comença a moure els seus peons. A Mallorca, En Juan Carrero - "el candidat mallorquí al premi Nobel de la Pau" - inicia la seva campanya amb el lema "AUSCHWITZ-AVUIALS GRANS LLACS AFRICANS". En Carrero equipara les presons de Rwanda als camps d'extermini nazis. En Carrero té voluntat d'enganyar. A Auschwitz, els presoners no tenien cap causa amb la justícia; se'ls exterminava pel simple fet d'ésser jueus; els empresonats a Rwanda, en canvi, ho són en demanda dels fiscals; se'ls acusa d'assassinat, de crims contra la humanitat. El resultat del procés depèn del veredict dels jutges de l'ITCR. A considerar: El govern rwandès va decidir crear el Tribunal Internacional en prevenció de les campanyes d'intoxicació informativa.

En Juan Carrero és un peó de Roma, però un peó desfermat que dona mostres d'una niciesia increïble. En el seu desvari, s'atreveix a declarar a la premsa, Balears, 17.10.99, que va mantenir una entrevista amb l'exministre de Justícia nord-americà, En Ransay Clark i li havia manifestat que "El govern del meu país ha aconseguit infiltrar-se i controlar, en bona part, l'ONU, els grans mitjans de comunicació i moltes de les grans ONG. No espereu gairebé res d'ells. Cercau vies alternatives d'informació i denúncia". Es veu que En Carrero està trastornat: que en lloc d'anar als Estats Units, va viatjar a l'Iran, i que en lloc de parlar amb En Clark, fou un aiatol·là el qui li va explicar que els Estats Units eren l'instrument del Dimoni. Si continua així, En Juan Carrero no sé si aconseguirà el premi Nobel, però té bastants possibilitats d'igualar els mèrits de Sant Alonso Rodríguez. Ω

Cara a la galeria

MANUEL FRAU, CAP DE LLISTA D'ESQUERRA REPUBLICANA (ERC) A L'AJUNTAMENT DE PALMA. (mfrau@mptel.es)

El lector em perdonarà que reproduïxi íntegrament una nota publicada a Última Hora, 08/09/99, secció "La Galería", sota el títol de "Los nuevos gobernantes y el problema del bilingüismo":

"No hay diálogo más absurdo que el de los sordos, ni peor ciego que el que no quiere ver. Los nuevos responsables del Gobierno son, en su mayoría, unos defensores a ultranza del uso de la lengua catalana a todos los niveles. Hasta aquí, muy bien, pero esta militancia lingüística tiene sus riesgos cuando el interlocutor no domina el catalán. No estaría de más que todos hagan un esfuerzo para entenderse, tanto los periodistas castellano-parlantes como los políticos que sólo hablan catalán y que se resisten a traducir al castellano sus declaraciones."

Em sentiria temptat a tancar el meu article aquí. No hi ha res més eloqüent que el silenci. Malauradament aquest és un defecte ben mallorquí: aixecar les espatlles i no dir ni una paraula, per absurda i injusta que ens sembli la situació. Tothom sap què és el bilingüisme. No cal ser sociolingüista per adonar-se'n que cap situació de bilingüisme no és estable. No és més que un equilibri temporal de la balança, la ineludible solució del qual és que acabi pesant una llengua més que l'altra i que la més feble desaparegui. I també tothom sap que, de moment, és el català el que està perdent la batalla. Per molt que l'ensenyament en català augmenta, l'ús social està en recessió.

Cal dir, de manera planera i en veu alta, que aquells que canten les virtuts del bilingüisme menteixen. Us imaginau que algú escrigués una nota a la premsa queixant-se que Aznar es resisteix a traduir les seves declaracions al català? No diuen que tenim la immensa sort de gaudir d'un estat pluri-cultural? Però no, en aquest joc, resulta que nosaltres hem d'estar agraïts perquè ens deixen existir, amb la "petita condició" que existim en un raonament i sense fer gaire renou.

En el debat d'investidura del president Antich, en Màtiagues va expressar la seva preocupació perquè el nou govern tingués la voluntat de protegir "les nostres dues llengües" (sic). Fem un petit exercici de fantasia. És un dia important i el senyor Màtiagues és convocat a una reunió a Madrid. Posteriorment, se celebra una roda de premsa on l'ex-president ha d'actuar de porta-

veu. Els periodistes, els "peperos" en ple i els telespectadors no poden creure el que escolten: en un discurs de només tres minuts, fet en castellà, el nostre home ha pronunciat vint barbarismes procedents del català, ha regularitzat pràcticament tots els verbs irregulars castellans, no ha pronunciat la "z" espanyola i, com a apoteosi final, ha anomenat "Josep Maria" al seu cap, el del bigoti. Absurd. Escandàlós. Fins i tot, ofensiu.

L'exemple ens pot causar hilaritat, però més aviat ens hauria de remoure la consciència. Per quina raó la immensa majoria dels nostres personatges públics parlen un català ferest? El gruix dels polítics de tots els colors no passarien el nivell A. El meu nebot de set anys s'expressa amb més propietat! I altres, ni això: com pot ser que la batllessa de Calvià no hagi tingut la deferència d'aprendre la llengua dels ciutadans a qui representa? Per quina estranya raó algú que es vol dedicar al periodisme al nostre país gosa considerar prescindible el coneixement de la llengua que parlen tres quarts parts de la població? Tots ells, els bilingües d'opereta i els castellanòfils compulsius només ens demostren una cosa amb la seva actitud: que la llengua, la terra i el poble al qual representen els deixen totalment freds, que els són ben igual, que se'n foten.

Davant d'aquest panorama, no podem esperar que els immigrants aprenguin català, encara que sigui a força de decret. Qui s'ha d'interessar en aprendre una llengua els parlants de la qual la consideren accessòria i prescindible?

Ja no som infants ni ens podran fer callar amb promeses i bones intencions. El nacionalisme de beatetes, la tímida defensa de les nostres senyes culturals pot quedar bé cara a la galeria, però no deixa de ser un profund frau, una enganyifa cap al poble. Ens correspon a nosaltres crear una consciència social clara i catalana. Parlar bé no és una excentricitat, és la mínima expressió de civisme. Parlar malament no és gràcies ni comportable, és simplement ridícul i matusser. Aprendre el català i utilitzar-lo no és una deferència que ens fa ningú: simplement és el deure de tot ciutadà dels Països Catalans. De moment, un deure moral; esperem que aviat sigui deure legal, com ara ho és el de saber espanyol. Comencem a donar passes cap a la nostra sobirania nacional. Ω

Dites relacionades amb la lluna (V)

- 191) Quan la lluna fa dos sols, aigua a dolls.
- 192) Quan la lluna fa ròdol, aigua vol.
- 193) Quan la lluna fa rodona, aigua dóna.
- 194) Quan la lluna ja ha passat, ven la llana i queda't el ramat.
- 195) Quan la lluna mira a llevant, quart minvant.
- 196) Quan la lluna mira a ponent, quart creixent.
- 197) Quan la lluna neix amb banyes, treu els mariners de les cabanyes.
- 198) Quan la lluna neix la mar creix.
- 199) Quan la lluna porta banya, brunz el vent a la muntanya.
- 200) Quan la lluna tomba en bé, plou als tres dies o al setè.
- 201) Quan la lluna va a sortir maror a desdir.
- 202) Quan minva la lluna no facis cosa ninguna.
- 203) Quan Nadal és sense lluna, de cent ovelles no n'escapa una.
- 204) Quan pel novembre fa cluc la lluna, de dues cabres ven-ne una.
- 205) Quart minvant, porta infant; lluna plena, porta nena.
- 206) Qui mira massa la lluna no farà gaire fortuna.
- 207) Rotllo a la lluna estrellat, abans de tres dies mullat.
- 208) Rotllo gros a la lluna, senyal de pluja.
- 209) Sa lluna es una bruixa que juga amb els niguls i los arruixa.
- 210) Si el cèrcol de la lluna va creixent, senyal de bon temps: quan la lluna tomba en bé, plou als tres dies o al setè.
- 211) Si el primer dijous de la lluna fa resol, pluja vol.
- 212) Si el primer dijous de lluna nova el sol es colga en brut, abans de tres dies haurà plogut.
- 213) Si et cases per Cap d'Any, lluna de mel fins a Sant Miquel.
- 214) Si fa dos sols el primer dijous de la lluna, senyal de pluja.
- 215) Si la lluna mira a llevant, quart minvant; si la lluna mira a ponent quart creixent.
- 216) Si la lluna surt tapada forta ventada.
- 217) Si la lluna toca el menjar, ja el pots llençar.
- 218) Si la lluna va en creixent, el part és diferent.
- 219) Si no vols l'arbre corcat, en lluna vella l'has de tallar.
- 220) Si plou de lluna nova i vella d'agost, no falta aigua en tot l'any.
- 221) Si plou per lluna nova d'agost, plourà nou llunes seguides.
- 222) Si sa lluna jeu, mariner en peu.
- 223) Si sa lluna té un barberol demà no veuràs es sol.
- 224) Si sembres trufes en lluna cornuda, trufes cornudes arrencaràs.
- 225) Si vols cebes de diner sembra-les pel creixent de la lluna del gener.
- 226) Si vols veure la lluna bé, mira-la pel gener.
- 227) Talla el teu bosc a la lluna plena d'agost i serà sec com un os.
- 228) Temps, vent, dones i fortuna, donen voltes com la lluna.
- 229) Tota dona ben casada per la lluna de mel fa l'escudella salada.
- 230) Vent de fora i sense lluna, fuig de la costa tot d'una. Ω

El PSAN valora com un èxit la manifestació del 9 d'Octubre

Comunicat

El Partit Socialista d'Alliberament Nacional dels Països Catalans (PSAN) valora molt positivament la manifestació del 9 d'Octubre a València per diversos motius:

- 1) Des d'un punt de vista global, la manifestació va ser un èxit, ja que, tot i el pont festiu, va comptar amb l'assistència d'unes 15.000 persones, les quals es van manifestar en un ambient patriòtic i alegre, sense que calgui destacar cap mena d'incident. Els manifestants, en el seu conjunt, van corejar lemes independentistes i favorables a la unitat nacional, fet que reafirma el PSAN en la seva política de reforçar els eixos "independència" i "territori".
- 2) Des d'un punt de vista de partit, el PSAN va comptar amb un important seguici, coordinat amb el seguici juvenil també nombrós de MAULETS, i amb aquesta manifestació continua la campanya de reforçament del discurs independentista sobre els eixos "independència" i "territori" que s'ha iniciat amb diversos actes (entre els quals destaquen els de Barcelona el 10 de setembre i el de València del 6 d'octubre) i que continuarà ara amb l'Aplec de Paret Delgada el 24 d'octubre i l'Aplec del Puig el 31 del mateix mes. Tot plegat, consolida el procés de reorganització i expansió del PSAN i el reforça.

Finalment, el PSAN valora el cessament de la directora de Las Provincias i l'anunci que l'Institut d'Estudis Catalans tindrà seu al País Valencià, notícies ambdues que han marcat aquest mes d'octubre al sud, com a fets que ajuden a superar l'artificial conflicte que ha patit València les darreres dècades i a imposar la racionalitat i el reconeixement formal de la unitat del català.

Tanmateix, el PSAN considera que perquè aquest conflicte es tanqui definitivament cal encara la pressió cívica i social que obligui les institucions a continuar per aquest camí i, molt concretament, a no constituir l'Acadèmia Valenciana de la Llengua creada per Zaplana, que sense la pressió del secessionisme periodístic i amb l'IEC decidir finalment a obrir seu a València o Castelló apareix com a totalment innecessària. Ω

Partit Socialista d'Alliberament Nacional dels Països Catalans
PSAN <http://psan.ct>
<http://www.estelnet.com/lluia>
apartat de correus 95037 - 08080
Barcelona

Trobarem a faltar el teu somriure

MARIONA.

La meua germana petita, na Francesca Mariona ens ha deixat. La terrible malaltia ELA que va paralitzant la veu, les extremitats i tot el cos, ha acabat amb la seva vida als 62 anys el passat dia 20 d'octubre, vespre de les Verges, després de llarga malaltia. Mare de patriotes, els seus fills són del PSM o d'ERC, i seguint el seu desig, la bandera catalana va cobrir el seu bàul. Al seu funeral, el vespre del dia 21 a la parròquia de sant Joan. Gent del poble i d'arreu de Mallorca, especialment de s'Arenal on des de feia 30 anys, venia les fruites i verdures que conreava al seu hort, van demostrar com l'estimaven. La vegem en el Cel.

Mateu Marió de sant Joan

He pensat i he resat per
na "Mariona"... i jo també
voldria fer de totes les voluntats
una sola bandera o el que és
més humà i més diví, de totes
les banderes una sola voluntat... d'amor.
Adéu siau.

Any Internacional de la Gent Grant

L'organització de les nacions Unides (ONU) en la resolució de l'Assemblea general 47/5, de 16 d'octubre de 1992 va establir que l'any 1999 se celebrés l'Any Internacional de la gent Gran.

Amb aquesta finalitat, els estats membres hauran de crear punts de trobada, establir mecanismes de coordinació amb la participació de tots els sectors de la societat i promoure trobades a nivell regional.

Totes aquestes propostes estan prou justificades si observem l'important creixement del nombre de persones grans que existeixen a la nostra societat i la necessitat de plantejar accions de caire internacional per donar resposta a aquesta nova realitat que marcarà la seva rellevància pràcticament a l'inici del segle XXI.

Els diferents àmbits que emmarcaran totes les activitats es fonamenten en la situació que viuen les persones grans, el desenvolupament de la persona al llarg de tota la seva vida, la necessitat de les relacions multigeneracionals i el vincle entre l'envelliment i el desenvolupament de les poblacions.

Els divuit principis de les nacions Unides per a la gent gran s'organitzen en cinc grups: independència, participació, atenció,

autorealització i dignitat.

1. Independència

Les persones grans han de tenir accés als serveis i a les atencions bàsiques, l'oportunitat de treballar i obtenir ingressos, la possibilitat d'influir en el procés de jubilació del món laboral, l'accés i les oportunitats d'educació i formació, entorns sans per a viure i el recolzament per a residir a casa seva el màxim de temps possible.

2. Participació

Les persones grans han de tenir un pes específic en la presa de decisions, quan transmetin les seves idees, quan participin en els serveis de la comunitat i en la formació de moviments i associacions.

3. Atenció

Les persones grans que ho necessitin han de disposar de l'atenció necessària, atenció que s'ha de promoure primerament des de la família però també des de la societat civil i des de les institucions, tenint especial cura en els serveis jurídics, sanitaris i socials.

4. Autorealització

Les persones grans han de poder desenvolupar plenament el seu

potencial i accedir als recursos educatius, culturals, espirituals i recreatius de la societat.

5. Dignitat

Les persones grans també han de ser tractades amb justícia i s'ha de combatre qualsevol abús físic o mental. L'edat o la situació econòmica no han de ser un factor de discriminació.

"Una societat per a totes les edats" és el lema escollit ja que, tots, en formem part. Una societat integradora és aquella que es fonamenta en el respecte a l'altre. Per tant, ha de ser una societat que reconegui i preservi els drets i les llibertats fonamentals, la diversitat cultural i religiosa, la justícia social, la democràcia participativa i el compliment de la llei. Una societat per a tots és aquella que promou iniciatives al llarg de tot-hom, que cobreix les necessitats i potencia les capacitats de les persones que la formen. Una societat per a totes les edats significa anar més enllà de les generacions presents, i per això cal que inverteixi en el futur, consolidi el progrés i procuri la transmissió de valors i el creixement equilibrat de tots els pobles i de totes les nacions.

Aprentent a envellir

- 1) Cuidaràs la teua aparença cada dia, empolainant-te be, com si anessis a una festa. Hi ha millor festa que la vida?
- 2) No et tanquis a dins ca teva ni dins la teva habitació, Res de jugar a enclaustrar-te, a ser presonera voluntària. Sortiràs al carrer i al camp a passejar. L'aigua estancada es podreix i la màquina que no es fa servir es rovella.
- 3) Estimaràs l'exercici físic igual que a tu mateix. Destina un temps a la gimnàstica, com també una caminada raonable, dins o fora de casa. El cap baix, l'esquena doblegada, arrossegar els peus. No. Que les persones et lloïn quan passes prop seu.
- 5) No parlaràs de la teva vellesa, ni tampoc et queixaràs dels teus mals. Acabaràs per trobar-te més vella i més malalta del que realment ets i et deixaran sola. Ningú no vol sentir a tot-hora històries d'hospital.
- 6) Conrea l'optimisme per sobre de tot. A mal temps, bona cara. Sigues positiva en els teus judicis. Bon humor, cara alegre i gest amable. Tens l'edat que apa-

rentes. La vellesa no és qüestió d'anys, però sí d'un estat d'ànim.

- 7) Intentaràs ser útil a tu mateix i amb els altres. No ets un paràsit ni una branca trencada de l'arbre de la vida. Ajuda't fins que puguis i ajuda als altres amb un somriure, un servei o un consell.
- 8) Treballaràs amb les mans i amb el cervell. El treball és teràpia infal·lible. Qualsevol ocupació, manual, intel·lectual, artística. És un remei per a tots els mals. El treball és la millor benedicció de Déu.
- 9) Cerca't una feina, la que vagi millor a les teves actituds i desitjos; una feina voluntària que t'hauràs de prendre com una obligació almenys dos cops a la setmana, i a ser possible de matí. Aquesta obligació per petita que sigui, et farà aixecar, caminar, ajudar, servir als altres... viure!
- 10) Procura tenir una il·lusió de fer, d'aconseguir... quelcom que et faci pensar, planificar i esperar l'endemà. Cultiva l'afecte de l'amic o company. Es la millor manera d'activar i fer funcionar les neurones: Il·lusió, ocupació i afecte són les millors medicines per la malaltia dels anys. Ω

La Rambla és segurament el carrer més emblemàtic, amb més història i més significació de Ciutat. Seguint el ritme dels canvis polítics i socials, el carrer ha anat rebent diversos noms.

El triomf de la dictadura condicionà el canvi de nom de la Rambla a Via Roma. Ocorregué arran d'una iniciativa del govern per a celebrar les victòries dels feixistes europeus. De la mateixa època daten els noms de Via Alemanya i Avda. Portugal,

La Rambla és del poble, no de la corona

que junt amb Itàlia foren els països on arrelaren els règims feixistes de l'època.

A la mort del dictador, La Rambla retornà al seu nom tradicional. No obstant això, la monarquia borbònica és filla directa de la dictadura feixista i n'ha perpetuat els seus errors.

Recentment el nom de la Rambla ha sofert un altre canvi, trans-

formant-se en Rambla dels Ducs de Palma de Mallorca. Avui, les entitats que integren la Coordinadora per l'Abolició de la Monarquia estan aquí per reclamar aquest carrer, perquè la Rambla és del poble i no de la corona.

Entenem que la monarquia és antidemocràtica, ja que suposa la interrupció de la voluntat popular que

optà per la República l'any 1931. La profundització en la democràcia exigeix que el cap d'estat no sigui hereditari, sinó lliurement elegit pel poble. A més, la corona és una llosa i un llast que impedeix l'autodeterminació dels Països Catalans.

Per tot això demanem la recuperació del nom tradicional de La Rambla i l'eliminació dels signes fei-

xistes que s'hi troben, al mateix temps que seguim reivindicant l'abolició de la monarquia.

Acte organitzat per la Coordinadora per l'Abolició de la Monarquia (Bloc d'Estudiants Independents, secretaria de joventut de CCOO, Esquerra Republicana, àrea de joves de Esquerra Unida, Joves Comunistes de les Illes, Joventuts d'Esquerra Republicana, Maulets, Universitaris Comunistes de les Illes). Ω

Multitudinària festa a Bona Gent

L'Associació d'Amics de la Tercera Edat Bona Gent, de la barriada de santa Catalina, el passat dia 7 d'octubre va celebrar una gran festa multitudinària, en el marc del seu local social del carrer del Ferro, 12, que estava ple de gom en gom, amb motiu de la inauguració dels seus Cursos de Tallers 99/2000.

L'acte va comptar, entre d'altres, amb la presència del batle de Ciutat, Joan Fageda; de la presidenta d'EMAYA i regidora de sanitat Maria Crespo, del president de la PIMEM, Tomàs Garrido, de la vicepresidenta de la Federació de Ciutat d'associacions i Entitats, Soledat Sarabia; del president de la Associació de Veïnats de sa Calatrava Climent Garau...

En aquest simpàtic acte que va començar a les 4 de l'horabaixa i finalitza a mitja nit, no hi mancà res: ball d'aferrat amb música en viu, actuació de la coral

musical Reis Catòlics, festival de balls mallorquins, un glosat, parlaments, rifes, berenar mallorquí per als assistents a base de coca amb pebres torrats, pa amb sobrassada coenta de sa Pobla, pastissos, coca bamba...

En el transcurs de la festa, foren presentats pel portaveu de Bona Gent (i col·laborador de l'ESTEL), Pere Felip i Buades, els monitors dels cursos que s'impartiran a partir d'ara: Encarna Bernal, moda i disseny; Antònia Barceló, ceràmica i pintura sobre tela; Cati Luci, ball mallorquí i ball sevillà; Maria Gispert, cuina; Ariel Ariani, gimnàstica i Bartomeu Durán, ball d'aferrat.

Bona gent, una vegada més, va deixar clar la seva capacitat de convocatòria i d'organització. Aquesta entitat catalinera, actualment, conta amb dos mil tres cents associats. (Redacció) Ω

Sabeu perquè no votarem mai el PP-PSOE?

Perquè aquests partits d'Estat són els que durant anys han mantingut les exportacions d'armament espanyol a les dictadures més sanguinàries i nazis, Estats terroristes i genocides com Turquia, que ha arrasat milers de poblacions kurdes, ha exiliat cents de milions de kurds en un boig intent d'aniquilar físicament una gran nació, la kurda que no ha trobat el camí per dotar-se d'un Estat propi, de la independència i sobirania nacionals imprescindibles per a

sobreviure com a gent i poble lliure amb ànima. Perquè no hi ha gent intel·ligent o no intel·ligent. La diferència real rau entre gent lliure o no lliure, esclava de la maldat, que prefereix fer-se rica a no saber d'on venen aquests diners podrits que la podreixen.

No amics, amigues. No votarem mai el PP-PSOE. Ens ho digui qui ens ho digui. Ω

Jaume Tallaferro

No viatgeu a països que no respectin els drets de les persones i dels pobles:

+TURISTES = +ARMES

"Catalanes, hemos fusilado a vuestro presidente"

QUIM GIBERT

"No em maten per ser traïdor, ni tampoc per ser cap lladre, sinó perquè he volgut dir: que visqui tota la pàtria!"
Cançó a Bac de Roda (1713)

Amb aquests esgarriosos mots i no uns altres, convertits en títol d'aquest article, s'adreça a la guarnició que acabava de treure la vida al president Lluís Companys el tinent que la dirigia. El cap de l'execució va parlar amb una contundència tan humiliant perquè sabia que la majoria de soldats que formaven el piquet d'afusellament eren catalans.

El indis d'Arizona i terres veïnes enrolats en els files de l'exèrcit federal d'Estat Units com a guies per caçar i capturar els seus germans xiricaues, un cop havien enllestit feines tan brutes acabaven arrestats i vexats pels seus propis superiors. Precisament perquè la seva condició ètnica els feia sospitosos d'indianisme hostil. L'únic indi bo, és l'indi mort, era una expressió que acostumava a dir la classe militar nord-americana d'aleshores. Les tropes hindús i sikhs al servei de la corona britànica, també eren utilitzats per a estomacar els independentistes no-violents de l'Índia els anys 50. De fet, aquestes denigracions tan cruels i calculades són fets aïllats: amb l'objecte de lloar encara més la *grander*, la França imperial va crear cavalleries de senegalesos i d'argelins, els temibles espanyols, per esclatar qualsevol avalot colonial de l'Àfrica de començaments de segle.

El president Companys serà objecte del mateix *escarment de patriotes* al qual fou sotmès el general Josep Moragues i Mas el 1715 per Felip Vè, quan un cop mort a garrot el seu cap és exposat públicament durant 12 anys en una gàbia penjada al Portal de Mar de Barcelona.

L'advocat laboralista Lluís Companys governà des de la Generalitat republicana en els moments més tràgics d'aquest segle per als Països Catalans. Aquest urgellenc d'El Tarròs tan odiat i admirat, sobretot a ran dels Fets d'Octubre de 1934 i del 18 de juliol de 1936, és qualificat per la majoria d'historiadors com un home d'un coratge i d'un amor a Catalunya inqüestionables: "Ho havia demostrat el 6 d'octubre de 1934, quan va fracassar el moviment contra el govern central i la proclamació de l'Estat Català... i va decidir de romandre en el seu lloc acceptant, com a president, la responsabilitat total del comportament del seu govern i dels fets", apunta en Josep Benet, el seu biògraf. Feixistes fora de tot dubte com el general Queipo de Llano reconegueren en intervencions emeses per Ràdio Sevilla el 19 de juliol de 1936 que el president màrtir permeté la

sortida de Barcelona de més de 5.000 persones de dretes. Ell no va córrer la mateixa sort i, un cop torturat i extradit per la Gestapo des de la Bretanya, tornà a ser torturat pel franquisme, el qual el va assassinar la matinada del 15 d'octubre de 1940 per haver estat president de la Generalitat. En el poc temps que romangué a l'Estat francès impulsà la creació de la Fundació Ramon Llull a favor de la nostra cultura amb el suport de diverses personalitats parisenques. I organitzà un govern a l'exili anomenat Consell Nacional de Catalunya al costat de Pompeu Fabra, Pous i Pagès, Pau Casals, Pi i Sunyer...

En plena democràcia espanyola, diferents institucions han sol·licitat la revisió d'aquell consell de guerra sumaríssim del franquisme que dictà la seva sentència de mort. Quan som a punt d'entrar al nou segle, el procés feixista contra el president Companys, escollit democràticament pel poble català, no s'ha modificat ni una coma. Sembla que no pugui ser! Ben mirat, l'Estat espanyol tampoc no ha reconegut cap error entorn la inquisició o el genocidi llatinoamericà. I no té cap inconvenient per desentendre's de la devolució dels papers de Salamanca subtrats a Catalunya a conseqüència de l'ocupació franquista. Darrerament, els governs japonesos i alemanys han tingut el gest de demanar perdó davant les atrocitats comeses durant la segona gran guerra. Quan fins i tot familiars d'en Pinochet han admès irregularitats durant la dictadura xilena.

Tampoc no han estat ateses les demandes de batejar l'Estadi Olímpic de Montjuïc amb el nom del president màrtir. Ni a Girona d'emplaçar la plaça del President Companys en un punt més rellevant de la ciutat com el tenen, per exemple, a Salt. Per respecte a les cultures pre-colombines, també seria tot un detall consistorial foragitar per sempre més el carrer de la Hispanitat del barri de sant Narcís.

"A tots els qui m'han ofès perdono; a tots els qui hagi pogut ofendre demano perdó. Si he de morir, moriré serenament. No queda tampoc en mi ni l'ombra d'un rancor. Donaré gràcies a Déu que m'hagi procurat una mort tan bella pels ideals", escriurà el president Companys en la vigília del consell de guerra en el castell de Montjuïc.

A hores d'ara el president que va donar la vida pel seu país és un perfecte desconegut entre moltes fornades de joves catalans. Si bé viure amb rancúnia és dolent, segur que perdre la memòria és molt pitjor. Ω

L'antifranquisme a Mallorca. VI LLIBRE (Les lluites dels anys noranta)

La lluita per la independència dels Països Catalans

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Dècades de lluita per la causa de l'emancipació del nostre poble, reunions, signatura de manifestos, anys de militància partidista, desenes de detencions, centenars d'articles...

D'ençà les primeres detencions per part de la Brigada Social del règim o per part de la Guàrdia Civil (quan enmig del carrer, a la nit, escrivíem consignes en favor de la llibertat per al nostre poble), la lluita pels drets més elementals dels mallorquins havia estat constant. Sovint, parlant amb altres companys de la lluita per l'autodeterminació i la independència dels Països Catalans (Mateu Morro, Miquel Ferrà, l'escriptor i poeta Ferran Lupescu, el dirigent de Revolta i destacat sindicalista de CC.OO. Guillem Ramis, per dir uns noms), comentàvem la dificultat de la represa. Dècades de lluita per la causa de l'emancipació del nostre poble, reunions, signatura de manifestos, anys de militància partidista, desenes de detencions, centenars d'articles... i sempre tan pocs en el moment de mostrar els nostres sentiments, d'expressar les justes reivindicacions d'un poble sotmès al capitalisme més ferotge i especuladors, a la colonització més brutal per part de l'imperialisme de la burgesia espanyola i internacional. Per això, parlant amb Guillem Ramis i Mateu Morro aquella nit del 31 de desembre de 1992, ens sorprenia aquella abundor de gent combativa en la nostra Diada Nacional. I, el més significatiu, la munió de gent jove que, constatarem, s'apuntava a la moguda nacional expressant, amb les seves pancartes, banderes i cànctics revolucionaris i patriòtics, les ganes immenses que sentien d'aconseguir el dret d'autodeterminació del nostre poble (dret que és reconegut per les Nacions Unides però que no recull la Constitució que signà l'esquerra oficial, les burgesies basca i catalana i el franquisme reciclat -UCD-).

Aquella nit érem més de mil els ciutadans i ciutadanes que exigíem, enmig del carrers de Ciutat, els nostres drets nacionals. Com de costum, dies

Las banderes de la independència en la Diada Nacional de 1992.

després, passades les festes de cap d'any, la premsa oficial disminuïa el nombre de manifestants. De més de mil persones es passà a "unos quinientos"

Aquella nit érem més de mil els ciutadans i ciutadanes que exigíem, enmig del carrers de Ciutat, els nostres drets nacionals. Com de costum, dies després, passades les festes de cap d'any, la premsa oficial disminuïa el nombre de manifestants. De més de mil persones es passà a "unos quinientos". Ja n'estàvem acostumats! El cert és que la manifestació del 31 de desembre de 1992 marcava una fita en la nostra lluita com a poble. De la importància de la manifestació independentista hi ha constància en els reportatges fotogràfics que feren les diverses organitzacions, partits i sindicats convocants, i, també, en la propaganda que -malgrat no fos aquesta la seva voluntat- es va veure oblidada a fer la premsa oficial. Última Hora (pàgina 19 del 2 de gener de 1993) deia, en la crònica signada per J. M.: "Líderes de partidos políticos, de sindicatos y de entidades culturales encabezaron la manifestación que el pasado día 31 se concentró en Palma para conmemorar la Diada de Mallorca. En la manifestación predominaron las banderas independentistas catalanas con alusiones a

una Mallorca independentiente. El acto de la Diada de Mallorca acabó en la plaza de España, donde se entonó 'Els Segadors'". Portaven la pancarta que encapçalava la manifestació -entre d'altres dirigents polítics i sindicals-, **Josep Valero i Miquel Rosselló del PCIB, Mateu Morro i Pere Sampol del PSM, Pedro Polo de l'Estei, Guillem Ramis de Revolta**... També s'hi podien veure nombrosos dirigents i militants d'ERC, de l'OCB, de l'Ateneu 31 de Desembre, del PSAN, de les Joventuts Comunistes, d'ERC i del PSM.

En una reunió preparatòria de la manifestació, les diferents forces revolucionàries i nacionalistes de les Illes m'encarregaven de redactar i llegir el manifest unitari de la nostra Diada Nacional

Dies abans, en una reunió preparatòria de la manifestació, les diferents forces revolucionàries i nacionalistes de les Illes m'encarregaven de redactar i llegir el manifest unitari de la nostra Diada Nacional. El parlament -per a llegir davant l'estàtua del Rei En Jaume- havia de ser breu, però sense deixar de ser punyent, reivindicatiu. En Guillem Ramis va ser el representant de les forces nacionalistes que vengué a casa meua per a encarregar-me la feina.

Però abans de parlar del manifest unitari de les forces nacionalistes i independentistes convendria recordar el que deia la premsa, en assenyalar la importància de la nostra represa nacional. El diari Última Hora abans esmentat, comentant el desenvolupament de la manifestació, explicava: "La manifestación recorrió las calles Unió, Navarra, sa Costa de sa Pols, Sant Miquel y acabó en la plaza de España, delante de la estatua del Rei En Jaume.

"Una vez allí, el escritor **Miquel López Crespí** leyó un discurso a todos los asistentes. 'Este año será recordado por haberse legalizado la destrucción de nuestro territorio, lo que han hecho es corrupto e impresentable', dijo **Miquel López Crespí**. El escritor lamentó que '40 compañeros independentistas se encuentren detidos' y criticó el acto celebrado en la plaza de Cort pocas horas antes y que reunió a todas las autoridades. Han salido con el Estendard a la calle como si fuese una fiesta folklórica; nosotros no queremos operetas de risas".

"Ara mateix tenim més de quaranta companys i companyes defensors de l'independentisme i del dret a sentir-nos Països Catalans, detinguts i criminalitzats. Aquest fet ens demostra ben clarament fins on el Govern espanyol (que se diferencia ben poc del Govern Balear) està disposat a no tolerar la dissidència política de totes i tots aquells que volem defensar -sense embulls- la nostra identitat com a poble" (Miquel López Crespí)

En el número 259 de L'Estel (de dia 15 de gener de 1993) el seu director **Mateu Joan Florit** reproduïa

el parlament que vaig redactar i que, en representació de totes les organitzacions nacionalistes de les Illes, vaig llegir sota l'estàtua del Rei En Jaume la nit del 31 de desembre de 1992. El meu discurs en defensa dels nostres drets nacionals i socials deia així:

"En aquesta Diada de Mallorca, a la vegada que exigim els nostres drets com a poble, hem de fer, igualment, recordança de l'any que ha passat.

"Un any que quedarà en la nostra memòria històrica com el de la legalització de la destrucció dels nostres pocs espais naturals; i aquest fet tan greu té responsables. Uns responsables que ens governen d'una forma despòtica, corrupta i impresentable. Uns responsables que, sense gens de vergonya, defensen els negocis particulars en contra dels interessos generals del poble, hipotecant -com han fet sempre- el nostre present i el nostre futur.

"Però aquí no acaba la desgràcia que plana damunt la nostra terra. Aquesta té unes ales més amples i ara mateix tenim més de quaranta companys i companyes defensors de l'independentisme i del dret a sentir-nos Països Catalans, detinguts i criminalitzats. Aquest fet ens demostra ben clarament fins on el Govern espanyol (que se diferencia ben poc del Govern Balear) està disposat a no tolerar la dissidència política de totes i tots aquells que volem defensar -sense embulls- la nostra identitat com a poble.

"I si no en teníem prou amb les malifetes dels governs balear i espanyol, apareix l'Europa dels banquers i dels mercaders, unint-se políticament i militarment en contra de la necessària solidaritat entre els pobles i nacions oprimides.

"Avui n'hi ha que han sortit amb l'estendard fent de la nostra Diada una festa folklòrica, espanyolista i cristianitzant. Ells són els que no volen fer de la Diada del 31 de Desembre una fita en el nostre redreçament com a poble. Nosaltres no volem folklorismes pansits, musiquetes i desfilades d'opereta de riure. Volem veure reconeguts els nostres drets com a poble i que aquests drets quedin reflectits en una Diada reivindicativa del que volem ésser.

"I volem ser un poble amb el dret a decidir el nostre futur, ben igual que tots els altres pobles que lluiten contra la tirania dels estats que, amb els seus aparells de repressió i control, priven les nacions sotmeses a decidir sobiranament el seu futur.

"El de menys ara és la reivindicació concreta que ens ha unit en aquest acte: independència, autodeterminació, sobirania nacio-

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VI LLIBRE

de **M. López Crespí**

Cada quinze dies a **L'ESTEL** (d'agost de 1999 fins a l'agost de l'any 2000)
Per demanar números endarrerits, telefona al **971 26 50 05**

Encapçalen la manifestació de la Diada Nacional de 1992 (d'esquerra a dreta): Mateu Morro (PSM); Miquel López Crespi; Pere Muñoz, Pere Polo (Stel) i Guillem Ramis (Revolta).

nal, llibertat o democràcia. L'important és que ho hem fet junts i que aquesta unitat reflecteix un sentiment i una necessitat de ser lliures com a persones i com a poble.

'Per la meua banda, des d'aquests sentiments de lluita que ens han unit avui, voldria cridar ben fort que volem ser un poble amb la nostra identitat reconeguda, volem ser una nació i volem viure en llibertat. I exigim la llibertat immediata de tots els presos detinguts per defensar els mateixos ideals pels quals nosaltres lluitam. Visca Mallorca lliure i sobirana!'

L'Estel de Mallorca, sempre a l'avantguarda dels nostres drets nacionals i socials, resumia, en primera plana, l'important èxit de la Diada Nacional de Mallorca informant així: "31 de Desembre: diada per la Independència"

El corresponsal del diari Última Hora escrivia: "Para terminar, Miquel López Crespi hizo una llamada de esperanza: 'Queremos ser un pueblo y vivir en libertad. Visca Mallorca lliure i sobirana!'. Uno de los manifestantes subió hasta la estatua del Rei En Jaume

y colocó una bandera catalana. El acto acabó poco después de que los manifestantes cantasen 'Els Segadors', el himno oficial de Catalunya. En ningún momento se utilizó 'La Balanguera' en la manifestación ni el acto final".

L'Estel de Mallorca, sempre a l'avantguarda dels nostres drets nacionals i socials, resumia, en primera plana, l'important èxit de la Diada Nacional de Mallorca informant així: "31 de Desembre: diada per la Independència". La Diada del 31 de Desembre, celebrada el vespre del dia 31, comptà amb més participació que en les darreres edicions. Més de deu entitats i partits polítics havien convocat la manifestació que s'inicià a les 19'30 del vespre en el Passeig del Born de Ciutat i en la qual participaren un milenar de persones.

'La pancarta que encapçalava la manifestació duia el lema 'Volem viure en llibertat', però la resta de les pancartes feien referència totes a la independència. La manifestació, que es desenvolupà sense cap mena d'incident, va concloure vora l'estàtua del Rei En Jaume, on l'escriptor Miquel López Crespi llegí un manifest en nom dels convocants. Seguidament es va cantar

'Els Segadors' i es col·locà una estel·lada en mans del Rei En Jaume".

Finalment, després de dècades de lluita pel nostre redreçament nacional i social, aquella nit, precisament aquella nit, constatant les ganes de lluita, l'alegria dels joves manifestants, el nombrosos ciutadans i ciutadanes assistents a la Diada Nacional, m'adonava que res no havia estat inútil

El periodista José A. de Haro, en el diari Balears, informava igualment (el 2 de gener de 1993) del gran èxit de la nostra manifestació independentista. Deia: "Un total de doce entidades de carácter nacionalista pidieron el pasado jueves en manifestación un mayor autogobierno para las Islas Baleares. En la manifestación, integrada por más de 500 personas [en realitat, com hem explicat més amunt, els manifestants érem més del mil], se lanzaron consignas a favor de la independencia de las Islas [en el marc dels Països Catalans] y contra la modificación de la Ley de Espacios Naturales. La movilización estaba encabezada por la pancarta con el lema 'Volem viure en llibertat', que portaban representantes de las doce entidades convocantes... El escritor Miquel López Crespi leyó un comunicado final".

Feia vent, aquella nit del 31 de desembre de 1992. Però mentre pronunciava el discurs (en Guillem Ramis m'aguantava el megàfon; les condicions acústiques de la plaça eren deplorables) una alegria immensa em dominava. Finalment, després de dècades de lluita pel nostre redreçament nacional i social, aquella nit, precisament aquella nit, constatant les ganes de lluita, l'alegria dels joves manifestants, el nombrosos ciutadans i ciutadanes assistents a la Diada Nacional, m'adonava que res no havia estat inútil. La feina clandestina en favor de la llibertat del nostre poble, els insults de la policia franquista, les calumnies dels enemics de l'esquerra, no havien pogut aturar -ni aturarien mai!- les ànsies esbojarrades de llibertat del nostre poble. Tampoc no havien servit els entrebancs posats per la quinta columna que hi ha dins les nostres files, les mentides i tergiversacions, les manipulacions ordides pels contraris al progrés del poble mallorquí, tants feixistes de totes les tendències. Res no pot desanimar a una avantguarda, a un poble decidit a lluitar pel seus drets nacionals i socials. Aquell "Visca Mallorca lliure i sobirana!" que encara duc viu dins del meu cervell em sortí alegre, segur, potent, convençut que, amb una joventut com la nostra, el destí dels pobles de les Illes -a curt o llarg termini- està assegurat. La llibertat serà amb nosaltres malgrat tots els entrebancs que hi vulguin posar en el camí els nostres coneguts enemics. Ω

El silenci de les majories

No és un plantejament atrevit afirmar que el món el mouen les minories. Aquestes són les úniques que es mobilitzen en els moments crucials. No puc sinó continuar esperant que així succeeixi. Tanmateix, és més paradoxal la passivitat de la majoria. Sovint, segons com, la més indefensa, a resultes de la seva dificultat innata per organitzar-se. Així, per exemple, qualsevol causa en defensa dels interessos generals d'una nació. I quina més important que la institució familiar? Cap més. I, arreu, però sobretot aquí en aquestes latituds meridionals de tradició mediterrània la defensa i l'articulació dels moviments per la protecció i el desenvolupament de la família han estat febles i inoques.

En canvi, una petita minoria, manifestament adversa a la unió específica entre un home i una dona en comunitat de vida i amor, com definició de família ha aconseguit desorientar i confondre amplis sectors socials i, principalment, els més joves d'avui. Una vegada més, sense ànim d'ofendre, la dita popular del cistell amb la poma podrida esdevé empíricament palpable. Ens encarem a una situació molt complicada. La majoria, entre indecisa i insegura, no va manifestar-se obertament. Sols grups reduïts però d'una incansable voluntat com AFA-Acció Familiar o, recentment, GEC-Debat Familiar, és desvinculaven dels discurs general per sortir a l'encontre d'allò que era majoritari però ningú encapçalava.

De fons, no obstant, rau el tema del matrimoni. Fins a quin punt es pot arbitràriament redefinir per polítics o jutges aquesta part essencial de la vida de la societat?

En el fet d'haver-ho redefinit, penso, és on hi ha la clau de volta de tot plegat. Mai s'ha desconegut que, realment, poden existir relacions familiars que el seu origen esta fora del matrimoni. Es evident, que al costat de famílies de fundació matrimonial, n'hi ha d'altres que no ho són. El problema ha sorgit quan aquesta evidència s'ha volgut regular jurídicament, i tot aprofitant el desconcert general les unions homosexuals han maldat, tal vegada, per cercar l'estatus de família.

Deixant a un cantó especulacions pròpies de la filosofia del dret, convindria escatir el sentit de les lleis. Ni poden regular el que no és regulable, ni han d'entrar en els terrenys de l'ordre natural. Les lleis són formulacions d'àmbit general, diri-

gides al conjunt dels que formen part d'aquell sistema jurídic. Parlant de la família, en definitiva, la única formulació general és la més simple i àmplia: la que té el seu origen en la unió matrimonial d'una dona i un home amb voluntat de permanència. Tot el demés són altres casuístiques pròpies de la mateixa diversitat i complexitat de la humanitat, però que en qualsevol cas no mereixen la seva regulació legal dins l'àmbit del que s'entén com el dret de família.

Curiosament, l'evolució dels sectors intel·lectuals d'esquerra ha estat paradigmàtica del que és l'allunyament de la realitat social. A hores d'ara, ja ningú es desdiiu alhora de defensar públicament la institució familiar. La família, cos social de solidaritat i interioritat, esdevé un àmbit privilegiat en el desenvolupament de la persona. Per això, ningú, i menys l'esquerra intel·lectual en pot dir pestes, com anteriorment havia fet arguint les avantatges de l'escola o del "sistema" en la formació de la persona.

Tanmateix, al meu entendre, això és del tot insuficient. El pas decisiu és el reconeixement social del matrimoni, com la unió permanent d'una dona i un home, a fi i a efecte de formar una família, comunitat de vida i amor.

Pot semblar conservador, tradicional, ... però no ho és. És el nou discurs que s'està fent per les social-democràcies nord-europees. I, és que per altra banda, és defensar i exclamar-se per coses òbvies. Ni l'augment de divorcis ni de parelles de fet signifiquen un avanç qualitatiu per la nostra societat. Tot el contrari, es contradiu amb el principis bàsics de justícia i d'igualtat. La injustícia d'un divorci sols la coneixen els qui la pateixen: dona, home, fills, parents, amics, ... La desigualtat de les parelles de fet ensorra un món d'il·lusions i de tendresa en les obscures aigües del despreci quan tot d'una es desfà sense més ni més ('perquè total, no hi ha papers, oi?',).

Francament, no vaig en contra de ningú, sinó sols de la sinistra faç de la confusió. El llenguatge pot ésser el millor aliat per fer-hi front. En aquest cas, m'ha defraudat per primer cop. I és que per la naturalesa humana la família sols pot ésser una cosa. Una cosa impossible de redefinir i d'ampliar. Ω

Llorenç Prats-Sagarra és Editor-adjunt del Setmanari universitari 'Catalunya Campus' lprats@primerama.es
Octubre de 1999.

31 de desembre: Diada Nacional de 1992. L'escriptor Miquel López Crespi en el moment de la seva intervenció en defensa de la independència dels Països Catalans.

GÜNTER GRASS I EL COMPROMÍS DE L'ESCRITOR

El missatge didàctic de l'obra i la vida de Günter Grass

PER MARINA FERRÀ-HAMELYNCK

Günter Grass va viure amb una experiència de primera mà el que significava una educació fonamentada en la ideologia feixista, ja que els seus pares el varen incorporar als rengles de les Joventuts Hitlerianes. Després, en començar la guerra, va fer el servei militar a la Luftwaffe i seguidament el destinaren a una companyia de tancs. En resultà ferit poc abans d'acabar el conflicte i un cop restablert, passà nou mesos a un camp de presoners nord-americà de Baviera. Novament en llibertat, fixà la seva residència a Colònia i actualment viu a Behlendorf, entre Lübeck i Hamburg.

Dins tota la seva obra literària, Grass fa una crítica del nacionalsocialisme, la xenofòbia i de l'atac als drets humans. La seva obra mestra, "El timbal de llaua", considerat el llibre més llegit i polèmic de la postguerra, pretén denunciar l'educació dels nins dins els règims totalitaris feixistes. L'autor es commou al davant de la borda utilització dels més innocents i, per tant, influenciables, membres de la societat. Quan l'Estat va a la caça dels infants, aquests esdevenen una peça més de la política repressiva. Duen els historiadors de la pedagogia que l'adolescència és una edat oberta a totes les solucions possibles en camps molt diversos. El jove pot arribar d'aquesta manera a les majors perversions i heroïsmes, perquè és una edat en la qual es fan els actes més apassionats, tant els

bons com els dolents. Entenem per bons aquells que són solidaris amb els més febles i dolents aquells que ataquen frontalment els drets humans. Segons el nostre autor tota obra de literatura ha de servir per a capficar el lector dins una atmosfera de sentiments nobles, magnànims i entusiastes; especialment durant les primeres etapes de la vida de la persona, ja que aquestes marcan amb un segell definitiu la personalitat de tot home i de tota dona.

Günter Grass, com home d'esquerres, es preocupa pels temes socials, com és ara la venda d'armes a Turquia per part del govern alemany i la denegació dels drets polítics als kurds.

D'aquesta forma ens demostra tenir un esperit sensible al problemes del Tercer Món que pensa sempre denunciar a través de les lletres i les arts plàstiques. El que s'hi té ben clar Günter Grass és que la política, la història i la literatura van estretament lligades i cap comunicador té el dret de dissociar-les. Aquest pensament ha provocat dures crítiques entre els seus detractors, és a dir, els "exquisits" que fan l'art per l'art i rebutgen tota intencionalitat didàctica en un text literari. Com escriptor esquerrà i socialista no s'atura de combatre el fona-

Miguel Hernández, exemple d'escriptor anti-feixista.

mentalisme del capital i ha col·laborat amb organitzacions no governamentals i ecologistes, entre les quals "greenpeace" i "amnistia internacional".

També ha deixat translúcid que els poetes que estan sempre tancats dins la seva torre d'ivori són els covards elements que no fan ni deixen fer.

Però Günter Grass no treballa en un refugi sinó en un obrador, en un laboratori obert al món i a la universalitat. La seva manera de fer feina reuneix aquesta pluralitat artística.

Escolta música clàssica, escriu de dret i de tant en tant es posa a pintar, ja que moltes de les seves idees també les reproduceix plàsticament. La seva literatura conté, per altra banda, indiscutibles valors estètics, que ara, els responsables del premi Nobel no li han pogut negar. □

Miguel Hernández recita poesies en front de combat contra el feixisme.

DARRERAMENT ELS PREMIS NOBEL RECAUEN SOBRE AQUELLS ESCRITORS SOCIALMENT COMPROMESOS COM SARAMAGO O GRASS I AIXÒ POT ESSER UN SÍMPTOMA DE QUE LA CONCIÈNCIA DEL POETA, L'ARTISTA, L'ESCRITOR, AL DAVANT DEL POBLE, NO ÉS MORTA ENCARA I DE QUE ELS ADORADORS DE LES BELLESES PLÀSTIQUES DEL WALHALLA FEIXISTA TENEN UN OS MAL D'ROVEGAR

El compromís de l'escriptor en el segle XXI

PER MIQUEL LÓPEZ CRESPI

El darrer premi Nobel de Literatura, Günter Grass ens retorna tot un conjunt d'esperances pel que fa a l'escriptor compromès. Només les denúncies contra el feixisme de la seva obra mestra El timbal de llaua ja justifiquen el guardó universal d'aquest autor alemany.

Cap a l'any seixanta-vuit pensàvem que el món estava per a ser bastit de nou damunt unes bases de justícia social i igualtat. Quantes vegades no ens varen semblar radicalment revolucionàries les consignes de Llibertat, Igualtat i Fraternitat propugnades per la Revolució Francesa i els jacobins.

Aleshores ja havíem intuït que el poder econòmic de les multinacionals, la fam del Tercer Món, l'espoliació sistemàtica de les riqueses de mitja humanitat, no eren possibles tan sols mitjançant la força dels exèrcits i la repressió pura i simple a l'estil de la guerra del Vietnam o d'Algèria. Per a mantenir la injustícia a escala nacional i internacional eren necessaris els especialistes de la ideologia (els cans guardians, era el títol d'un dels nostres llibres de capçalera, escrit pel malaguanyat Paul Nizan i dedicat al nefast paper d'alguns intel·lectuals en la reproducció de les idees culturals, polítiques o religioses de la classe dominant). Antonio Gramsci analitzava el paper dels intel·lectuals (l'intel·lectual orgànic) en la societat de classes i ens demostrava com cada classe o fracció de classe tenia a la seva disposició els reproduïdors de les seves respectives ideologies. Sacerdots, crítics d'art, mestres, escriptors, poetes, militars, etc., etc - tot home o dona amb una concepció del món determinada - esdevenien intel·lectuals: establien les línies de la lluita d'idees dins cada societat concreta, defensant les concepcions que més afavorien els privilegis de cada sector, promocionant uns artistes, silenciava els altres, sempre d'acord amb els seus interessos i en benefici de llur classe.

¿On trobar de nou el plaer d'una subjectivitat autènticament subversiva?

Aquesta lluita cultural i ideològica que havia estat teoritzada per György Lukács, el mateix Bertolt Brecht, Maiakovski, Gorki, Neruda i mil altres creadors i teòrics del fet artístic, desplegava les seves potencialitats al nostre davant ben lluny del l'estretor de l'escolàstica de l'art per l'art que defensaven els servils de la burgesia o els agents de la burocràcia estalinista (ambdues escoles culturals coincidien en la defensa de la mateixa estètica i objectius: barrar el pas a tot el que fos autènticament revolucionari en el camp de la música, la pintura, la literatura, etc).

Nosaltres, habitants de l'univers tancat de la dictadura, començàvem a ser conscients de la comercialització de l'art en mans dels negociants. Si a l'URSS la censura era exercida pels comissaris del PCUS, aquí la mateixa funció era realitzada per pretesos crítics d'art i de literatura, pels propietaris de les sales d'exposició, pel comissariat que controlava els llibres que s'havien d'editar. S'havia perdut el concepte humà i revolucionari de l'art, i tot objecte artístic (pensar en Van Gogh o Picasso, en Cézanne o Matisse) esdevenia una mercaderia més sotmesa a l'implacable llei capitalista de l'oferta i la demanda.

¿On trobar de nou el plaer d'una subjectivitat autènticament subversiva?

Jean-Paul Sartre

Gabriel Alomar.

-deia Marx- l'home es va transformant a si mateix. Era evident que ni la realitat ni el realisme podien ser definits d'una manera rígida, dogmàtica. No calia, doncs, parlar de "la fi del realisme", com deien els pseudocrítics a sou dels grans diaris del capital, els especialistes en la reproducció de la ideologia dominant des de la càtedra universitària, o el suplement cultural. No. El realisme no tenia ni té límits ni fronteres, perquè el seu constant desenvolupament no pot tenir mai fi, com tampoc té mai fi la tendència al constant avenç de l'home vers cotes cada vegada més elevades de superació i llibertat. La lluita per un realisme, per una expressió que donàs notícia exacta de la nostra època, dels somnis i esperances de la nostra generació era - i és encara! - talment com emprendre un viatge vers l'inaabastable, vers l'infinit, una aventura passional - la passió és allò més revolucionari, juntament amb la veritat - sens port definitiu d'ancoratge, ni darrera escala malgrat l'edifici s'aguantí damunt els prestigiosos noms de Stendhal, Tolstoi, David o Balzac. Noms que seran els fonaments de tots els avenços que aniran arribant a cop de revolta i canvis socials. □

Günter Grass, el patriarca social de Danzig

PER MIQUEL FERRÀ MARTORELL

Danzig és una antiga ciutat alemanya que pertany, actualment, a Polònia sota la denominació de Gdansk. Tanmateix va ésser fundada en el segle X pels polonesos en temps de Mieszko I. El 1310 queia sota el poder de l'orde teutònic i la població eslava fou aniquilada i substituïda per alemanys. Després de 1450 formà una ciutat lliure hanseàtica sota sobirania polonesa. El 1793 fou annexionada per Prússia, del qual país formà part fins el 1920, això llevat del període 1807-1813 que constituïu un territori del Ducat napoleònic de Varsòvia. Per acord de la conferència d'ambaixadors de París del 27 d'octubre de 1920, la ciutat i la comarca que l'envolten foren un petit estat sota la protecció de la Societat de Nacions. Aleshores, dels seus habitants, només un quart eren polonesos i la resta alemanys. Les seves relacions exteriors estaven controlades per Polònia i, des del 1922 va tenir unió duanera amb aquest país. Fins aquí, la història antiga, de la qual el nostre personatge, només en va rebre moltes cendres i algun caliu. Però quan entrem en el 1933 i els nazis obtenen a través de les urnes la majoria absoluta, el desig d'unió dels danziguesos amb el conjunt d'Alemanya augmenta. Aleshores, Günter Grass, nascut el 1927 ja era una criatura al "Kinder-

garten" que sentia dels seus mestres rars veus patriòtiques en llengua germànica. El març del 1939 Hitler va exigir la total incorporació de Danzig i el passadís polonès. El primer de setembre del mateix any els dirigents de Danzig proclamaven la seva reintegració al Tercer Reich en el moment mateix de l'esclat de la Segona Guerra Mundial. Després dels acords de Postdam, en 1945, la ciutat i el seu territori passaven a Polònia, i alhora la població alemanya era expulsada i substituïda per polonesos. Un tràgic destí per a uns i una merescuda revenja per als altres. I de les ruïnes d'aquella guerra sorgí el gran escriptor que va haver de fer feina com a picapedrer primer, i escultor després. Estudià, robant temps al descans, a les acadèmies de Belles arts de Düsseldorf i Berlín i llavors va residir alguns anys a París. Impossibile de passar per davant dels seus ulls una gama més complexa de vivències i experimentacions. Günter Grass és, per altra banda, una de les figures més sorprenents que fan la seva entrada a la literatura a la dècada dels 60 i forma un grup coherent amb Martin Walser i Uwe Johnson. La famosa i gruixuda obra que Grass publicà el 1959, "El timbal de llaua", posà aquest autor al cap dels narradors alemanys, posició que Grass reafirmava

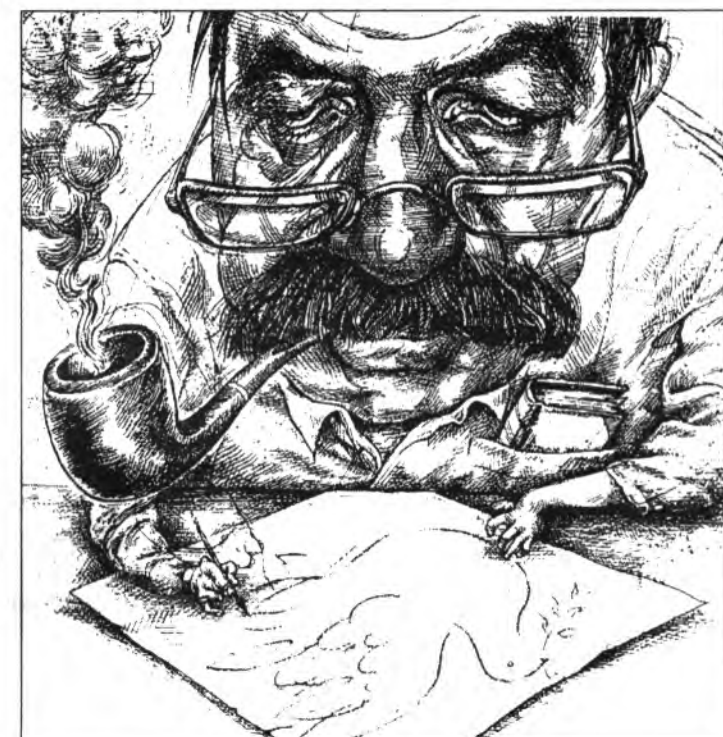

Isaac Babel.

el 1961 amb la seva novel·la curta "El gat i la rata" i una segona novel·la llarga, "Anys de gos", publicada el 1963. Amb tot aquest bagatge, l'entrada triomfal de Günter dins la literatura universal era considerada pels crítics com un fenomen fascinant, només comparable al de Böll dins l'àmbit de les lletres germàniques. El seu vigorós realisme, la seva condició d'home de l'estat, la seva ideologia esquerrana i marxista, el fan un autor lligat al món de la feina obrera, que descriu de forma clara i magistral a través de tot el seu univers lingüístic.

Ens convidam a fer un tast d'aquesta literatura tan particular, concretament el relat que porta per títol: "El prat verd".

"Record una plaça. A Espanya. Situada entre el port i la meua pensió. Hi prenia seient ben sovint. No eren els colors d'aquell indret els que em convidaven a seure-hi. Era potser, la venedora de loteria, la seva veu tenia unes vibracions queixoses que s'enlairaven des de la plaça. També m'agradava força aquella cadira tan casolana. I si us dic que allà, en aquella ciutat de Dénia hi feia molta calor no aniré gens errat. Tanta calor que un home, el migdia, amb una escopeta d'aire comprimit, disparà contra el sol. I amb tota aquella calor jo pensava en el meu prat, en el meu amic que em visitava a entrada de foc i em donava consells plens de bona intenció... Cada capvespre, a la plaça, de cara a les muntanyes de carbó que es retallaven contra el cel, un contemplava les barquetes que entraven a cops de rem en el port. Llavors la calor s'engolia els darrers sorolls dels motors..." □

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any, amb piscina. Tlf. 971 867284.

Cediria amarrament al club nàutic s'Arenal a canvi de compartir barca de pesca esportiva. Tlf. 971 74 05 25.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

Venc mobles antics. Tlf. 981 867 286.

Venc local comercial amb apartament a la barriada de l'Ullal de Pollença. Tlf. 981 865 428.

Compro casa petita, pis o estudi a Menorca, preferentment prop de Ciutadella. Tlf. 93.432.04.19 correu electrònic: jsol12@pie.xtec.es

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somniem en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensen la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer

senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanitxera. Som molt independentista, iestic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Portocolom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mesquida-Mallorca.

Cerc al.lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriviu-me a: Óscar, C/Ausías March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1er 3er-08950 Espinosa de Llobregat (Barcelona).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides,

En Martí Bissellach de 31 anys, 178 d'altura, és carnisser a un supermercat de can Pastilla. Cerca al.lota morena per a compartir la vida. 619 881 154

excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Som un alemany de 38 anys, cercamigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal 97 - 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlid que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola. Escriviu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel.ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Hola, al.lotes, noies, *ragazas*. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjam conèixer al.lotes *enrollades* i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir i marxar i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriviu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ense-nyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploatació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjami Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" -

Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusa. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalusia) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si quies recibir el Puxa Asturias en to casa, y de balde, sólo tienes qu'enviar la dirección a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2^a-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Rocai Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniqueu-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluita>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitem gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Castellor!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Cafè es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adabtable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca,

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI .....

Cognoms.....Tel. ....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i envieu-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

RECORDA

Quan hagi llegit aquest
periòdic, si no en fas la
col·lecció, regala'l a un amic,
veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

PETITS ANUNCIS

207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriviu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adregeu-vos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Sivol rebre l'*Euskaren Berri-papera* (en foraster) gratuïtament escribiu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtongo Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionaria o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnart-44, Hent Frinaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou

Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC i SANT LLUC, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangelí segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

Grups de llenguets, està molt interessat en crear una penya d'aficionats de l'equip de rugbi català USAP. Interessats cridar al 971 200 810. Lluís.

Ha nascut Correfoc!!! Una revista de literatura i Història catalanes. 64 planes 250 ptes. Col·labora-hi o fes-te'n subscriptor. Tlf. 971 200 810. Lluís.

A Ciutat estam creant el primer equip de rugbi català de Mallorca. Els Almogàvers. Interessants cridar al 971 200 810. Lluís.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tlf. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritatge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Venc embarcació Borràs 640. Bon estat i bon preu. Tlf. 971 865 405

Venc solar de 1.200 m². A la barriada de Bellavista, a ses Cadenes de s'Arenal. 8 milions de pessetes. Tlfs. 971 441 629 - 971 441 289.

Esquerra Republicana presenta a les institucions pública una proposta d'instal·lació de Software lliure a la seva xarxa informàtica

Exposició de Motius

Com a ciutadans preocupats per les finances públiques, desitjaríem que l'equip de govern pugui reduir les despeses i en conseqüència els impostos, en aquest cas a partir de la realització de canvis en el sistema informàtic.

Justificació

El software lliure és aquell que, en oposició al software propietari, no requereix el pagament de cap llicència pel seu ús i es pot copiar sense necessitat de sol·licitar autorització als titulars dels drets d'autor.

Entre els principals avantatges d'aquest software hi ha els següents:

Adaptabilitat: El software lliure és més adaptable perquè no hi ha cap obstacle tècnic o legal per a la seva modificació. Qualsevol organisme pot fer ús de qualsevol programa lliure, d'arquitectura oberta, i adaptarlo segons els propis interessos (al cap i a la fi els de tothom) sense haver de donar explicacions a cap empresa i sense cap altre cost que el de pagar el programador que faci les modificacions. En el cas del software propietari aquesta operació resulta molt més complexa i considerablement més costosa.

Economia: La majoria dels sistemes operatius oberts, com Linux,

FreeBSD, etc., així com els programes que funcionen en aquests sistemes i tots els que es generen sota la llicència GNU, són gratuïts.

Accés Universal: Quan un sistema és gratuït, implica que és a l'abast de moltes més persones. Si l'administració opta per programes propietaris, només els ciutadans amb poder adquisitiu per adquirir software comercial podran comunicar-s'hi. Al contrari, amb el software lliure una persona pot tenir connexió a Internet, processador de textos, base de dades, etc., sense necessitat de fer inversions monetàries importants en el sistema operatiu i els programes associats. A més, aquells que vulguin fer feina amb software propietari podran comunicar-se també amb l'administració, perquè aquests sistemes poden emetre també documents en formats com l'ASCII, RTF, etc., que comparteixen amb altres plataformes.

Fiabilitat: En els software lliure, l'administració sap exactament com funciona el programa i quin tipus d'operacions realitza en la màquina, de manera que els errors es detecten més fàcilment i resulta molt senzill modificar el programa perquè s'adapti el millor possible a les xarxes i màquines que formen l'estructura informàtica d'un administració pública. El sistema propietari, tancat, dificulta i fins i tot impossibilita aquests canvis necessaris.

Seguretat: Si el software és lliure i per tant de codi obert, l'administració pot saber exactament què fa el programa i els "forats" de seguretat que presenta. És més, en un sistema obert no es poden confeccionar programes amb trampes o "racons" que acumulen informació sobre l'usuari sense avisar-lo, que enviïn informació confidencial a terceres persones que no siguin de confiança, etc. La xarxa informàtica de l'administració pública és i serà sempre un objectiu prioritari per part d'intrusos i "pirates" amb intencions que poden esser malèvols, per la qual cosa un sistema segur és absolutament vital. A més, la mala fe que demostren certes empreses introduint "portes" que els permetin recopilar informació de l'usuari de forma no autoritzada i sense avís previ demostra la importància d'un sistema obert, on aquests trucs-trampa són impossibles.

Proposta d'acord

Pel que ha estat exposat i atenent a les justificacions esmentades, presentam la següent proposta d'acord:

Que la institució que presideix instal·li software lliure a tots els ordinadors de la xarxa informàtica pròpia, incloent els diversos organismes que en depenen. Ω

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

E P I I

**PARES,
EDUCAU-ME
EN CATALÀ,
A MALLORCA
HI HA EL
MEU FUTUR**

**SERVIAUTO
ARENAL S.A.**

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

**el lleu de tots
mereix un
respecte
FORA FUMS!**

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XXXVII)

Regnat d'Alfons el Magnànim: Expansionisme, crisi i absentisme (1416-1458)

PER RICARD COLOM -TLF. 964 207607

"...Es desconeixement de la història pròpia és una de les causes més radicals de l'afebliment de la consciència nacional catalana i de la seva lenta substitució per la consciència nacional espanyola. Els nostres ocupants ho saben perfectament i, per això, és la primera cosa que han amagat, car són conscients que és allò que més els denuncia i més els posa en evidència. El factor històric és tant o més important que el factor lingüístic a l'hora de crear o de reconstruir una consciència nacional, donat que és la història la que més explica el per què de la identitat lingüística i col·lectiva d'un país".

(Catalunya, nou Estat europeu. Declaració de la Primera Convenció per la Independència Nacional).

1453: Construcció d'un castell català al port de Bangazi, al golf de la gran Sirte, com a seu de la governació, amb jurisdicció de catalans a tot l'Àfrica del nord fins a Gibraltar, a fi de fer la navegació més segura.

Fi de la Guerra dels Cent anys: derrota de la resistència occitana de Castilhon. **La Gascunya annexionada a França**, a costa d'Anglaterra.

La reina Maria abandona Catalunya i la lloctinença i se'n va a gestionar, la pau amb son germà el rei castellà, a Castella, després de llicenciar, decebuda, les Corts catalanes.

El deute flotant de Barcelona a la Taula de Canvi arriba a la fabulosa xifra de 204.000 lliures (55.000 lliures el 1404).

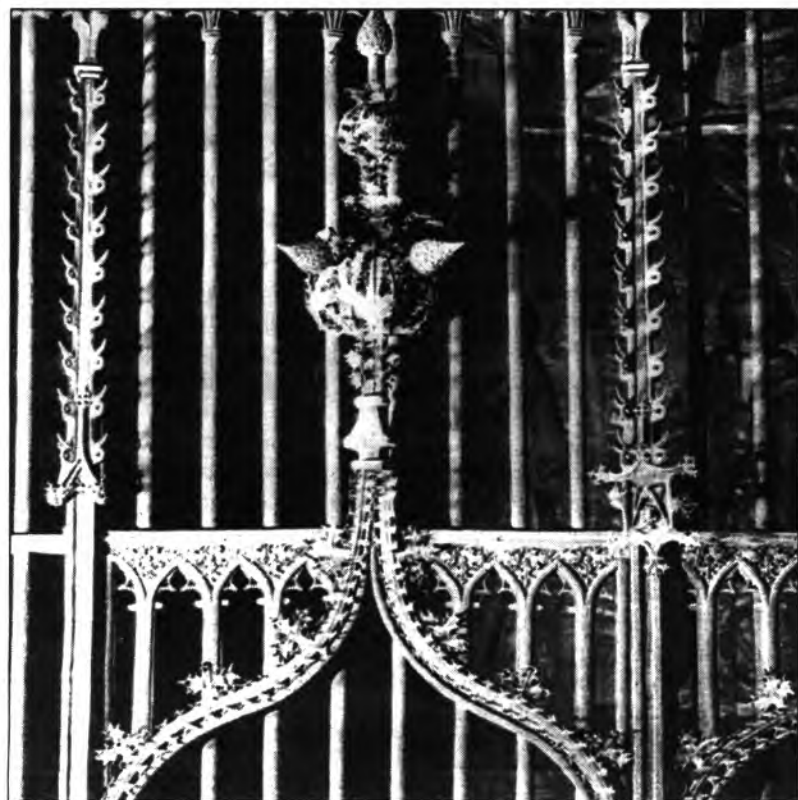
El Magnànim ordena la construcció de l'arc reial del Castell Nou de Nàpols a l'escultor dàlmata Francesc Laurana. Basteix l'edifici l'arquitecte mallorquí Guillem Sagrera. El saló és decorat pel català Pere Joan.

7.1453: El gran intrigant Alvaro de Luna, acusat finalment pel rei castellà, és executat a Valladolid per conspiració (a causa d'un assassinat).

7.1453: Per segona volta el rei restableix l'obligació dels homenatges.

24.8.1453: Acta de Navegació del rei a favor dels vaixells catalans a l'hora de comerciar.

30.11.1453: Eleccions a Barcelona: **Cop d'estat municipal.** El successor de la reina a la lloctinença, en Requesens, posa el poderós municipi sota la direcció de la facció moderada de *La Busca* (petita burgesia i menestralia urbana) que ara ja podran entrar dins el clos de les Corts del Principat. A la *Conselleria* (òrgan executiu municipal) de Barcelona hi ha tres ciutadans mercaders, un artista i un artesà.

Reixa catalana del segle XV, que mostra la perfecció aconseguida en les feines de forja.

12.1453: La monarquia autoritza la tan reclamada *devaluació*: el croat a 18 diners, i el florí a curs lliure. Un sector majoritari de l'opinió acull favorablement la mesura, però *La Biga* (oligarquia barcelonina) s'hi resisteix a fons. *La Busca*, en el poder, arbitra mesures proteccionistes.

1.1454: Canvi de valor de la moneda per acord Consell barceloní - Monarquia.

4.1454 Pau de Lodi (Venècia-Milà) per no facilitar l'hegemonia francesa a Itàlia.

5.1454: Brutals tributs reials contra els forans, que **acaben d'ensorrar l'economia de les viles**, despoblen els camps i escampen el bandolerisme.

31.5.1454: El rei nomena son germà Juan de Nafarroa lloctinent general del Principat.

1454: Recuperació del comerç exterior: 8 naus catalanes viatgen a Ultramar.

Divisions entre la ciutadania del Principat

Mor la segona muller d'Ausiàs Marc i ell escriu els seus *Cants de Mort*, 6 poemes en to d'autoconfessió.

Sisé cant de mort Ausiàs Marc

*Si per null temps cregué ser amador,
En mi conec d'amor poc sentiment,
Si mi compar el comú de la gent,
És veritat que en mi trob gran amor;
Però si guard algú del temps passat
I el que Amor pot fer en lloc disposat,
Nom d'amador solament no n'acost,
Car tant com dec no só passionat.*

*Morta és ja la que tant he amat,
Mas ió són viu, veent ella morir;
Ab gran amor no es pot bé soferir
Que de la Mort me pusca haver llunyat.
Lla dec anar on és lo seu camí,
No sé què em té que en açò no m'acord:
Sembla que ho vull, mas no és ver, puix Mort
Res no la tol al qui la vol per si.*

*Enquer està que vida no finí,
Com prop la Mort jo la viu acostar,
Dient plorant: "¿No vullau mi lleixar,
Hajau dolor de la dolor de mi!"
Oh cor malvat d'aquell que es veu tal cas,
Com pecejat o sens sang no roman!
Molt poca amor e pietat molt gran
Degra bastar que senyal gran mostràs.*

*Qui serà aquell que en dordre abastàs
Lo piadós mal de la Mort vengut?
Oh cruel mal, qui tols la joventut
E fas podrir les carns dins en lo vas!
L'esperit, ple de paor, volant va
A l'incert lloc, tement l'eternal dan;
Tot lo delit present deçà roman.
Qui és lo sant qui la Mort no dubtà?*

*Qui serà aquell qui la mort planyerà,
D'altre o de si, tant com és la gran mal?
Sentir no es pot lo damnatge mortal,
Molt menys lo sap qui mort jamás temptà.
Oh cruel mal, donant departiment
Per tots los temps als coratges units!
Mos sentiments e trob esbalaits,
Mon esperit no té son sentiment.*

*Tots mos amics hagen complanyiment
De mi, segons veuran ma passió;
Haja delit lo meu fals companyó,
E l'envejós, qui de mal delit sent,
Car tant com puc, io em dolc e dordre'm vull,
E com no em dolc, assats pas desplaer,
Car io desig que perdés tot plaer
E que jamás cessàs plorar mon ull!*

*Tan poc no am que ma cara no mull
D'aigua de plor, sa vida i mort pensant;
En tristor visc, de sa vida menbrant,
E de sa mort aitant com puc me dull.
No bast en més, en mi no puc fer pus,
Sinó obeir lo que ma dolor vol;
Ans perdre vull la raó, si la'm tol,
Mas puix no muir, de poca amor m'acús.*

*Tot amador d'amar poc no s'excús
Que sia viu, e mort la seu amat,
O que almenys del món visca apartat,
Que solament haja nom de reclús.*

1454: Arriba a Bruges Joan Brito, tipògraf-impressor bretó, el qual contribueix al desplegament e la impremta a Europa.

9.10.1454: Pau d'Agreda i Almazan amb Castella: Retorn de conquestes. Pau ben galdosa per a Juan de Nafarroa, qui la signa a causa de la revolta de son fill: pèrdua d'influència de Juan de Nafarroa a Castella. En fa responsable el seu primogènit Carles, pel quals sent aversió.

16.10.1454: Inauguració de noves Corts a Barcelona, presidides pel substitut d'en Requesens, el nou lloctinent Juan de Navarra (futur Juan II) de l'**ala dura monàrquica**. A la sessió inaugural hi ha 65 nobles, 61 eclesiàstics, 13 síndics (pro-bigaires) de ciutats i viles.

1454-1458: Aquestes Corts del Principat resulten dramàtiques, **preludi de la guerra civil**. *La Biga*, alta burgesia desallotjada del control de Barcelona, hi fa **obstruccionisme sistemàtic**. Pressionen el rei contra el govern democratitzant i proteccionista de Barcelona. Enmig de l'entusiasme popular per la devaluació proteccionista, el bisbe de Vic i l'abat de Montserrat encapçalen la majoria eclesiàstica boicotejadora. Canonges fan d'avantguarda de la Generalitat.

Període de **màxima amplitud de la política expansionista a la Mediterrània Oriental**.

12.1454: Treva de Borja entre Juan de Nafarroa i Carles de Viana.

1454-1462: Clara puja de l'economia catalana.

1454-1474: Regnat d'Enric IV de Castella.

10.1.1455: Eleccions a Barcelona. Formació d'un Consell municipal buscare per lliure elecció, sense la imposició reial. Ω

EL VEL DE MAIA (14)

Triomf

PERE GRI

La primera sorpresa que se'n dugué en Fructuós quan arribà al port per partir cap a València, i després de caminar unes hores més per Ciutat, ja sense la companyia de la bruixa, fou que el vaixell, enlloc de dir-se el "Ciutat de la punyeta", es deia el "Triomf", la qual cosa el feu comprendre moltes més coses, com que podia fiar-se per complet de la bruixeria, si podia aconseguir aquesta meravella.

Mirà l'horari de sortida i es dirigí cap a la finestreta. Doni'm un passatge d'anada a València, en camarot, digué a la persona que el va atendre.

Encara manca un poc perquè pugui pujar al vaixell, pot esperar a la sala del primer pis, l'advertiren, després d'haver-li despatxat la seva comanda.

Quan esperava, es començà a sentir aclaparat per les veus, en aquells moments no li venia de gust sentir-ne. Podrien aturar-se un poc, pensava.

I no va ser així, sinó que quan feia deu minuts que seia ja tenia el cap que li bullia, i deduí que tal volta no hauria estat oportú partir aquell dia cap a Guardamar.

En dimarts, no te casis ni t'embarquis, sentí que li deien de darrera.

En Fructuós pegà un bot a conseqüència de l'enxurt, encara que no molt gros. Ràpidament es girà, per saber qui era la persona que l'avisava d'aquella inoportunitat.

I a vostè qui li ha donat permís per ficar-se amb els meus assumptes?, li respongué.

Perdoni, però jo som policia, digué aquell mentre es treia la placa.

Serapi Galmés, per servir-lo. L'he estat seguint, i vostè no se n'adonava. Estic al corrent d'algunes de les seves activitats, i si li he de dir la veritat no em semblen malament, només és que tenc uns dubtes, i voldria que les me resolgués, l'informà.

Doncs, m'agafa en un mal moment, precisament ara estava a punt de pujar al vaixell, digué en Fructuós. Què hi va a fer a València?, inquirí el policia.

No ho puc dir, és un assumpte privat, l'indicà el nostre personatge.

Sigui el que sigui, ho faci amb la més bona voluntat del món, això és el que li recoman, concluí en Serapi. Ara, ja pot pujar al vaixell, digué.

A continuació, va fer un senyal als policies de la porta de sortida del moll perquè el deixassin passar.

En Fructuós no es feu repetir les coses. Digué adéu i partí cap a l'interior del vaixell. A l'entrada una amable cambrera, en un bon català, li va indicar que havia de fer per trobar el seu camarot.

L'esperaven unes vuit hores de travessia, però començava a trobar-se millor, encara que seguia amb el cap confós. Pensava quasi en veu alta que arribaria ben descansat a València, ja que ara tenia molts de doblers i podia viatjar en camarot, i no com quan viatjava de més jove a Barcelona, que ho havia de fer en butaca.

Més tard, poc després de la sortida del vaixell, decidí que havia de sortir del camarot. Comprà tabac, em prengué tres cubates, i segur que em pega tanta de son que no em despertaré fins que sigui a València, meditava.

Així i tot, en Fructuós cregué convenient primer embolicar allà dins un porro, per després anar a fumar-lo a coberta. Tragué el material i amb un minut i mig el va tenir llest, sort que no hi havia altra persona al camarot, perquè en veure aquella xocolata tan especial hagués al·lucinat, i l'hauria d'haver convidat.

Però sí que hi havia a coberta aquesta persona. Poc després d'encendre el porro, s'acostà cap a ell una al·lota summament atractiva i amb pinta d'interessar-li col·locar-se.

Fa molt bona olor aquest porro, me'l deixes provar?, digué aquella xava.

Primer digués com et dius, contestà en Fructuós: Em dic Marina, som de Xàtiva, el coneixes?, és un poble a prop de València, li respongué l'al·lota. Ω

Milícies incontrolades indonèsio-espanyolistes segresten catalano-timoresos a l'Horta

Els actes que organitza Acció Cultural del país Valencià per a commemorar el 25 d'abril no agraden a tothom. És normal i ho acceptem. Estem acostumat també, que no resignats, a patir determinades exigències per part de les diferents administracions: tràmits, permisos... fins i tot càrregues policials i dissolucions il·legals de les nostres manifestacions. Ara bé, els fets ocorreguts a Paterna no tenien precedent.

El passat 14 d'abril un grup de persones estava aferrant cartells del 25 d'abril al carrer major de Paterna, quan van ser requerits per al Policia Local a identificar-se. La policia els va dir que no podien enganxar cartells en aquest carrer perquè la normativa municipal ho impedia, malgrat que ningú la respecta i tothom n'hi enganxa.

La infracció a una normativa municipal pot tenir la imposició d'una multa, i no a la persona que aferra els cartells, en tot cas a la entitat convocant, en aquest cas Acció Cultural del País Valencià.

Els policies no van voler atendre les explicacions que els donaven els nostres companys i insistiren en demanar-los identificació personal. Quan finalment els nostres amics oferiren la documentació d'un responsable del grup, la policia va exigir la documentació de tots i finalment van ser detinguts, els van acusar de desobediència, resistència i atemptat a la autoritat. Van passar la nit a comissaria i a l'endemà els presentaren davant el jutge de Paterna, qui els va posar en llibertat a l'acte, després de prendre'l declaració. L'expedient judicial ha estat sobresegit perquè "no apareixia degudament justificada la comissió d'un delicte". En resum, el jutge no s'ha cregut la versió de la policia.

El més greu, però, és que la detenció va ser il·legal, els fet relatats podrien ser, de ser certa la versió de la policia, constitutius de falta, però no de delicte i no es pot detenir ningú per haver comès una falta. Aquesta detenció respon a una tàctica d'assejament i persecució dels col·lectius locals progressistes i nacionalistes. No és casual que els cartells de les discoteques no provoquin cap actuació policial.

En qualsevol dels casos, ACPV exigirà les responsabilitats penals que se'n deriven dels fets. Aprofitam per recordar-vos que no us pot passar res per enganxar cartells, el màxim que poden fer és multar l'entitat propietària dels cartells o organitzadora de l'acte que es convoqui. Tot el que sobrepassi això, és il·legal. Ω

Servei Jurídic d'ACPV.

Barcelona Olímpica: Tortura 1992 Presentació

Entre els dies 29 de juny i el 9 de desembre de 1992 varen ser detinguts arreu dels Països Catalans trenta-vuit persones, la majoria d'elles vinculades al moviment independentista català. La seva militància provenia de diferents organitzacions: Moviment de Defensa de la Terra, Catalunya Lliure, Esquerra Republicana de Catalunya, Partit dels Comunistes de Catalunya, Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans, etc, o bé no era adscrita a cap organització concreta.

D'aquest nombre de detinguts, trenta ho foren abans dels Jocs Olímpics que se celebraren a la ciutat de Barcelona l'agost de 1992, encara que els responsables de l'operació policial sempre han negat qualsevol relació amb aquest esdeveniment. Els vuit restants van ser detinguts després de la cloenda dels Jocs Olímpics.

Pocs dies després de les detencions, primer en veu d'aquells qui van ser posats en llibertat i posteriorment de part dels que restaren empresonats, es va anar sabent que la majoria havien estat torturats per agents de la guàrdia civil amb l'objectiu d'obtenir declaracions autoinculpatòries i acusacions a d'altres independentistes. Les tortures foren practicades en alguns casos a Barcelona i a Manresa, i en tots els casos a Madrid, concretament

a la Direcció General de la Guàrdia Civil. D'aquestes denúncies públiques de tortures se'n feren ressò els mitjans de comunicació.

Les reaccions que van aparèixer arreu del país van ser diverses, i en la seva majoria de rebuig a la pràctica de la tortura. En algun cas, i significativament en declaracions públiques provinents de sectors pròxims al Ministeri de l'Interior espanyol, s'intentà restar importància a les denúncies de tortures tot argumentant que eren històries inventades pels detinguts i que responien a "ordres" de les seves respectives organitzacions.

Tal com es pot comprovar, però, els testimonis dels detinguts eren esfereïdors i no semblava que fossin producte d'una acord mutu previ com es pot extreure dels detalls que cadascun d'ells explicaven. Les pràctiques que es denunciaven són diverses: l'ús d'una bossa de plàstic col·locada al cap amb l'objectiu d'obtenir una sensació d'ofec; submergir el cap dins d'una banyera plena d'aigua fins que el detingut no pot aguantar més; cops amb llistat de telèfons i amb barres de ferro; aplicació d'electrodes a diferents parts del cos; llargues estades drets fins l'esgotament; amenaces de mort amb pistoles; amenaces de mort i de violació a familiars; etc.

Alguns dels detinguts van fer intents de suïcidi, que van ser utilitzats posteriorment per part de la Direcció de la Guàrdia Civil per intentar justificar l'estat físic i els senyals de contusions d'altres dels detinguts. En d'altres casos, sobretot en aquells en què els detinguts havien estat posats en llibertat provisional, informes mèdics realitzats en hospitals públics, van corroborar que havien patit maltractaments físics.

El rebuig de la societat catalana va ser contundent, com es pot desprendre del ressò que va tenir a la premsa. I les exigències d'investigar si s'havien produït tortures van venir reforçades per part de persones lligades al Govern autonòmic català, Ajuntaments i Parlament de Catalunya, que manifestaren públicament llur actitud. Alguns casos varen ser portats al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Al seu torn, la majoria dels detinguts van formalitzar les seves denúncies a través dels respectius advocats. Alguns, però, ja havien denunciat les tortures en la seva declaració davant del jutge de la Sala número 5 de l'Audiència Nacional. Ha passat mes de quatre anys d'aquells fets i cap de les denúncies fetes ha prosperat. El jutjat encarregat de les denúncies va arxivar les causes i els recursos que es varen presentar. El Tribunal Constitucional va corroborar l'actitud del jutjat ordinari. Actualment s'està pen-

dent que sigui admesa a tràmit la denúncia presentada contra l'Estat Espanyol davant el Tribunal Internacional d'Estrasburg.

L'any 1993 s'elaborà un dossier sobre les tortures practicades per la Guàrdia Civil als independentistes detinguts. Aquest dossier incorporava els testimonis dels torturats, les denúncies presentades, retalls de premsa, etc. Aquest dossier va ser presentat a Amnistia Internacional de Londres. Amnistia Internacional no va recollir ni un sol dels casos en el seu informe anual corresponent a aquell any. En una conversa mantinguda amb el responsable per a l'Estat Espanyol d'Amnistia Internacional, senyor David Braham, aquest va afirmar que no havien sentit a parlar de les suposades tortures que més de trenta persones van denunciar just un mes abans de començar els Jocs Olímpics a Barcelona. El que sí és cert, i comprovable, és que la premsa va tractar abastament el tema, de tal manera que es fa difícil acceptar l'excusa presentada pel Senyor Braham.

Una copia del mateix dossier va ser lliurada en mà al President de la Generalitat Senyor Jordi Pujol; a l'aleshores Conseller de Justícia, Senyor Joan Rigol, a la Subsecretària de Justícia del Ministeri de l'Interior i Justícia de l'Estat Espanyol, Senyora Maria Teresa Fernández de la Vega; als portaveus de la Comissió de Justícia del Parlament de Catalunya; etc.

Mai ningú va mostrar ni ha mostrat un mínim interès en el cas de les tortures. Tots i totes van tenir actituds que consideraven les tortures com un mal menor, o fins i tot en algun cas van gosar afirmar que no s'havien produït.

La paradoxa s'arrodona quan un seguit de noms són els responsables directes i indirectes del que va succeir l'estiu de 1992. Luís Roldán, que fins i tot en unes declaracions va dir que engegaria una querrela criminal contra qui afirmés que la Guàrdia Civil va torturar els independentistes. Baltasar Garzón, co-director de l'operació, jutge instructor del cas, que no només no va iniciar cap investigació sobre les tortures sinó que a més a més va impedir que declaressin al respecte els agents que el jutjat pertinent va citar. José Luís Corcuera, aleshores Ministre d'Interior, que va assegurar que la Guàrdia Civil no torturava, i a més a més, va ser l'encarregat, gairebé dos anys després, de donar les medalles als agents de la Guàrdia Civil que van participar en l'operació contra Terra Lliure.

Quatre anys després no hi ha hagut voluntat política per part de ningú per a què escàndols com aquests siguin investigats. Ω

Països Catalans,
setembre de 1996

(Continuarà).

El trot és cosa nostra Reinici de la temporada de diürnes

MIQUEL ALEMANY I BAL·LE

Fa poc que a Son Pardo han començat les reunions diürnes coincidint amb l'inici de la temporada de algunes competicions esportives (*Futbol, basket, handball...*).

La primera de totes va coincidir amb la disputa de la final del Campió de Campions que la guanyà el cavall propietat de la Quadra Zanussi, *Distant M*; conduït per Joan Bauçà (Candil) de Manacor.

Aquest cavall va aturar el cronòmetre amb un temps de 1'20"3.

No pogué superar el record de aquesta prova clàssica destinada als cavalls de tres anys que han corregut el mateix any el Gran Premi Nacional, que es troba en poder d'*Alex Kidi Alcon Blai* des de l'any 1996. Aquell any es va produir aquest empat i el rècord corresponent que encara no ha estat superat.

Un altra carrera important fou la que es va corre el passat dia 3 de octubre a les 20h15min; aquesta cursa hagués passat desapercebuda i no s'hagués jugat una aposta important. Aquesta aposta era el quartet que tenia un fons de 7.273.600 pessetes (rècord de la història del trot a Mallorca). Aquest quartet era desert des del passat mes d'agost, ja feia sis setmanes que ningú l'encertava. Era molt difícil poder descobrir quins eren els cavalls que per

ordre de col·locació entrarien a la arribada de tal manera que poguessin donar un bon grapat de doblers a algú.

Aquesta vegada el quartet va caure. El cavall de la quadra Son Vent: *Valiant*; conduït per Gabriel Fuster va aconseguir la victòria.

Bel Avenir de la quadra dels Germans Garau de Cala Rajada va fer segon; el cavall nacional "*Cristian Crown*" arribà en tercera posició i "*Calladeux*" fou quart.

Vint persones foren els que varen encertar aquesta aposta que es pagà a 399.060 pessetes, que es varen repartir els fons del quartet.

Molta gent se va acostar a Son Pardo per fer aquesta aposta que es pogué pagar a les finestretes d'apostes tot l'horabaixa.

Va ser una vertadera llàstima que no es pogués pagar amb una quantitat superior a la que es va abonar el passat mes de març, que eren de 5.000.000 de pessetes. S'hauran d'esperar temps millors i que la sort acompanyi als jugadors.

En quan a Manacor, la temporada de reunions de capvespre, comença el 2 de octubre amb una reunió homenatge als conductors que foren aprenents als anys 70. Hi haver trofeus a totes les corregudes, que varen ser lliurats quasi tots per la Sen-

yoreta Bàrbara Servera i Llodrà, conductora aprenenta de Cavalls de trot.

La egua nacional "*Auba des Etangs*", menada per Gabriel Pou fou la que més via va fer, aturant el cronòmetre en un temps de 1'20"8. La sisena correguda fou la més important de totes, era la dedicada als aprenents del 70. Aquests jockeys varen recordar els seus inicis quan fa dues dècades aprenien a dur un cavall cap a la victòria. Tina Francis, fou la egua que guanyà la cursa.

Respecte a les apostes, el quartet quedà desert; la setmana següent es jugà amb un fons de 1.800.000 pessetes. Dues persones encertaren aquesta modalitat de apostes aconseguint 1.017.300 pessetes de premi.

Els aficionats al trot varen marxar del recinte hípic de Manacor.

Amb moltes ganes de assistir a la Diada de Son Pardo a veure carreres i gaudir de l'espectacle de aquest esport tant arrelat a la nostra cultura que es digne de protecció i de pas guanyà doblers a les apostes. A aquesta Diada, es correrà entre altres Proves: el Criterium dels dos anys, el Premi Comunitat Autònoma i el Premi Illes Balears. Es preveuen rècords i premis que faran

Les delícies de la afecció. Valdrà la pena anar a veure-la. Ω

País Valencià: algunes qüestions d'equanimitat

La Transició va decidir, en el seu moment, sacrificar el País Valencià. De tots els països que formen la Nació Catalana, el País Valencià quedaria annexionat a Espanya, ja d'una manera directa i sense més contemplacions. Es reconeixia un cert grau de sobirania -d'autonomia- al Principat de Catalunya. I les illes Balears i Pitiüses restarien en una mena de territori indeterminat, vagament equidistant entre les nacions catalana i espanyola. El sacrifici del País Valencià té noms i cognoms, personatges que han emmetzinat la història d'aquella part de la nostra nació, i estructures -partits polítics- que han tengut una responsabilitat inqüestionable en aquests fets. Esmentar els Abril Martorell, Broseta, la Maria Consuelo Reyna, la UCD, el PSOE i el PP constitueix d'una superfluïtat d'allò més elemental.

Eduardo Zaplana, en el seu discurs del 9 d'octubre, ho ha manifestat clarament, per activa i per passiva. Per activa, que amb tota probabilitat ell, precisament ell, serà l'últim president de la "comunitat" valenciana del segon mil·lenni i, correlativament i en bona lògica, el primer del tercer.

Així mateix, també per passiva, afirmant que la comunitat autònoma que ell presideix constitueix un exemple de com s'ha d'administrar l'autonomia per tal de vertebrar bé Espanya. No hem d'oblidar, a l'hora d'esmentar el president Zaplana, que es troba en una situació extraordinàriament favorable per a la seua pròpia gestió: ha esborrat del mapa els seus antics socis d'Unió Valenciana; el Partit Socialista es troba en un autèntic estat d'implosió (que a hores d'ara no se sap gaire clarament on el podrà portar, però que segur que no contribuirà a afermar-lo); el catalanisme refugiat dins Esquerra Unida, amb tota la lògica del món, ha entrat en una considerable decadència; i el Bloc Nacionalista Valencià encara es troba -permanentment, i des de fa unes quantes dècades-, a les becerols. Zaplana és un dels pocs presidents autonòmics que es pot vanter, amb tota la raó del món, no només de governar amb majoria absoluta, sinó fins i tot de no tenir cap mena d'oposició. Tot un luxe.

Aquest estat de coses, emperò, té les seues arrels en la transició mateixa. Allí es va decidir que l'esquerra abdicava dels plantejaments de Joan Fuster, de la construcció nacional dels Països Catalans, de la reivindicació del dret d'autodeterminació, del rebuig a una constitució espanyola que impedeix explícitament la federació de comunitats autònomes... També es produí un fenomen curiós: el catalanisme local va anar a aixoplugar-se en el si de partits polítics clarament sucursalistes i d'obediència

estrictament espanyola. Tot plegat, per tant, ha contribuït clarament a fer que la cosa acabàs tal i com està ara mateix.

Allí on el País Valencià es podria defensar (probablement en l'únic espai on es podria defensar) és en la creació d'una xarxa civil que faci de contrapès a la xarxa institucional, clarament desnacionalitzadora. En aquest sentit, hi ha hagut empreses importants, sorgides generalment de l'entorn d'Acció Cultural del País Valencià, amb la tasca decidida d'Eliseu Climent al capdavant. Ara bé, aquestes empreses encara no han quallat prou perquè afectin la consciència, com a mínim, d'aquells segments de la població que hi haurien de ser permeables. Per posar un exemple, actualment, tant al Principat de Catalunya com a les illes Balears i Pitiüses, els títols de llicenciat en Filologia Valenciana tenen la mateixa validesa que els de llicenciats en Filologia Catalana. Al País Valencià, en canvi, no es produeix aquesta reciprocitat. No hem vist, per exemple, cap mobilització al País Valencià perquè existeixi una lliure circulació de llicenciats a tots els Països Catalans. En la mateixa línia, molts valencians es veuen obligats a desplaçar-se a les Illes per tal de poder treballar, per exemple, dins l'àmbit de l'ensenyament, perquè la política lingüística genocida del govern valencià permet que tot el personal de l'estat espanyol -independentment del fet que conegui o no el valencià- pugui presentar-se en aquesta comunitat suposadament autònoma. No hem vist, tampoc, grans manifestacions a favor d'un decret que obligui tot el professorat del País Valencià a conèixer la llengua de la comunitat autònoma. Oïdà més: tot el funcionari de Catalunya o de les Illes que vol treure's el nivell C de llengua catalana i no li interessa per res ni en vol saber ni li importa un rave congelat va al País Valencià a examinar-se.

El títol de "valencià" és equivalent al de "català", però allà es veu que sabent demanar un cafè amb llet i atrevint-se a dir bon dia ja et consideren valencianoparlant de cap a peus. No hem vist tampoc cap iniciativa popular que exigeixi una mica més d'exigència (i sia'm perdonada la redundància).

Escric tot això des de l'esperança. Crec que al País Valencià hi ha d'haver prou energies cíviques i intel·lectuals per impedir que això passi.

Perquè, malgrat la Transició i tota la resta, tenc l'esperança que la nació catalana completa -de Salses a Guardamar i de Fraga a l'Alguer- sigui algun dia plenament lliure. Ω

BERNAT JOAN I MARÍ

President d'Esquerra Republicana-Balears i Pitiüses

Pasqual Maragall, o el signe del brivall

El darrer candidat de l'esquerra espanyolista a la Generalitat de Catalunya, l'inefable patum **Pasqual Maragall**, s'està entestant cada cop més en fer-nos veure les orelles de llop que li guaiten sota la fressa d'ovella (catalana) que s'havia engirgolat per enredar els catalans principatins que, per candidesa o desinformació -a banda del jacobins confessos- estan dipositant llur confiança en un projecte (*Ciudadans pel canvi*, li diuen) marcat per un provincianisme subsidiari tenyit de racionalització esquerrana pseudo-federalista.

Les referències polítiques d'aquest membre de l'alta burgesia barcelonina ja varen quedar prou clares per les actituds servils que el caracteritzaren durant els actes de l'Olimpíada del 92, i que l'acabaren de definir ideològicament com un filo-espanyolista entusiasta (en unes

declaracions efectuades aleshores s'expressà en aquests termes: *Cal reconèixer la unitat espanyola, iniciada fa 500 anys (...), la qual cosa l'arreglerava amb la gairebé totalitat de la classe política mesetària, encapçalats per Felipe González i José María Aznar*). Els antecedents familiars ja l'havien predisposat decidivament vers la curolla política, tan capciosa com obsessiva entre els socialistes catalans, de la impossible integració de Catalunya en el projecte estatal castellano-espanyol. A tal efecte fóra ben il·lustrativa la lectura del llibre *Hola Espanya!*. Guia per desemmascarar el nacionalisme de Pasqual Maragall, d'Eduard Company i Josep M. Pasqual, i que identifica amb detall el nostre personatge com a cas paradigmàtic del nacionalista espanyol a Catalunya (en aquesta faísó. Podem assenyalar que la unitat d'Espanya, per a Franco,

era absoluta, per a González inqüestionable i per a Maragall, un fet; així, la unitat d'Espanya seria un fet inqüestionable absolut).

Algunes declaracions efectuades darrerament pel presidentiable del PSC confirmen prou a bastament la línia ideològica que sempre ha seguit l'home. Tant el que manifestà no fa gaire en un programa radiofònic, en el sentit d'insinuar que a TV3 hi hauria d'entrar la llengua castellana, com quan digué que *el castellà ha penetrat de forma natural a Catalunya*, no fan sinó confirmar el que tostemps hem sabut: que aquest senyor i la proposta de canvi que representa constitueixen una autèntica fal·làcia i un entrebanc considerable per a la justa i legítima aspiració de representativitat sobirana per a Catalunya. Ω

Andreu Salom i Mir

Un quart de segle de Catalunya: què tenim i com hi hem arribat (1975-1999)

NICOLAU VINYALS I FOLQUÉ

Per increïble que sembli, ha passat un quart de segle d'ençà de la mort de Franco, aquell 20 de novembre de 1975. Val la pena fer un repàs panoràmic d'aquests vint-i-cinc anys de Catalunya, per tal de possibilitar la reflexió.

Pels volts del 1975, el nostre poble estava recuperant-se d'un cop involutiu duríssim; de fet, s'iniciava el procés de reconstrucció nacional, amb força sacrificis i una il·lusió enorme. En l'actualitat, s'ha produït una nova involució en la majoria dels camps, i ens trobem en ple procés d'absorció espanyola. Aquest procés —hi insisteixo— ja s'ha iniciat. Evidentment, és aturable, i reversible; però per a això cal una resposta conscient, organitzada i col·lectiva.

Com hem arribat a aquesta situació? Mirem d'explicar-ho molt esquemàticament; de manera quasi telefònica.

1) Naturalment, per tal entendre la història de Catalunya en aquest període cal, abans que res, emmarcar-la en el context internacional. Aquest darrer quart del segle XX es caracteritza per la nova macrocrisi capitalista mundial engegada el 1973 i per la nova fugida endavant del capitalisme. Aquesta es basa en un neoliberalisme salvatge (concretat políticament pels volts del 1979: thatcherisme, reaganisme...) que transforma l'atruen en característica estructural del sistema, alhora que aguditz la depauperació d'un tercer món progressivament marginat del comerç mundial. Tot plegat comporta la destrucció de l'autonomia obrera i popular (consciència resistent, valors propis, etc.), juntament amb la imposició del "pensament únic": els únics "valors" concebibles passen a ésser l'ultraliberalisme, l'ultraindividualisme, la competitivitat i la insolidaritat; les generacions joves a penes si han conegut altres paràmetres d'interpretació de la realitat. L'enfonsament dels règims del socialisme degenerat (1989-1991) acaba de reblar el clau: mancat d'opositor coercitiu, i esdevingut únic amo de la situació arreu del món, el capitalisme perd tota por d'una revolució obrera, i ja no té per què fer concessions; endemés, la pretesa "mort del marxisme" li comporta una victòria ideològica enorme. Augmenten els indicis de descomposició social... Tot plegat marca Catalunya tant com qualsevol altre país.

2) Passem, ja, al cas específic de Catalunya. A l'Estat espanyol, la Transició (1975-1978) traïx els anhels populars i comporta la desmobilització de les masses, la imposició de l'amnèsia històrica i, en definitiva, la destrucció de tot el bagatge polític-ideològic i sociocultural acumulat en quaranta anys de resistència antifei-

xista. El règim sorgit de la reforma transfrancista té com a funció consolidar el projecte nacional espanyol imperialista-etnocida sota noves formes democràtico-occidentals. Amb el temps (i mitjançant l'administració PSOE, 1982-1995), Espanya i l'espanyolitat obtenen prestigi i atenyen una imatge de "modernitat", tant internacionalment (per primera vegada en força segles) com a la mateixa Espanya i (per primera volta en la història) a Catalunya. Endemés, les agressions assimilacionistes espanyoles (tant estatals com socials) han continuat i s'han enfortit.

3) A causa dels interessos de les classes dominants, no hi ha hagut resposta catalana, és a dir, projecte de reconstrucció nacional. En comptes d'això, hi ha hagut:

- trossejament territorial i procés aïllacionista entre els bocins, en una autèntica involució històrica: l'acuradíssima desactivació del projecte de "Països Catalans" (condemnat i silenciats) posa les bases infraestructurals per a tot el que seguirà.
- manca de política de normalització lingüística (pròpiament dita): aquesta implicaria que, al domini lingüístic que li és propi, el català atenyés la plena normalitat lingüística (la que té l'espanyol a Toledo o a Còrdova). És a dir: implicaria que el català hi tornés a ésser l'única llengua d'ús normal i habitual en tots els àmbits; i, per tant, que les llengües colonials es retiressin progressivament de tots aquests usos (amb salvaguarda dels drets individuals dels al·lòfons, a diferència del que s'esdevé a Toledo i a Còrdova). Aquesta reivindicació de mínims, havent estat comuna a totes les forces democràtiques del país, fou abandonada de seguida com tantes altres: la pretesa "política de normalització lingüística" ha estat reduïda a l'assignaturització de la llengua i a una certa ampliació del seu ús públic; ampliació prou real, però subordinada i insuficient, i sense retirada paral·lela de l'espanyol de cap mena d'àmbit. El català continua essent una llengua perfectament prescindible a Catalunya, i la política que s'hi aplica no presenta una alternativa real (només cal veure que la pauta de bilingüïtzació catalana i monolingüisme hispanòfon continua reproduint-se fins i tot entre els nens petits).
- manca d'impuls normalitzador en els camps cultural i de la consciència nacional. Si l'ensenyament de la llengua no ha estat vinculat amb l'ús, l'ús mateix ha estat desvinculat de referents nacionals propis (per manca d'un projecte de reconstrucció nacional, precisament); els han substituït els

referents nacionals espanyols, continuament impulsats per l'Estat i la societat espanyoles... i assumits i promociats per aquells mitjans de comunicació oficialistes que s'expressen en català (o, per a ésser més exactes, en el català "light" que respon a aqueix model suïcida); la qual cosa té conseqüències sociolingüístiques evidents: posats a vehicular una cosmovisió espanyola, l'espanyol és molt més funcional que el català. Amb tot plegat, l'existència de la nació catalana continua essent perfectament invisible per a un observador extern no específicament avisat.

- baixada general de les defenses en la consciència del poble, el qual primer hom desmobilitza i després aliena amb la propaganda incessant que "ja no hi ha perill", etc., etc. (tornarem sobre aquest aspecte). Amb el pas dels anys, això acaba degenerant en la incapacitat de la societat catalana (presa en conjunt) per a respondre a les agressions (i, sovint, per a percebre-les). El fet és encara més greu i patent en les generacions joves, que, en general, ni tan sols han arribat a conèixer la consciència popular instintiva de resistència lingüístico-ideològica.
- pràctica consolidació d'una ètnia espanyola a Catalunya: si pels volts del 1979 això era percebut per totes les forces democràtiques com a una possibilitat amenaçadora que calia conjurar, avui la seva existència i la seva continuïtat han esdevingut principis bàsics intocables.
- pràctica nativització de la llengua espanyola a Catalunya, on, lluny de retrocedir socialment, cada cop pren més àmbits d'ús a la llengua catalana, fins al punt que molts catalans perceben l'espanyol com a "llengua no aliena".
- silenci. No hi ha hagut cap esforç de clarificació ideològica; per exemple, sobre quin país és aquest i quin no, i sobre el reguitzell de conseqüències que se'n deriven. Vivim en un país on certes coses importants "no es diuen", mentre que l'imperialisme hi pontifica incessantment, però duent l'aigua al seu molí, és clar.
- en tots aquests aspectes tractats, cal subratllar el cas específic del País Valencià, on tot posicionament autòcton (lingüístic i de tota altra mena) ha estat blocat i demanat mitjançant problematització absoluta, en una habilitíssima tàctica nazi tan afavorida per l'intervencionisme espanyol com per l'abandonisme principatí.
- 4) Tot plegat provoca entre els catalanòfons (més intensament com més joves):
- nivell baixíssim de consciència nacional, juntament amb rebuig de les actituds de fermesa nacio-

nal (començant per la llengua) i amb augment de l'alienació i de l'autoodi. Per exemple: la deserció lingüística ja no és reprovada socialment, en general.

- adscripció espanyola, passiva o no (referents ideològic-culturals, mapa mental...).
- interiorització de la bilingüïtzació (i, en força medis del jovent urbà, empobriments de la llengua, carregada de castellanismes de tota mena i sovint parlada amb accent espanyol).
- I entre bona part dels hispanòfons joves:
- reforçament de la consciència d'espanyolitat, refermada encara per la consciència d'autoctònia "a Catalunya": en efecte, els joves (a diferència de llurs pares o avis) no tenen cap enquadrament desalienador (de classe) ni integrador (nacional), ni coneixen aquella (diguem-ne) cautela del nouvingut: han nascut aquí, hi han crescut en un clima neoliberal; i perceben "Catalunya" com a regió espanyola de la mateixa manera que es perceben a si mateixos com a "la normalitat". Viuen en una Catalunya espanyola composta per ells.
- monolingüisme espanyol: l'escolarització en català o amb presència del català els ha ensenyat prou que aqueixa llengua és una maria sense gaire paper social ni cap referent altre que l'espanyolitat, etc. És a dir: saben català, però ni els han encoratjat a parlar-lo ni han trobat cap pressió social que en fes imprescindible l'ús; si mai arriben a xampurrejar-lo (aproximativament) és en cas de necessitat estricta (en relació amb determinats afers oficials on el català està ritualitzat, etc.).
- indiferència (més que refús obert) envers la catalanitat (llengua, cultura...), que ve a ser una cosa com ara la física quàntica, que un sap que existeix però que no té res a veure amb la vida d'un. És a dir:
- tot allò jove, modern, dinàmic, "espontani" i, en definitiva, prestigiós, és espanyol, mentre que allò català és vell, carca, llegendari, "artificial", etc., etc. Més d'un catalanet urbà comparteix aquesta percepció.
- en certs sectors, desenvolupament d'actituds colonialista-victimistes; aquestes estan bastant esteses en versió difusa i inarticulada, però hi ha una minoria ideològica i militantment *pie-d-noir*. D'aquesta manera, avui, a Catalunya, gairebé hi ha més reivindicació nacional entre els colons espanyols que no pas entre els autòctons colonitzats: si el *Manifest* del 1981 fou un fracàs relatiu, les versions actuals estan més ben estructurades (*Coordinadora per la Llibertat de Ensenyanza en Valenciano*,

Plataforma Mallorquí-Baleá, Asociación por la Tolerancia, Foro Babel...).

De fet, avui, particularment al Principat, l'espanyolitat apareix com a socialment legitimada: defensar el nostre poble és percebut socialment com a "ser nacionalista" (amb una certa càrrega despectiva, de rebuig envers l'"essencialisme filoracista", etc.); mentre que ser espanyolista és ser "no nacionalista" (i elegantment modern). D'aquí prové el reforçament del PP principatí en la darrera dècada, per exemple.

Naturalment, multitud de casos particulars contradueixen aqueixes observacions i ens permeten l'optimisme; però les tendències que hem apuntat són les línies generals que, a grans trets, es perfilen avui com a socialment dominants: i hem de ser conscients de la realitat si volem canviar-la.

Fóra molt fàcil (i molt pueril) culpabilitzar el poble per tot plegat: els uns, com a "idiotes de mena"; els altres, com a "agressors patològics". La realitat, com de costum, és molt més complexa: crec haver mostrat com la situació actual és conseqüència lògica de la política aplicada pel règim postfranquista (tant des del govern central com des de les diverses administracions autonòmiques); que és aquest règim qui ha generat i modelat aqueixes actituds, afavorides per un model social específic.

Més amunt hem parlat de "silenci"; de "no dir les coses". Hi ha més que silenci, emperò. Des del 1978, el món oficialista (sobretot el principatí) s'ha negat sistemàticament a reconèixer la situació real del país, i ha narcotitzat la percepció del poble (catalanòfon o no) amb una veritat fictícia-unívoca: la llengua ja no és atacada ni corre cap perill, sinó que la normalització avança inaturoablement; "no hi ha conflicte lingüístic", sinó una idíl·lica "pacífica convivència ciutadana": som "més que mai, un sol poble". Tota denúncia de la realitat objectiva ("Manifest dels Marges" el 1981, treballs d'Aracil, Pitarch i d'altres, articles Prats-Rafanell-Rosich el 1990...) ha estat desqualificada com a "catastrofista/apocalíptica/alarmista", i fins i tot caricaturitzada com a "integrista". D'altra banda, i en tant que alternativa global i conseqüent, l'independentisme revolucionari ha estat i és criminalitzat literalment i a consciència.

En definitiva; jo intento ser objectiu i no tinc cap intenció de fer catastrofisme: avui, el poble català conserva prou pes demogràfic, prou vitalitat lingüístico-cultural i prou minories nacionalment conscients per a considerar que no hem atès el punt sense retorn; sigui com sigui, la situació ha esdevingut tan i tan greu que és imprescindible un cop de timó radical i urgent, un esforç necessàriament conscient de tot el poble (catalanòfon o no), si volem un futur lliure, digne i nostre. Ω

Editar en valencià

FRANCESC FERRER ESCRIVÀ, PRESIDENT DE L'ASSOCIACIÓ D'EDITORS DEL PAÍS VALENCIÀ

L'Associació d'Editors del País Valencià es constituí amb poc més de sis editores el 1990. Les necessitats i expectatives en una societat que requereix materials per aprendre i conrear el valencià, van ser els principals motors que engagaren el procés de creixement d'un sector industrial i professional tan relacionat amb la creació per part dels autors, els professionals de l'ensenyament i l'usuari—lector i alumne— de la llengua. Aquest procés de creixement s'ha consolidat al llarg d'aquests vuit anys pel treball rigorós, altruista i arriscat dels editors valencians. A hores d'ara, l'Associació, amb 27 editores i 2 més que prompte en formaran part, abasta tots els nivells educatius i qualsevol matèria, de la música a la poesia, de l'assaig als materials de suport universitari, passant per la lectura infantil i juvenil. Una gran quantitat d'autors i de projectes editorials valencians han estat guardonats i reconeguts a escala nacional, i el seu prestigi ultrapassa els límits geogràfics o polítics.

Fins ací ens trobem en un procés natural i, fins i tot, lògic, malgrat tot, superant els mals endèmics del sector del món del llibre i que es pateixen especialment en els llibres en valencià.

Si és difícil valorar en unes poques línies la trajectòria de les editorials valencians i la incidència de les seues publicacions en la realitat social valenciana, és més difícil explicar l'actitud d'una administració anquilosada més que mai i abstreta d'una realitat social que els ha superat. Els representants electes d'un poble com el valencià, amb identitat pròpia, plural, tolerant i solidària no es conformen a no atendre les necessitats culturals dels seus administrats, sinó que, a més a més, armeten contra els puntals, contra els sectors culturals i formatius d'aquesta societat, contra aquells que representen la dinamització i han assumit bastir de fonaments sòlids l'estructura formativa integral de les generacions de valencianes i de valencians.

La inseguretat i la indecisió condicionen i mediatitzen les decisions dels nostres governants. És imperdonable no haver aprofitat l'oportunitat del Decret Nacional de retirar el procés d'homologació prèvia en territori MEC. Rectificar no és una qualitat que caracteritza la trajectòria d'aquells que tenen la responsabilitat de regir el

destí de les nostres institucions. No es comprén com s'utilitzen les institucions d'autogovern per a legislar contra els administrats, les lleis negatives que darrerament s'han promulgat; la manipulació política, cada vegada més, de l'estèril polèmica sobre el valencià, configura un panorama desolador.

La radicalització de les decisions polítiques precipita accions impròpies d'uns governants sense sensibilitat social, ni social ni cultural. Allunyats de la societat progressista, moderna i de futur que els valencians representem en una Europa de les nacions, se'ns vol tenir arraconats per una administració ancorada en las seues pròpies frustracions. L'atzucac en què ens trobem, cal qualificar-lo d'error històric, l'endarreriment que poden patir costarà de redreçar i el durement penjat al coll com una rèmor a en el futur immediat.

Recordar alguns fets concrets no ens ajudarà a superar-los, però sí que ens farà reflexionar en una anàlisi serena i necessària per a posar-hi solucions. Una vegada més, els valencians no hem de patir el complex de la commiseració.

No seria just no reconèixer aquells valencians i aquelles valencianes que per motius de trasllat han vingut de fora o d'altres comarques valencianes. Tenim un futur comú i aquells que saben fruit del nostre patrimoni cultural i l'aprofiten en enriquiment propi, perquè l'estimen i conreen com a seu, participaran de la nostra solidaritat, tolerància i treball. Així, junts assolirem el dret legítim de gaudir del fruit del nostre propi esforç i de deixar una herència digna i millorada com la que nosaltres rebérem dels nostres avantpassats.

Enguany «l'edició i la comunicació» són els motius de la trobada. Per què? Senzillament, en els darrers anys, els editors ens hem vist abocats a haver-nos de sentir, i està en les hemeroteques, des d'alguns directors generals que: «sols col·laborarem amb editorials de reconegut prestigi nacional i internacional». Uns altres de més atrevits, deien: «que els editors valencians eren empreses raquítiques i esquifides» o altres, afectuosament, que érem maximalistes. Consellers ens han manifestat que «per tal de salvar la llengua havíem de renunciar a tota la resta». Ens va prometre una campanya institucional, contra la fotocòpia il·legal i no ha complert. Conselleres titlant-nos

«són unos exaltados». Un altre conseller que «Vol controlar les editorials rebels».

Què més podem esperar d'uns administradors que lliurement s'expressen així, d'un sector editorial industrial/cultural com el nostre? Que representem la llibertat dels autors, la lliure circulació d'idees i de pensament i la necessitat d'un poble de mantenir els seus referents culturals i de progrés i de maduració de la seua pròpia cultura i que desitja un futur sobirà, sense interferències malèvols i imperitins.

Els editors acatem i volem col·laborar amb l'administració, perquè és nostra. Ells estan per a administrar allò que com a contribuents és nostre i de tots. Paguem els nostres impostos i conreen la nostra terra i fomentem el benestar de la nostra societat i de moltes famílies, no debades representem un volum de negoci de 40.000 milions de pessetes, de 8.000 llocs de treball directes i indirectes. Que produeix 2.897 llibres a l'any i que, en tirades mitjanes de 3500 exemplars, són uns 10.139.500 volums, que ocuparien uns 194.980 m², i com que sabem que la segona biblioteca més gran d'Espanya (a Castell-la Manxa) amb 1.000 milions de pessetes d'inversió, ocupa 5.000 m² en dues plantes, seria unes 40 vegades més menuda del que faria falta per ajuntar els fons publicats d'un sol any a València.

Hi farien falta més de 50 camps de futbol. En pessetes correspondria al sector 50.000 milions de pessetes d'inversió, a fons perdut. I ens hem de conformar amb 40 milions de pessetes, a canvi de llibres. Els únics llibres en valencià, que arriben a les biblioteques de la Generalitat Valenciana. Però tranquils: enguany la producció ha superat en més d'un 100% la dotació, és a dir, farien falta més de 80 milions per a cobrir l'oferta.

Què podem dir els editors d'una administració que ens vol tenir de genolls i emmanillats? No tindran el nostre silenci. Citant el cantant, «venim d'un silenci obscur i molt llarg», el nostre silenci és treballar. Si ens censuren els llibres de text, perquè en la literatura valenciana no apareix Blasco Ibáñez, el posarem, citarem el Blasco de La Torre de la Boateia, Fatimah, Lo darrer esforç i en la Porta del cel. Sabem rectificar.

Demanem, que ens reba el president de la nostra Generalitat, els editors valencians cabem en la Constitució Espanyola, que tant defensa el Molt Honorable. Si no cabem en l'Estatut d'Autonomia—mai no ens ha rebut un president de Generalitat—, si no cabem en la Llei d'Ús i Ensenyament del Valen-

cià—la presència de llibres valencians en lots de dotació de centres oscil·la del 2 al 4%—, què val la nostra cultura?

Demanem a les Corts Valencianes que deroguen la Llei d'Homologacions dels projectes curriculars per al llibre de text. Que Espanya ja ho ha fet! Que som a Europa! Lliure circulació d'idees i capitals. I el món demana igualtat.

Els editors membres actius d'una empresarial autònoma com la PYMEV, coneixedors de les seues necessitats i dels seus reptes més immediats, han estat model de treball associatiu i sectorial.

En poc de temps, s'han agrupat, aprofitant les sinèrgies positives conjuntes i buscant alhora col·laborar amb les entitats professionals que els representen a la resta de l'Estat Espanyol, com són: la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya, l'Associació Nacional d'Editors de Llibres de Text (ANELE) i el Centre de Gestació de Drets Reprogràfics (CEDRO).

Amb aquest model de gestió, segur que els editors valencians assoliran l'espai que la seua representativitat demana.

La projecció internacional que els editors valencians tenen en edicions tan diverses com música, creació literària, poesia o llibre de text; així ho justifica.

Per això, és necessari que des de les administracions autonòmiques s'acceleren les decisions oportunes per a dotar al sector de qüestions tan elementals i necessàries com:

1. Una llei del llibre i per al llibre en valencià, amb dotació econòmica en els pressupostos.
2. Línies de finançament preferencials i flexibles adequades per al sector.
3. Exempcions fiscals que repercutiran en el consumidor, adaptant-les com en altres sectors de creació artística.
4. Programes de suport a la innovació i a l'assegurament de la qualitat, implantació comercial per als projectes de programes educatius per a l'ensenyament i la formació professional.
5. Projecció en mercats internacionals. Amb presència en jornades, fires per a obrir contactes d'intercanvi amb el sector exterior.

Els valencians no som diferents als altres pobles. Davant el procés unificador que pateix el món, ens trobarem que, en 100 anys, l'idioma valencià haurà mort a València. Sols quedaran els llibres i el nom de la Biblioteca Valenciana. La nostra senyera, que dins de poc serà galàctica, malgrat que, el Micalet Galàctic també se l'han carre-

gat i com desintegraren l'editorial Galàxia Edicions. Potser guanyem la lluita contra l'empobriment de la franja d'ozó, mitjançant aquesta visita de la senyera. Serà una contribució mundial, la senyera no s'inclinà en reentrar a l'atmosfera, s'haurà resolt una experiència fisicocientífica.

Els editors som atemporals, no tenim temps, transcendim el nostre propi destí. Avui, amb la comunicació podem arribar als nostres objectius primordials, transmetre a la societat allò que necessita. Per més èxits que aconseguim, per més fallides que assumim, la nostra satisfacció del treball ben fet, l'obtenim en perllongar el procés de maduresa dels milers de joves i de noves generacions de valencians i de valencianes que han gaudit d'un llibre nostre a les seues mans o al llarg del procés educatiu de la seua formació.

No oblideu que sols així serem vius en els mil·lenaris (quina gràcia, m'han dit que l'Ajuntament de València entrarà en el llibre dels rècords perquè és el que més vegades ha demanat la capitalitat cultural i no sap que som capital. Capital d'una cultura que s'allarga fins al paleolític mitjà (la cova Negra de Xàtiva). Per això serà que, diuen, seguim en la caverna.

Ja ho he dit altres vegades. Estem segurs que el treball dels darrers anys, així com el que ens queda per fer, assegurarà l'assumpció de nous compromisos per les noves generacions de polítics, que hauran conformat un rerefons en la seua formació que qual·larà en aplicació de criteris més tolerants, de diàleg, solidaris i amb capacitat sincera de raonar. Per damunt d'uns models que fins ara ni tan sols entenen el missatge d'una societat que legitima i possibilita l'accés a unes responsabilitats que difícilment saben complir i que dia rere dia defrauden les expectatives més optimistes.

A unes hores de la constitució de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, no sé si podem parlar. No és podia fer, esperant el dictamen del Consell Valencià de Cultura, i havíem d'esperar el gran èxit i el model de tolerància.

Una acadèmia, fruit d'un pacte antinatural, d'una avinença política i un contuberni pervers, té un futur més que difícil. La seua operativitat, si ja podem opinar, estarà en mans de la seua pròpia capacitat de treball i de convèncer la intolerància, la discriminació i l'orgull que niarà al seu si.

No m'allargue més. Els editors farem l'acatament i respectarem les normes del joc democràtic. O deixarem d'editar i hauran aconseguit el nostre silenci, per la força de la política.

Que no siga així. Ω

Manifestació a favor de l'extradició del criminal Pinochet

El passat vuit d'octubre va tenir lloc una manifestació al davant del Tribunal Superior de Justícia i que era simultània a les celebrades en les altres comunitats de l'Estat per a demanar l'extradició del criminal i exdictador Pinochet. Més d'un centenar de persones, convocades pels Verds, Esquerra Unida de Mallorca, CCOO, CGT-SABEI, Chilenos Víctimas de la Dictadura, Federació d'Associacions de Veïns de Palma, Revolta i UGT. Entre els presents hi havia els polítics Eberhard Grosske, Manolo Càmar,

Fernanda Caro, Margalida Thomas, Jordi López, Lorenzo Bravo i Jos Benedicto, els escriptors Miguel López Crespi i Miquel Ferrà i Martorell, els periodistes Xisco Seguí, Marina Ferrà, Ferran Aguiló... i molts altres, entre d'ells i com a personatge més representatiu, Héctor Palevic, que sofrí les tortures de Pinochet i des de llavors és un lluitador que reclama justícia. Aquest, amb el grup de Xilens víctimes de la Dictadura havia redactat el següent manifest, distribuït entre els vianants: "No a la impunitat. El desig de justí-

cia que en aquest moment exigeixen els pobles de tot el món a través del judici a Pinochet marcarà en la història un abans i un després. Nosaltres, al davant de la força del poder ens hem sentit impotents, indefensos, petits, de manera que els grans poders sempre s'han defensat i l'home i la dona hem estat tot sols i ens mans de la violència. No es tracta de venjança però sí de justícia. Desitjam que en el futur tots aquells que han estat assassinats, torturats, terroritzats, obligats a abandonar la seva terra, puguin per primer cop en tota

aquesta època contemporània recobrar la fe en la justícia, la fe en els homes i les institucions per ells creades. Hem de menester l'esperança, sentir i creure que en aquest món i en aquest temps, cadascú de nosaltres haurà estat important i necessari i no joguina en mans de dictadors assassins, ni pures estadístiques en el parany dels interessos econòmics o en els jocs de poder..."

La concentració comptà amb la presència dels mitjans de comunicació de les Illes, diaris, ràdio i televisió. Ω

EXTRADICIÓ A PINOCHET

NO! A LA IMPUNITAT A LA TORTURA I ALS ASSASSINATS

CONCENTRACIÓ
Divendres
8 d'octubre
a partir de les
11'30 h.
davant el Tribunal
Superior de Justícia,
Plaça des Mercat, 12

Reunint amb nosaltres en l'espera, des de Londres, del veredict sobre l'extradició. 12 h. hora espanyola.

ORGANITZA
Àrea de PAU i SOLIDARITAT d'ESQUERRA UNIDA DE MALLORCA
CONVOQUEN:
Els Verds - Esquerra Unida de Mallorca - EL DU - CGT-SABEI -
Chilenos Víctimas de la Dictadura - Federación d'Associacions
de Veïns de Palma - Revolta - 1991

-La epopeia de Gilgamés IV-

PER ENRIC PERES I SUNYER.

TAULETA VI

Després de la proesa Gilgamés es purifica i es muda. Mentre ho fa, la deessa Ishar se li ofereix, però ell li recorda com han acabat tots els seus amants i la refusa.

(*) N'hauré de pagar molt si em caso amb tu ?
Potser perfums i vestits pel teu cos ?
Potser queviures i virtualles ?
Thauré de mantenir amb menges de divinitat ?
Thauré d'apagar la set amb begudes dignes de reialesa ?
En tot cas el dimoni E-elu tibaria els seus llaços màgics per sempre !
Que les vores dels murs siguin el teu redós !
Que el teu cos no s'emboïlli en cap vestit
Ai!. Una rasa s'obriria entre els dos, si et prenc per muller.
No ets més que un braser que s'apaga amb gel,
una porta a mig fer que no atura ni el vent ni la brisa,
un palau que aclapara als seus guerrers,
un elefant que s'espolsa el genet a terra,
sutge que emmascara a qui el toca,
ordre que mulla a qui el carrussa,
bloc que fa esfondrar el mur de pedra,
ariet que no destrueix les fortificacions de l'enemic,
sandàlia que mossega el peu del seu amo.
A quin dels teus amants li has estat per sempre fidel ?
Quin ocell s'ha escapat dels teus paranys ?
Guaita, et recordaré cadascun dels teus amants.
a aquells que has posseït ardentment :
Tammuz, el teu amor de joventut,
a qui li etzibares, any rera any, un lament.
Has estimat a Allalu, ocell multicolor;
però després el colpejares i li vas trencar les ales.
Ara, arraulit al bosc, piuleja: Les meves ales !!
Has estimat el lleó, perfecte en força,
però li vares cavar rases, set i set cops.
Has estimat el cavall, magnífic a la batalla,
però li infringires el fuet, esperó i brida
i el condemnares a galopar set dobles llegües,
i a beure aigua tèrbola.

A sa mare Silili li vares donar un destí de planys.
Després estimares el pastor que vetlla el ramat,
que sovint et preparava pans cuits amb cendra
i que t'immolava cabrits cada dia;
tu el colpejares i el vares transformar en llop
i ara els seus propis rabadans el persegueixen
i els seus gossos li mosseguen les anques.

Has estimat a Ishullanu, l'hortolà del teu pare,
que t'oferia sense parar cistells plens de dàtils
i cada dia feia resplendir la teva taula;
t'hi vas encapritxar i t'acostares:
"Ishullanu, vine, fruïm del teu vigor;
allarga la teva mà i toca'm el sexe.

Però Ishullanu et va respondre:
Què vols de mi ?
No ha cuinat ma mare i jo no he menjat, ja ?
He de rossegar pans de vergonya i maledicció ?
Serà la jonquera el meu mantell quan faci fred ?
En sentir-li dir aquests mots,
el colpejares i el transformares en Dallalu,
i el vas fer viure enmig del seu jardí.
Ja no puja més la vara, ni baixa el poal.
Si m'estimessis, em faries el mateix que a ells !.

Ella enfurismada s'envola cap al cel i plora davant els déus Anu i Antu. Quan aquests li diuen que potser va provocar la ira de l'heroi, ella els amenaça en baixar al món inferior i fer pujar els morts perquè devorin els vius. El déu Anu li dona el Brau Celest i li diu que li caldrà amuntegar set anys de palla i gra per a la gent i servir força farratge pel bestiar donat que el Brau representa la sequera en lluita contra la vegetació i provoca, conseqüentment la fam.

Ishar duu el Brau Celest a Uruk i a l'Eufrates sols amb uns xarrups l'asseca. En l'espeternegar obre rases on cauen els homes. També Enkidu és engolit però aconseguix agafar-s'hi i dona l'oportunitat a Gilgamés de matar-lo. Mentre l'ofereixen a Shamash, el déu Sol, ish

des de dalt de la muralla d'Uruk es lamenta i Enkidu, burleta, li llança les torbes del Brau a la cara dient-li que allò que han fet al Brau, de tenir l'oportunitat, ell ho hagués fet a la deessa.

Ishar convoca a totes les hieròdules a lamentar-se amb ella mentre Gilgamés i Enkidu es purifiquen a l'Eufrates i després celebren una festa.

Aquella nit Enkidu té un somni.

TAULETA VII

En el somni Enkidu veu discutir als déus quin càstig han d'infligir als qui han mort el Brau Celest. Enlil proposa que sigui Enkidu que pagui amb la mort. Gilgamés queda indemne, ben segur, degut a la seva ascendència divina. Potser és un reflex de l'antic costum semita de purgar les culpes. Amb un només que pagui n'hi ha prou.

Enkidu sofreix perquè el volen arrabassar del costat del seu "germà" i es lamenta davant la porta de Nippur, la seu d'Enlil. Ho fa parlant a la porta com si ho fes a un ésser animat. El seu "germà" Gilgamés li diu que malgrat que el seu déu tutelar l'ha abandonat, ell l'anirà a cercar i farà que torni. Si convé li farà una estàtua votiva. Però Enkidu sap que el destí, un cop fixat per Enlil és immutable, per això prega a Shamash, el déu solar, i comença a maleir a Shankhat, la hieròdula, perquè fou ella qui el va treure de la seva virginitat. El déu, però li fa veure com n'està d'equivocat, perquè gràcies a ella, entre altres coses, ha conegut el seu estimat amic Gilgamés.

Llavors Enkidu es penedeix i arriba a beneir-la.

Després d'un altre somni Enkidu veu tot el regne dels morts o Casa de la pols. (Més endavant aquesta idea és continuada a la Bíblia amb la creença de venir de la pols i tornar-hi). Hi és dut per un ésser fantàstic :

(*) Escolta, amic meu, el somni que he tingut aquesta nit;
els cels rugien, la terra ressonava,
i jo era allí, palplantat, entre tots dos.
Hi havia algú amb una cara tenebrosa,
la viva imatge d'Anzu,
les seves mans eren urpes de lleó, les ungles d'àliga
em garfien pels cabells amb violència,
jo provava de colpejar-lo, però com qui salta a corda voleïava,
tot seguit em colpejà i em llançà per terra. (...)
(...)Em va tocar i em transformà en colomí,
els braços, com d'ocell, se'm varen cobrir de plomes;
i prenent-me m'arrossegà a Irkalla, la Casa de les Tenebres
la Casa on s'entra i no se'n surt,
pel camí que és de l'anada que mai té tornada,
la Casa els habitants de la qual estan mancats de llum,
on la pols els és vianda i el fang els és pa,
on van vestits com els ocells amb tot de plomes
i sense veure jamai la llum viuen a les tenebres.
En aquella Casa de la Pols, on acabava d'entrar,
podia percebre (buit), corones amuntegades,
sentia el brogit d'aquells que han dut ungides corones i,
en altre temps, governat llurs països,
d'aquells qui davant d'Anu i Enlil, oferiren carn rostida,
i van oferir pa cuit i odres d'aigua fresca.

En aquella Casa de la Pols on vaig entrar
hi vivien grans sacerdots i planyents,
hi vivien exorcistes i extàtics,
hi residien els purificadors dels Grans déus;
hi vivia Etana, hi vivia Shakkán
hi vivia la Reina dels Inferns, Ereshkigal.
Belet-Tseri, l'escriba dels Inferns, agenollada al seu davant,
aguaitava ben amunt una tauleta que li llegia.
Ella aleshores, alçà el seu cap i en veure'm digué:
Qui ha dut aquí aquest home ?.

Gilgamés prega pel restabliment del seu amic, però després d'una agonia de 12 dies Enkidu es mor. Gilgamés es plany perquè el seu amic l'ha abandonat.

(*) Traducció de la versió del Poema de Gilgamesh de Lara Peinado, Tecnos (1988), adaptada a gratient a l'espai d'El Full.

joangub@redestb.es. Ω

Records tangents

SIMÓ GRANOLLERS I BATLLE.

A Llançà - Des d'Argelers

Era el dia 13 d'Abril de 1939. La guerra s'havia acabat i jo retornava a casa. Però les forces d'ocupació seguien alerta vigilant la frontera i intentant sotmetre l'esperit del poble hostil a la seva dominació.

L'avinentesa de pujar a Querroig no era la més adient per fer turisme i malgrat tot, servo un emocionant record d'aquella trobada amb la natura. Mentalment vaig dedicar una maleïda oració a la memòria de Simó de Montfort, que facilità l'aberrant juí de separar la Catalunya.

Des dels cimals de l'Albera els ulls es feien hostes d'aquella al·lucinant visió. Als meus peus les contrades de l'Empordà, Vallespir i Rosselló, i a l'abast de la mà el Canigó gelat i blanc que enamorà a Mossèn Cinto. Terra de promissió que els anys han de tornar a veure unida.

Immers el pensament en l'ahir, les llàgrimes mullant-me cara avall amb acte sublim i devot a la terra i a la raça que per herència sento tan meua, i per la que sense dubtar-ho vaig oferir la vida, tot just sortint de la infantesa.

"Catalunya comtat gran, tornarà a ser rica i plena".

Sentia dintre del pit els batecs del cor com un timbal de festa i cantussejant l'himne de la meua pàtria, seguí pujant...pujant. Mantenien l'esperança de poder fer quelcom a despit de la meua insignificància, perquè la màquina inexorable del temps no es parés massa i amb ella el progrés i la dignitat de l'home fossin una altra vegada un fet, en un termini ben breu.

Per l'abril els dies són curts encara i per la setmana santa amb tota normalitat, el cel sol estar gris i plujós. El terreny humitejat per l'aigua caiguda al principi d'aquesta, dificultava l'ascensió i havia d'ajudar-me amb els troncs dels arbustos per a subjectar-me.

Increïble, aquesta vegetació que sembla tan esmirriada, vista des dels fons de la vall, aconsegueix més de dos metres d'alçada i ofereix un seriós entrebanc per a avançar per entre la garriga.

Per moments la tarda s'enfosquia i calia donar-se cura si volia arribar a casa sense dificultats, i em quedava un bon tros.

El capvespre es presentà sobtadament i començaren a caure gotes, el plugim es convertí en quelcom més tangent i en un moment ja m'estava mullant. Tenia bones cames i malgrat tot havia fet molt de camí; em trobava sobre el coll de Grifeu, estava pràcticament al final. Coneixia bé la muntanya, l'oliverar que baixava, vessant avall, valgui l'expressió, era de la nostra propietat, jo en vaig fer l'última esporgada. Per aquest motiu escollí l'indret per abandonar el cimall; sabia del terreny que trepitjava.

Per damunt del curs de la carretera, esquivant així una possible sorpresa d'alguna guàrdia volant, i per entre els vinyars, el nostre aquí, enclavat, semblava que em deia benvingut, al pas. Quina emoció tornar a petjar tot allò que em recordava la infantesa i que des de França, creia perdut per sempre. La meua petita vinya allà en un racó, que no deixava que ningú me la cultivés, i que l'avi m'havia preparat amb tant d'amor.

El llevant bufava de valent, era un desfet, el mar rompia amb força sobre els murs i el roquissar de l'Estany que havia acollit la meua vinguda al món, restava abandonat i aguantava estoic la bravesa dels elements.

Ara sí que se'm presentava un veritable problema, el de creuar la ribera. Anava molt crescuda i no obstant i això, ho havia de fer; era l'únic punt difícil que quedava per resoldre.

L'embocadura del rierol m'era tant conegut com el palmell de la mà. Vaig estudiar el corrent i sense pensar-m'hi massa m'hi llancí. Sortosament l'empenta del temporal esmorteïa la fúria d'aquesta, en penetrar en el mar.

M'arrossegà i de no haver escollit el lloc adequat hauria passat penúria per arribar a l'altra riba. La roba i el calçat feien penosos els meus moviments però el càlcul va ésser certer i la mateixa davallada em portà al rabeig que em calia per a sortir de l'aigua.

Un gran pes em traguí del cim; uns tres-cents metres em separaven de l'objectiu i tan sols el perill d'un control militar podia embolicar la troça; més el vent i la pluja serien els meus aliats.

Anava moll fins els ossos, però no sentia fred, la tensió era tan gran, que jo crec que fins i tot estava suant. De totes maneres feia moltes hores que aguantava la tempesta a la intempèrie, i de no ser que acudia a una cita, hauria buscat aixopluc en alguna barrancada.

No hi havia lloc per a perdre un minut, era ja tard i la comesa molt perillosa, els meus estarien fora de control. Estaven assabentats que intentaria, desafiant circumstàncies i elements, reunir-me amb ells entre les vuit i les deu de la nit, i eren ja les nou cinquanta.

Un últim esforç i tot seria història. Mig cobert per la bardissa de l'entorn, esbrinava atent la remor del llevant i el xipolleig de la pluja sobre les basses, arribava a mi amb so de brams i queixes a la vegada.

Els ulls oberts i petjant amb molta precaució m'escapolí aprofitant la foscor. Vaig travessar sense novetat l'espai que estava mancat de protecció, i l'èxit del desplaçament donà terme a l'aventura.

Ja estava tot fet, sols quedava trucar a la porta. No fou necessari, al llindar de la mateixa, emmarcada per la llum procedent de l'interior, estava fent guàrdia la meua esperança: la Teresa !.

, a l'apartat de Correus 90 de Portbou, o bé al correu electrònic següent : joangub@redestb.es., o al Fax : 972.390.331, Ω

El Govern llança uns anuncis sobre els pressupostos que anava a presentar. Segons aquesta propaganda, semblava una organització de beneficència. Llavors ha presentat el Pressuposts a les Corts i ha cansat a la ciutadania amb una pluja de números que ningú no entén. Que amaga?

Però ja hi ha elements més que suficients perquè el moviment obrer prengui la seva posició davant aquest projecte de Pressuposts Generals de l'Estat per a l'any 2.000.

Com ha assenyalat el Govern, està presidit per l'objectiu de complir els compromisos adquirits en el Pacte d'estabilitat, que els governs signaren en juny de 1997 com a requisit per a la implantació de l'euro, i que exigeix que el dèficit públic es redueixi fins arribar a zero en el 2002. El Govern pretén que en el 2000 el dèficit de les administracions sia de l'1%.

Per això, el Govern Asnar ha fet

Atac capitalista contra les bases de la civilització

uns pressupostos que pretenen desenvolupar fins a límits desconeguts els processos de privatització que han demostrat el seu paper destructiu de la economia, de les conquestes socials i dels drets democràtics.

En nom de la *reducció del dèficit*, els Pressupostos Generals de l'Estat comporten liquidar, malvendre, escorxar les empreses públiques encara no privatitzades. Si ens atenem a les xifres publicades per dirigents del PP sobre el balanç de les privatitzacions dels darrers anys, això suposarà l'acomiadament de desenes i desenes de mils de treballadors, un retall important en la producció, un nou empobriment del país. Cal veure el que està passant a Telefónica, Endesa...

Un lloc destacat l'ocupa la privatització de la sanitat pública (aixecada

amb cotitzacions socials): malgrat l'amplia oposició, el Govern i els governs autonòmics pretenen imposar fundacions i altres formes de privatització.

La privatització ja en marxa del servei de Correus requereix desmantellar l'estructura actual: Els diners assignats a Correus per l'any 2.000 és menor que en anys anteriors, s'estan traslladant sectors de la plantilla a altres departaments de la Administració i se pretén sotmetre la resta a condicions de treball desconegudes en un servei públic fins ara.

I que significa el nou atac al salari dels empleats públics? Forma part de la modernització exigida per la Unió Europea, que romp i desnaturalitza la funció pública, privatitzant part de les seves funcions, eliminant ne altres i sometent la resta a criteris empresarials. Efectivament, en aquests pressupostos

tan austers, sí que hi ha doblers per a modernitzar, finançar les ONG's i a l'Església.

Posats a privatitzar, el Govern posa mà a la caixa de la Seguretat Social per a donar als empresaris excepcions, reduccions de cotització, més d'un milió de "polítiques actives" i altres suposats incentius d'ocupació. D'aquesta manera, la cobertura de l'atur es retallarà, les noves jubilacions seguiran baixant... per tal de transferir els fons a la seguretat social (que són part del salari dels treballadors) a mans privades.

En suma, per a privatitzar aquests pressupostos enverteixen frontalment contra l'ocupació, la producció, la protecció social, els serveis públics, la funció pública: contra tot allò que constitueix la base de la civilització, el sustent dels drets cívics i socials.

La discussió i aprovació dels Pressupostos és la primera funció de qualsevol parlament que s'aguanti. Però les Corts s'enfronten al fet consumat d'una suposada reducció de dèficit imposada per la Unió Europea, de la supressió d'assignacions a empreses i serveis públics imposada per la Unió Europea per exigència de la Organització mundial de Comerç que dominen els Estats Units d'Amèrica.

D'aquesta manera, allò que havia estat, en altres èpoques, l'exercici més clar de democràcia, se converteix ara, en la negació de tota democràcia. Els treballadors, els joves, la majoria de la població, s'han d'aguantar. Els parlamentaris han de creure. I a través de la Unió Europea i de l'Organització Mundial de Comerç, reina la llei de les multinacionals. Ω

Pere Felip i Buades

Els nostres: Andreu Nin

L'assassinat d'Andreu Nin per part de l'estalinisme espanyol (PCE)

La vida i l'exemple d'homes com Andreu Nin o Joaquim Maurín tenen molta importància en la consolidació dels inicials nuclis de nacionalistes d'esquerres a les Illes. Estudiar l'obra d'aquests dos gran teòrics esquerrans serví per apropar-nos vers la militància antifranquista en organitzacions que no tenien res a veure amb l'estalinisme del P"CE-PSUC. Sense conèixer la història del BOC (Bloc Obrer i Camperol) i més endavant del POUM (Partit Obrer d'Unificació Marxista) era i és impossible copsar l'abast de l'empenta que tengué el marxisme als Països Catalans d'ençà 1919 fins a la derrota popular en mans de la burgesia a l'abril de 1939. El BOC, després el POUM, i en els anys setanta l'OEC, feien seva tota l'herència de l'oposició obrera i bolxevic que des dels anys vint i trenta, a l'URSS i a la resta del món, portava la flama de la lluita contra la degeneració de la Revolució Soviètica en mans d'aquella nova burgesia "roja" del PCUS.

La història del BOC i del POUM, els assassinats d'Andreu Nin i de tants de milers de revolucionaris en mans dels comissaris del P"CE-PSUC no estan prou explicats. I tampoc els nous historiadors tenen gaire interès a aclarir aquestes qüestions cabdals de la

nostra història més recent. Ajudar a amagar els assassinats ordits per la direcció del P"CE-PSUC, silenciar una part decisiva de la història del nostre moviment obrer, clarifica molt bé de part de qui treballa la pretesa "objectivitat" d'aquests tipus d'estudiosos que sempre acaben, amb llur "cientificitat", fent el joc als qui han silenciat fets sagnants dels tipus de l'assassinat d'Andreu Nin i la repressió en contra dels anarquistes i poumistes. Per sort, no tothom treballa fent el joc (conscient o inconscientment) per al P"CE, i ja fa anys homes com el mateix George Orwell amb el seu Homenatge a Catalunya, en Pelai Pagès amb el seu Andreu Nin: su evolució política (1911-1937), en Francesc Bonamusa amb aquell famós llibre que edità Anagrama l'any 1977, Andreu Nin y el movimiento comunista en España (1930-1937), ens ajuden a suplir els intencionats silencis i les mentides.

Andreu Nin fou una personalitat complexa. Sabem, tot llegint l'historiador Víctor Alba -Pòrtic publicà l'any 1974 la seva important aportació El Marxisme a Catalunya, 1919-1939, formada pels dos volums que fan referència a la història del BOC i del POUM i a la vida del mateix Andreu Nin-, que Nin començà la seva for-

mació ideològica com a catalanista d'esquerres. Natal Vendrell l'any 1892, mestre d'escola, redactor de El poble català (diari republicà i catalanista), pertany uns mesos al PSOE (partit que abandona per discrepàncies amb l'espanyolisme i el reformisme que hi imperaven). El 1918 organitza el Sindicat de Professions Liberals de la CNT. Col·labora amb Àngel Pestaña, Maurín, etc. A la mort d'Evili Boal (març 1921), Nin el substitueix en la Secre-

taria General de la CNT. Més tard, allunyat ja de la sindical confederal, és nomenat Secretari General adjunt de la Internacional Sindical Roja a Moscou, on viu de 1921 fins a 1930. Col·labora amb Lenin, Trotski, Bukharin, Zinòviev, Lozovski, etc. Escriu les obres La lluita per la unitat en els països llatins, La crisi econòmica i el moviment sindical, etc. Té greus enfrontaments amb la política de Stalin i és expulsat de l'URSS per la nai-

xent burgesia "roja". Resideix a Catalunya d'ençà finals del 1930 i hi manté relacions amb la Federació Comunista Catalano-Balear. Escriu El proletariat davant la Revolució espanyola, Les organitzacions obreres internacionals, Els moviments d'emancipació nacional... Aquest darrer treball i Les dictadures del nostre temps constitueixen les dues obres fonamentals d'Andreu Nin. (Fons de Documentació Antifeixista. FDA). Ω

Mallorca: avantguarda de la solidaritat amb els escriptors estrangers

L'AELC demana a Cort declarar Palma Ciutat-Refugi per a autors perseguits pels seus governs

En l'actualitat són membres de l'AELC -entre molts d'altres autors de les Illes-: Guillem Rosselló, Antoni Vidal Ferrando, Miquel Ferrà Martorell, Gabriel Janer Manilla, Miquel López Crespí, Maria de la Pau Janer, Llorenç Capellà, Miquel Rayó, Eusebia Rayó, Rosa Maria Colom...

Una bona notícia: l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana ha sol·licitat a Cort la declaració de Palma com a Ciutat-Refugi per a escriptors exiliats dels seus respectius països.

El món cultural de les Illes (i de rebot tots els Països Cata-

lans) estam d'enhorabona ja que comprovam com els nostres escriptors -sovint criticats per practicar el més ferotge autoodi i la manca de solidaritat- són, com en temps de la dictadura franquista quan la majoria d'elles i ells lluitaven per la llibertat, a l'avantguarda en la defensa dels drets humans i contra les injustícies.

Si s'aprovàs aquesta iniciativa de l'AELC, la proposta possibilitaria que la ciutat donàs acollida a tots aquells autors internacionals que són perseguits per haver lluitat per la llibertat del seu país.

Carme Castells informava des de les pàgines de Diari de Balears que ja existia una xarxa de ciutats refugi estesa arreu del món que comprèn ciutats com Salzburg, Frankfurt, Götting, Berna, Lausanna, Porto, Venècia o Ciutat de Mèxic.

En l'actualitat són membres de l'AELC -entre molts d'altres autors de les Illes-: Guillem Rosselló, Antoni Vidal Ferrando, Miquel Ferrà Martorell, Gabriel Janer Manilla, Miquel López Crespí, Maria de la Pau Janer, Llorenç Capellà, Miquel Rayó, Eusebia Rayó, Rosa Maria Colom, etc., etc. Ω

(Redacció)

Mallorca: la lluita per la llibertat en els anys setanta

A la recerca de llibres, revistes i discos antifeixistes

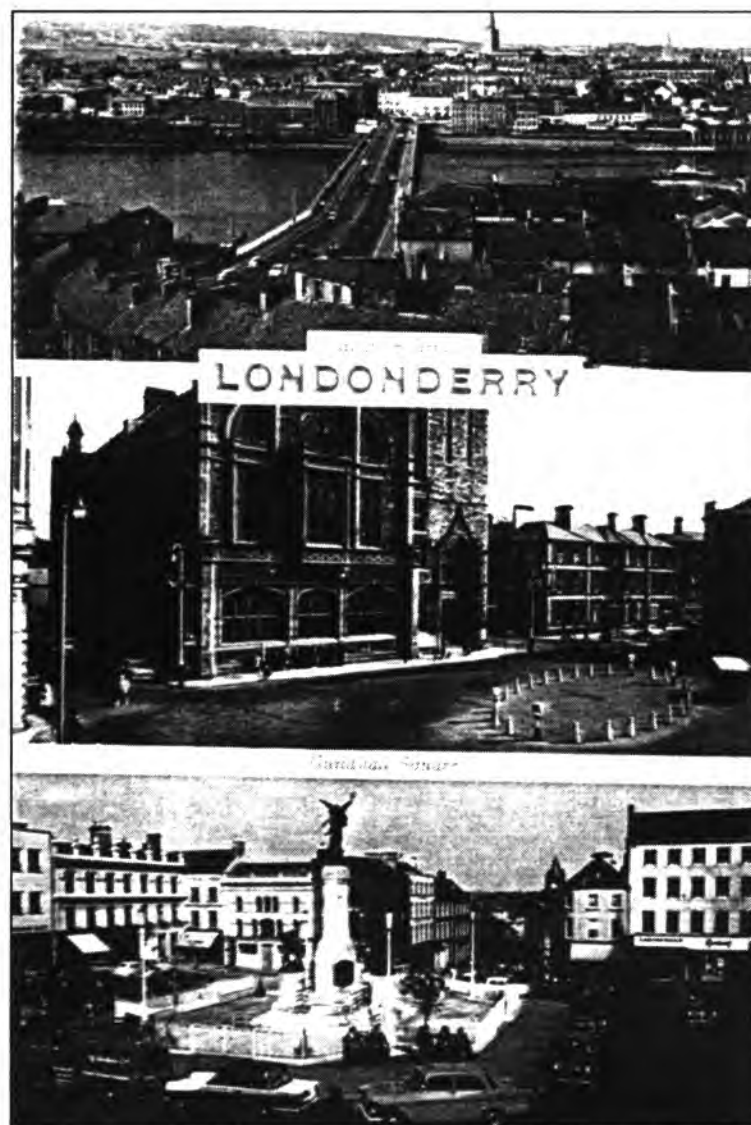
Començaments dels anys seixanta. Arran de la primera detenció, en temps de la vaga d'Astúries, vaig tenir molts problemes per aconseguir el passaport i els posteriors permisos del Govern Civil. Cada vegada que volia sortir de l'estat espanyol havia de demanar un permís especial, i la concessió restava en mans de la Social. Per sort, la família coneixia un advocat (militar franquista) que en temps de la guerra havia estat un cap de Falange. Aquest home, amic dels padrins, s'avenia a fer el favor. Per una determinada quantitat de diners (la primera autorització ja em costà cinc mil pessetes!), anava fins al despatx de la Brigada Social, en el carrer de la Soledat, i sempre tornava amb el passaport segellat pel governador. No sé el que devia pagar als terrífics lacais de la dictadura, però el que és cert és que mitjançant tan perfecta i universal "tècnica" -comprar el favor- vaig poder fer algunes escapades.

En acabar el servei militar, era per a mi una necessitat vital sortir a l'estranger, partir una temporada

del gris ambient ciutadà. A finals dels anys seixanta vaig ser a Irlanda i a Londres. Irlanda del Nord vivia amb intensitat la lluita contra l'ocupació britànica. Els partits nacionalistes irlandesos i l'IRA estaven en plena guerra contra els ocupants. Feia anys que mantenien una activa correspondència amb joves irlandesos, i amb simpatitzants del Sinn Féin (el partit dels patriotes irlandesos). Intercanviàvem postals, revistes, discos de música popular... Fins aleshores m'havia mogut molt dins el camp estrictament socialista, però aquella llarga correspondència i discussions amb irlandesos em permeté anar ampliant la meua concepció del fet nacional (aprofundida més endavant amb l'estudi dels clàssics del pensament marxista català i internacional). Després d'un viatge a Londres, de tornada cap a Mallorca, ens aturàvem a comprar tota una sèrie de llibres que dificultosament arribaven a l'illa. A part de subscripcions a diverses revistes revolucionàries angleses (The Morning Star i The Red Mool, trotsquista), vaig adquirir les meves primeres

Obres escollides de Lenin, que contenien una obra bàsica dels militants esquerrans de començaments dels setanta: "El dret dels pobles a l'autodeterminació". La visita a la tomba de Karl Marx, en el cementiri de Highgate, era un passeig obligat per a tothom que es reclamàs del socialisme i de la llibertat dels pobles. En marbre, cisellada, hi havia la famosa frase: "Fins ara els filòsofs no han fet res més que interpretar la realitat; ara es tracta de canviar-la".

Anys endavant, a la llibreria on treballava, o amb en Guillem Oliver i na Neus Inyesta a la Cooperativa d'arquitectes progressistes de l'Estudi General, ja disposava d'un poc més de diners (no gaires!). Amb l'arquitecte Joan Vila i la seva esposa Berta fèiem viatges ben barats per tot Europa. Sempre amb tren -sense dret a llitera!- i dormint en albergs per a estudiants, menjant entrepans. Anàvem a veure el cinema prohibit a l'estat espanyol (cicles de cine revolucionari soviètic o cubà, suec o japonès; pel·lícules i documentals del Vietnam; les impressionants obres de Pontecorvo (La batalla d'Alger); els primers films de Glauber Rocha, molts abans de ser projectats a Barcelona; realitzacions del realisme crític alemany o danès; les excèntriques provatures de Warhol... Dormíem a un piset del Barri Llatí prop de Notre Dame, que encara portava l'empremta del maig del seixanta-vuit. Compartíem l'apartament amb un estudiant del Brasil -amic de l'arquitecte Joan Vila- que ens deixava la clau i ens

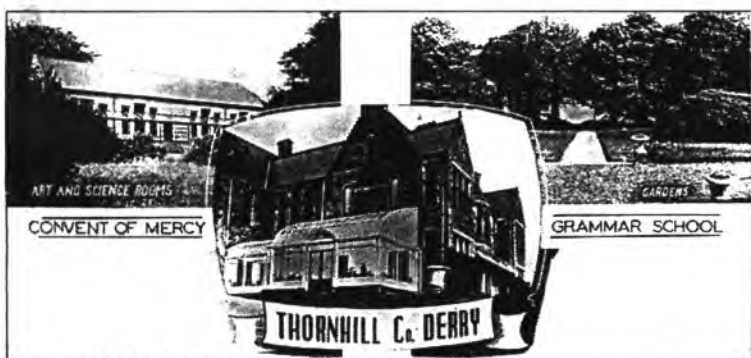

A finals dels seixanta i començaments dels setanta érem a Derry (Irlanda)

feia de guia pels indrets més interessants de París. Als bars del costat de les llibreries de l'oposició antifranquista coneguérem José Martínez, que dirigia "Ruedo Ibérico". En tornar a Barcelona anàvem carregats de material subversiu. A Mallorca, els companys esperaven aquests carregaments com la terra espera l'aigua després d'una perllongada sequera. A Ciutat organitzàvem sessions

de projecció de diapositives (la Revolució dels Clavells a Portugal...), escoltàvem els discos de música revolucionària catalana i mundial, estudiàvem els clàssics del pensament anarquista i socialista de tot el món. Ω

Miquel López Crespí (Article publicat en EL MUNDO-EL DÍA DE BALEARES el 26-IX-1999).

Una escola de Derry

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

Les revistes d'esquerres a les Illes (1976)

En el llibre L'antifranquisme a Mallorca 1950-1970 (El Tall Editorial, 1994) vaig escriure que, per a l'esquerra que no acceptà la política de consens amb el franquisme reciclat, ens era necessari una publicació perquè la premsa oficial no deia quasi res de les nostres activitats. Aquesta publicació va ser Democràcia Proletària. La primera reunió de la comissió encarregada de muntar-la va tenir lloc a casa meua a les darreries del mes de setembre de 1976. La periodista Gina Garcías, en Mateu Morro, en Josep Capó i alguns altres companys -seguint les directrius del nostre Comitè de Direcció- enllestírem i encarregàrem els primers articles.

La presentació i explicació dels objectius de la nova publicació comunista de les Illes aniria a càrrec d'aquesta comissió. El Comitè d'Illes de l'OICE (aleshores encara no s'havia produït la revolució interna que portaria a la modificació de les sigles, d'OICE a OEC) explicaria la nostra concepció de lluita per la

llibertat (que concretàvem en llibertats polítiques per al poble treballador, excloent la burgesia explotadora i els partits nazi-feixistes). El Front Obrer també havia de fer sentir la seva veu davant les manobres cada vegada més accentuades de consagrar la divisió sindical de la classe obrera. Igualment el Front d'Estudiants tenia una secció que, amb els mesos, seria l'altaveu de les lluites i reivindicacions que hi hagués per escoles, instituts i facultats. Els fronts de la pagesia, sanitat, hosteleria, barris, intel·lectuals, etc., s'havien d'anar encarregant d'omplir tots els altres espais de la revista amb les seves col·laboracions.

Amb responsables elegits pels diferents fronts de lluita de l'organització, en Mateu Morro (exsecretari general del PSM) i jo érem els encarregats de portar el material ja en net al delineant Monxo Clop que, fent una feina que ningú no pot ara imaginar (en aquell temps encara no existien els micro-

ordinadors!) en feia el muntatge definitiu. Na Teresa Nieto, a la fotocopisteria (carrer Francesc de B. Moll, 8-A) que tenia precisament davant del cau dels sindicats verticals imprimia els dos mil exemplars -a vegades més- que veníem i repartíem per totes les Illes.

El número u de la revista sortí a començaments del mes d'octubre de 1976. Valia deu pessetes i en la presentació (pàgs. 1-2-3) es definia ben clarament per la República i el socialisme (el poder obrer i popular) enfront front els pactes i traïdes dels partits que es deien d'esquerra (concretament el PSOE i el P"CE").

Mentre socialdemocràcia i carrilisme iniciaven els primers contactes amb el franquisme reciclat ordint la consolidació de la monarquia, o més endavant, consensuant una constitució que negava el dret a l'autodeterminació de les nacionalitats, nosaltres dèiem: "La tasca de Democràcia Proletària, la revista dels comunistes de les Illes, serà la de recuperar el protagonisme polític i social per a la classe obrera i el poble treballador. Protagonisme que, per un accentuat egoisme, sempre ens ha estat negat per part de les classes explotadores autòctones i estrangeres i també per la nostra petit-burguesa 'classe política'".

Joan Vich (militant de les JEC) enmig del carrer del Sindicat de Ciutat repartint revistes esquerranes (de les JEC i de l'OEC).

Després de la mort del dictador (novembre de 1975) es va fer evident que la burgesia espanyola i l'im-

perialisme nord-americà necessitaven de la socialdemocràcia i del carrilisme per a enllestir la manobra de la transició. Es tractava de modificar els aspectes més tenebrosos de la dictadura per tal de mantenir intacte el domini de classe del gran capital. Ω

(Miquel López Crespí)

LA CULTURA A LES ILLES

Revolta (Editorial Moll) i la poesia mallorquina contemporània

ANTONI VIDAL FERRANDO, ESCRIPTOR

"No endebades [Miquel López Crespí] podia ostentar la doble condició d'escriptor i de líder de la resistència contra la bèstia negra de la dictadura. En certa manera, jo el veia com el paradigma de tot el que a mi, m'hagués agradat ser"

Me'n record de la primera vegada que vaig conèixer personalment Miquel López Crespí. Era pel gener del vuitanta-sis, durant la proclamació dels premis Ciutat de Palma. Gràcies a la benevolència del jurat, del qual ell havia estat membre, jo havia guanyat el de poesia. Abans que algú me'l presentàs, aquella nit, ingenuament, m'imaginava que en Miquel devia ser un d'aquests personatges de moda que no es poden treure de sobre els admiradors. No endebades podia ostentar la doble condició d'escriptor i de líder de la resistència contra la bèstia negra de la dictadura. En certa manera, jo el veia com el paradigma de tot el que a mi, m'hagués agradat ser. No sé com, el seu mite es mantenia incòlume en algun

dels últims reductes de la meua innocència, quan el nou ordre ja havia deixat ben clar que no posava mesurons per l'altruisme ni per l'intel·lecte, sinó per la hipocresia i la mediocritat.

"Quan aixec els ulls, i veig els seus títols arreglats en els prestatges de la biblioteca, sent el vertigen de l'altura literària i humana d'un dels escriptors més autèntics que he conegut"

Vàrem congeniar ràpidament com el que érem: dos fills d'un temps, i dos fills del poble. Crec que ens vàrem fer amics per això. Jo també podria ser l'autor d'aquells versos d'Els poemes de l'horabaixa en què López Crespí intenta "escriure amb la ràbia dels pares / que van perdre la guerra / l'aroma salabros del vent". En canvi, no crec que ho pogués ser d'una nòmina de llibres com la que ha anat publicant. Quan aixec els ulls, i veig els seus títols arreglats en els prestatges de la biblioteca, sent el vertigen de l'altura literària i humana d'un

dels escriptors més autèntics que he conegut. Si aquí hi ha cap secret, deu ser la força que dóna la fidelitat amb un mateix. Després d'haver guanyat més de dos-cents premis, i d'haver cultivat tots els gèneres literaris, Miquel López Crespí pot afirmar, amb Leonardo Sciascia, que sempre ha escrit el mateix llibre: aquell que ja escrivia quan feia seva la història dels derrotats i dels heterodoxos de tots els temps, segons paraules de Mateu Morro.

"López Crespí ens ha ofert [amb Revolta] un dels textos més químicament purs i més colpidors de la poesia catalana actual"

Precisament, és el que torna succeir a Revolta, el seu últim poemari [de propera aparició aquesta tardor]. Feia estona que no havia llegit versos tan contundents. Amb una economia de recursos admirable, amb un llenguatge tan transparent com el vi bo o com el solo d'una gota de pluja, sense altre adorn que el de la

sinceritat i el de l'ambició literària, López Crespí ens ha ofert un dels textos més químicament purs i més colpidors de la poesia catalana actual.

Revolta és un homenatge als poetes xinesos que deixaren escrit amb quins estralls ha anat avançant el curs de la història. Té la mateixa claror, la mateixa profunditat, la mateixa dinamita, el mateix ànim de viatjar pels laberints del cor de l'home que tingueren Zheng Yue, Libo o Wang Shinzhen. Miquel López Crespí fa ressuscitar la veu d'aquests mestres, i de molts d'altres, per recordar-nos que, més enllà de les cultures, de les geografies, de les estirps, hi ha una fatalitat universal que perdura. Mils d'anys de civilització no han pogut acabar amb les fronteres, amb les intrigues, amb els mandarins, amb la guerra, amb el servilisme, amb la ignorància, amb les lleis injustes, amb les camarilles, amb la manipulació de les consciències.

El tema de Revolta és la mateixa història, tots els mals que han anat emergint d'una manera cíclica des de l'episodi de les caveres, i que tenen un denominador comú: el poder. Darrere el seu estigma, s'hi oculten les càrregues de la cavalleria, els excessos dels recaptadors d'imposos, la caputxa del botxí, els decrets exterminadors, els tresors dels palaus

i dels temples, l'estratègia de les espases, les teranyines del dogma, les biblioteques imperials, les obres faraòniques, els artistes de la cort, la sang que fan córrer els mercenaris i la soldadesca. Tot ben vigent, com la indefensió humana.

"És una sort tenir amics que ens ajuden a fer camí pels blancs i negres de la literatura i de la dignitat personal i col·lectiva. Mentre existeixin creadors com Miquel López Crespí existiran possibilitats"

No cal ni dir de quin costat està l'autor del llibre. "Ningú no valora la saviesa del pagès, / del pescador, / de la vella que coneix la utilitat de les herbes del bosc", ens diu. Però ell sí. Ell no és dels que obliden fàcilment els orígens. Ni dels que prosperen a costa de claudicar. Per això, a hores d'ara, encara pot escriure: "Mai de ma vida... / ...al casament de les princeses / he fet de bufó / recitant versos a les joies / que porten al coll. / ¿Com volíeu, / doncs, / que em fes mereixedor de les deixalles / que cauen de la taula dels amos?"

És una sort tenir amics que ens ajuden a fer camí pels blancs i negres de la literatura i de la dignitat personal i col·lectiva. Mentre existeixin creadors com Miquel López Crespí existiran possibilitats. Ω

LA CULTURA A MALLORCA

Autors i crítics debaten a Sa Nostra l'estat de la literatura catalana

El cicle contarà amb la presència de Joan Peruchó, Miquel López Crespí, Xavier Bru de Sala, Bartomeu Fiol, Jordi Coca i Margarida Aritzeta, entre molts d'altres autors catalans

L'excel·lent periodista Carme Castells informava recentment des de les pàgines de Diari de Balears del proper cicle de conferències organitzat pel centre de Cultura de Sa Nostra. Alguns dels millors autors i crítics dels Països Catalans debaten, a partir del 5 d'octubre, l'estat de la literatura catalana actual. El cicle, coordinat per Antoni Serra, porta el suggestiu títol de "Canvi de mil·lenni: la literatura catalana a debat" i, el primer dels ponents serà Joan Peruchó.

Carme Castells deia, informant de les declaracions d'Antoni Serra: "El programa del cicle va ser presentat ahir [29-IX-1999] per Serra com 'una idea magistral, encara que el canvi de mil·lenni només sigui un pretext absurd'... El cicle, iniciat amb la conferència

inaugural de Peruchó, es desenvoluparà a raó de sessió setmanal, fixada per als dimarts al vespre. Hi intervendran l'escriptor Jordi Coca, centrat en la narrativa; el mallorquí Miquel Àngel Llauger, que donarà una visió global de poesia: la professora Margarida Aritzeta aportarà la visió academicista, mentre que Xavier Moret revisarà la novel·la de gènere negre."

El cicle es completarà amb diverses taules rodones que aplegaran, respectivament, autors de poesia i de narrativa. En el debat referent a la poesia catalana actual hi intervendran Bartomeu Fiol, Miquel López Crespí, Jaume Pomar, Lluís Maicas i Antoni Xumet.

Des d'aquests pàgines convidam als nostres lectors a participar activament en aquest interessant debat per a revisar l'estat de la literatura catalana contemporània i que, com hem indicat més amunt, començarà el proper dia 5 d'octubre en el Centre de Cultura de Sa Nostra. (Redacció) Ω

La carta de Conakry

JOSEP M. LOSTE I ROMERO.

A principis d'agost d'enguany un fet -força inadverent a Catalunya i a l'Estat Espanyol- va horroritzar a tota Europa, principalment a Bèlgica i a l'Estat Francès. El fet concret va ser una simple carta escrita a mà, que va ser trobada en el tren d'aterratge d'un avió de la companyia belga SABENA a l'aeroport de Brussel·les, junt als cossos morts de dos nois de 14 i 15 anys de Guinea Conakry. Volien fugir de la misèria i varen tenir "els sants pebrots" d'introduir-se en aquesta part de l'avió sabent a ciència certa que tenien un 90 % de possibilitats de morir esclafats o congelats. Aquesta missiva, dirigida al "senyors que manen a Europa", era un autèntic crit d'alarma de tot el continent africà, era un "macro-S.O.S." dirigit a tots els europeus, que constata el fracàs més absolut de les polítiques d'ajuda i cooperació europees cap el continent negre.

La reflexió més important que es pot fer d'aquesta epístola tan dura, és el seu alt contingut ideològic. Potser aquests petits herois no eren conscients d'estar escrivint un text tan expressiu i tant d'actualitat. Ara bé, sincerament penso que aquests joves africans ens intentaven dir en veu alta -a tots els ciutadans del primer món- que Àfrica (i per extensió tot el Tercer Món), necessita urgentment una educació i una sanitat públiques i, alhora, un control democràtic i efectiu dels seus governs, per tal d'intentar limitar

l'enorme i espoliadora corrupció i/o malversació que porten a terme les èlits locals, que conscientment i/o inconscientment engreixem des d'Europa, i que és la causa principal de les guerres, les malalties i la fam que assota aquell continent. Aquests nois també estaven manifestant amb tota la seva cruesa la seva oposició radical al model de globalització econòmica del FMI i el Banc Mundial, és a dir, a les simpaties, dretanes, autoritàries i injustes receptes neoliberals, que ara ja són un demostrat "fiasco" a gairebé tot el món. Recordem, a part del continent africà, el que ha succeït al Sud-est Asiàtic, a Veneçuela, Argentina o Rússia.

Per altra banda, els senyors que remenen les cireres a Europa -destinataris directes del missatge d'aquests adolescents- haurien d'entendre que aquesta carta és un senyal molt clar que cal una nova política econòmica i social, que s'ha de desenvolupar una veritable cooperació amb Àfrica, i que Europa ha de començar -d'una vegada per totes- a caminar sola, a perdre la por d'aplicar el seu model social i cultural, a exercir la seva sobirania enfront de les imposicions del salvatge i poca-solta imperi multinacional nord-americà. Altrament el tema de la immigració clandestina serà, molt aviat, un malson per tots els ciutadans del vell continent, que cap exèrcit i/o policia podrà aturar. Ω

Joan Peruchó, Xavier Bru de Sala i Miquel López Crespí són alguns dels escriptors catalans que debaten l'estat actual de la literatura catalana contemporània.

ART, LITERATURA I EROTISSME

PER MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

Capítol primer

Mademoiselle O'Murphy i l'enganyador enganyat

Quan miram les dues imatges femenines que il·lustren aquest capítol, amb tota la seva càrrega eròtica, podem observar que dos segles i mig els separen. A la part superior hi resplendeix tota la nuesa cortesana de Mademoiselle O'Murphy, amant de Lluís XV de França, pintada per François Boucher (1703-1770), que fou un dels retratistes de l'art rococó més destacats i que tractà molts temes pastorals i mitològics, sempre executats amb tonalitats clares i suaus. Les seves característiques figures femenines nues o mig nues, en positures voluptuoses va fer que els seus enemics i rivals l'anomenessin, despectivament, "peintre de seins et de culs". Però això no minva cap punt de la seva extraordinària capacitat plàstica. De la mateixa manera que el retrat de mademoiselle O'Murphy entre la tendresa d'una carn lluminosa, altres quadres també molt coneguts com "Diana en el bany" (Louvre) o "La toilette de Venus" (Estocolm) ens traslladen a un món d'alcova tan prohibit com celebrat. A la fotografia inferior contemplam un altre Mademoiselle O'Murphy en aquest cas dels anys 90 del segle XX i que nom Kim Basinger, quan tenia relacions amoroses amb un altre rei, vull dir rei del cinema Richard Gere. Tot el

que volem demostrar és que l'home es renova però la vida sempre és la mateixa en les seves burles, ironies, estratègies, ambicions, sentiments i desitjos. Una de les lectures que influí molt François Boucher fou el "Decameró", els contes de Boccaccio, que per altra banda exercien un indubtable ressò dins tota la literatura popular mediterrània. Posem per exemple el conte "L'enganyador enganyat" que amb el temps es reflectiria en una de les nostres rondalles alcoverianes.

El tema és aquest:

"Hi havia a una fonda de París alguns mercaders italians que parlaven de dones i tots pareixien concordar en creure que les seves dones, totes soles, no perdrien el temps, com no ho perdien els seus marits quan anaven de viatge. Unes i altres cercaven tot d'una substitut en el llit de matrimoni. En tot i això, en Bernabé de l'Omellin no fou d'aquesta opinió, assegurant que la seva dona era tan formosa com carregada de virtuts i que mai cauria en el parany de la infidelitat. I entre bromes i rialles, n'Ambroset de Piacenza li va posar missions que la seva dona era tan gata maula com les altres. Es jugaren mil florins d'or. Tot cercant

proves contra la dama en qüestió n'Ambroset amb l'ajut d'una vella amiga de la casa entrà a la cambra de dona Ginebra i robà tot el que havia de menester: Una bossa, un cenyidor, una bata i dos anells, comprovant així mateix que la dona del seu rival tenia sota el pit esquerre una piga ornada amb pels rossos com l'or... Havent perdut l'aposta, En Bernabé encarrega a un criat que mati a la seva muller, cosa que aquest no compleix, havent-se ella de disfressar d'home i treballar de criat. Arribà amb el temps a ésser capità de la guàrdia dels mercaders.

A la fi, ella demostrarà la seva innocència, castigant el culpable i recobrant el seu marit.

Abans, però, es descobrirà el pit esquerre davant els cavallers per tal de demostrar la seva identitat. Fins aquí el conte boccaccià. Quin punts de contacte té, aquest relat, amb la rondalla alcoveriana "Dos patrons i una patrona"? En primer lloc el fil de l'argument és el mateix. Llavors la discussió entre els dos patrons, les missions per a posar o no en dubte l'honradesa de la dama, el truc del patró Gaspar de comprar la veïna per tal que entràs fins a la cambra de Na Francina Maria i li robàs aquells objectes íntims: un anell i tres pels bords que en aquest cas

tenia rera l'orella esquerra. Tot és més o menys un calc. Llavors, coincideix també la decisió del patró Melsion de matar-la. La fortuna fa que no sigui així encara que és donada per morta i disfressada d'home arriba a ser General de Mar i Terra, càrrec i privilegi des del qual Na Francina Maria aclarirà tota la veritat. I si en el conte de Boccaccio ella s'identifica mostrant un pit, a la rondalla

ho fa quan unes matrones li reconeixen el sexe.

Ens trobam, doncs, davant del fet d'un conte eròtic que passa dels llibres al domini popular i dins aquest camp la història es depura, canvia matisos, es mallorquinitza, i, finalment, elimina els detalls més verds per a poder arribar a totes les orelles, àdhuc a les dels infants de fa un segle. Ω

La premsa forana mallorquina

La revista Sa Plaça de sa Pobra

A la revista Sa Plaça hi escriuen mensualment Alexandre Ballester, Rafel Ballester, Miquel López Crespi, Joan Company, Biel Crespi, Joan Mayol, Arnau Mir, Ramon Molina, Miquel Pancuit, Pere Perelló, Joan Pizà, Nofre Pons i Rafel Socies

La premsa forana ocupa un lloc primordial en la defensa i promoció de la nostra cultura. La revista de sa Pobra Sa Plaça, juntament amb moltes altres, és una d'aquestes eines imprescindibles que fan possible la continuïtat d'un poble, una cultura, unes tradicions.

Sa Plaça va néixer un llunyà mes de juny de 1992. Ara ja farà set anys! Aleshores es volia trobar una eina recuperació de les nostres senyes d'identitat, de reforçament de la personalitat de sa Pobra, bastir (i això és el més difícil) una revista independent per al nostre poble.

L'OCB de sa Pobra, molts militants del PSM i indepen-

Revista de sa Pobra Setembre '99 - Núm. 80. Preu 1,20 Euros (200 Ptas.)

dents, han anat treballant per anar consolidant aquesta realitat que és la revista de sa Pobra.

Actualment, Joan Llabrés -el director-, és l'ànima del grup que manté ben alta la flama de la publicació. Amb en Joan Gelabert i un Consell de Redacció format per Isabel M. Aguiló, Joan A. Alomar, Xesca Sastre, Jordi Soler i M. Antònia Ventayol, un nombrós equip de col·laboradors hi aporta el millor que sap. Hi escriuen mensualment Alexandre Ballester, Rafel

Ballester, Miquel López Crespi, Joan Company, Biel Crespi, Joan Mayol, Arnau Mir, Ramon Molina, Miquel Pancuit, Pere Perelló, Joan Pizà, Nofre Pons i Rafel Socies. Coordina l'informació esportiva Joan Payeras i s'imprimeix a Gelabert Arts Gràfiques. Qui vulgui fer-ne subscripcions pot telefonar al 971-540515 de sa Pobra o escriure a la Revista "Sa Plaça", plaça Major, 18, 2on de sa Pobra. Ω

Felip Cladera

Tocau-li la cresta

Normalitzar el català no només és qüestió de fer lleis. La pressió popular és un element imprescindible. Si tens ganes de dir "prou!", en aquesta secció et donarem alguns suggeriments per a les estones d'oci.

Aquesta vegada tocarem la cresta a Canal 4, autodenominada "Sa Nostre Televisió". Malgrat el seu pompos nom, el seu percentatge d'hores d'emissió en català és increïblement baix per tractar-se d'una televisió d'abast local. El català que s'hi fa servir és, com a mínim, dubtós. Esparverà l'abundància de barbarismes, errors sintàctics i morfològics i pronunciacions incorrectes. La utilització de l'article salat en contextos incorrectes, com és el registre

formal d'un telenotícies, constitueix una autèntica raresa gonella que malauradament sembla estar estenent-se a altres camps. Per contra, posen molta més cura a fer servir un alemany i un castellà de nivell acceptable. Escriu, passa faxos, truca o envia emails a Canal 4 per fer-los veure que la nostra llengua no és una "petita cosa folklòrica i entranyable", sinó la veu de la nació.

Canal 4 - Ca'n Valero, 7 -

07011 Palma

Tel. 971. 75 25 99

Fax. 971. 753076

email . canal4tv@hotmail.com

No és res personal. D'aquí a 15 dies tocarem la cresta a algú altre! Ω

R E C E P T E S D E C U I N A

C a r n s

Carn sobrerera

Amb mig quilo de carn cuïta, que haja quedat de sobres, prendrem una ceba grossa i la picarem, mig pebre verd, també picat, dues llenques de cansalada, una cullerada d'oli d'oliva, sis cullerades de farina, un parell d'all, mig got de llet, sal, pebre-negre i oli per a fregir. Sofregirem la ceba, el pebre i la cansalada, tot ben picat i després ho traurem de la paella. La llet i els rovells dels ous els batrem amb la farina fins que resulte una perfecta barreja que adobarem abans d'afegir la carn, la ceba, la cansalada i el pimentó; ho barrejarem de bell nou, i afegirem amb molta cura les clares dels ous batudes a punt de merenga o de neu. L'oli per a fregir, el calfarem en una paella i li anirem tirant cullerades de la pasta obtinguda, fins obtenir una mena de bunyols daurats.

Croquetes

Dos cervells de xot. Ja preparats com es diu abans, els desfarem, els xafarem i els esclafarem amb una forqueta fins convertir-los en una pasta. Farem una beixamel amb cebeta molt tallada sofregida en tres cullerades grans d'oli, tres de farina i got i mig de llet. Tot ben remenat. Quan la beixamel és ben travada, se li afegeix la massa dels cervells, que barrejarem bé fins aconseguir un conjunt homogeni. S'aparta del foc, s'aboca a una plàtera o plat, es deixa refredar; finalment es van formant les croquetes i es passen per ou batut i pa ratllat. (Amb eixa beixamel es poden fer croquetes rodones amb rodanxes d'ou dur dins; fregides igual, amb ou batut i ratlladura de pa. També són boníssimes farcides de sobrassada mallorquina—o l'alacantina de Tàrbena—, o de bona tonyina de pot).

Gratinats

Preparats i tallats els cervells—o el cervell de vedella—en llenques primes (com d'un centímetre); i, posades en una plàtera refractària que es cobrirà amb una beixamel feta amb 70 gr. de mantega de vaca, dues cullerades d'oli—fondrem ambdós ingredients—de farina, dos gots de llet i la sal corresponent, s'escamarà per damunt gruyère ratllat i es faran al forn per gratinar-les. També es poden gratinar les llenques de cervell de vedella, cobrint-les amb una copiosa i espessa salsa de tomaca fregida en poc oli (tres o quatre cullerades només) ja fregit, la sal, una culleradeta de sucre i ben picada; tot en la plàtera refractària, li escamparem per damunt una capa de gruyère ratllat abans de ficar-bo en el forn.

P e i x o s

Calamars en salsa

Ben nets els calamars, els trossegarem i els posarem a coure en una cassola amb oli, alls, ceba, tomaca, una fulla de llorer, pinyons i unes ametles torrades i picades. En estar tot cuït a foc fluix, els posarem la sal i un polsim de pebre-negre.

Calamar en la seua tinta

Calamars menuts, ben nets, procurant no trencar les bossetes de la tinta, que reservarem, els sofregirem en una cassola amb oli brulent fins daurar-los, i s'afegeix la tinta i un picolat de ceba; en una paella sofregirem cinquanta grams de pernil a trossets i un picolat de tomaca, i ho tirarem a la cassola per tal que es coga tot a foc no fort, tastant-ho de sal.

Calamars farcits

Prendrem un parell de calamars mitjans per cada ració, els llevarem els tentacles i els trossegarem després d'haver-los netejat bé; la bossa que forma el calamar la girarem del revés procurant que no es trenque, la rentarem bé i la reomplirem amb els trossets de tentacles, ou dur trossejat, pinyons, julivert picat i pa ratllat, fins que la bossa estiga ben plena; aleshores, li clavarem un furgadents per tancar la boca i col·locarem tots els calamars en una cassola on haurem sofregit ceba picada, alls, tomaca i un poc de pebre-roig. Ho deixarem coure fins que els calamars estiguen tendres, i no els posarem la sal fins que no estiguen cuïts, per evitar que tastant-los abans es facen corretjosos.

* CREÏLLES = Patates - * VITET = Pebre

Un país massa car

JOSEP M. LOSTE I ROMERO.

Ja fa unes quantes setmanes, el President Pujol va afirmar amb tota contundència que veia perillar el benestar dels catalans si no millora el pacte fiscal. Aquestes declaracions, lògicament, foren fruit de la precampanya que

Vivíem la passada tardor, però també són la constatació que la nostra meravellós i pairalista nació catalana, pateix greus problemes socials estructurals que ja no es poden amagar ni maquillar més amb el repetitiu argument que les vendes de cotxes s'han disparat.

De fet Catalunya és una nació relativament rica, pròspera i moderna (darrerament però poc igualitària i menys solidària que fa vint

anys), en part pel treball ben fet del seus ciutadans. Ara bé, el problema de fons rau en el fet que la nostra nació està esdevenint un país molt car, i això té unes repercussions molt negatives en el conjunt de la població. Perquè en aquest sentit, hi ha coses que no s'entenen -o potser no s'expliquen prou bé-. Per exemple, els serveis traspasats a la Generalitat sempre són més cars que els que ofereix l'administració central (els ferrocarrils de la Generalitat són més cars, pel viatger, que els ferrocarrils de la RENFE, la qualitat, serien figures d'un altre paner). A més a més hi ha una dada científica irrefutable: la inflació catalana està mig punt -anyal- per damunt de la de la mitjana de la resta de tot l'estat; també

la qüestió de l'habitatge és escandalosa a Catalunya, amb pujades per damunt del 10 %. Què potser aquest ja no és un tema d'interès general?. Com es pot pretendre que el jovent se'n vagi de casa abans dels 40, amb aquests preus tan indecisos, producte d'una especulació més salvatge que la dels anys seixanta?. Per altra banda, importants sectors productius del país, com els autònoms i -en menor grau- els petits empresaris, pateixen, per part de l'Estat Espanyol, una veritable rapinya fiscal i impositora que els deixa molt tocats. De fet, i concretament en el grup dels autònoms, és denigrant que l'estat "xuclador" -i en aquest cas per a més contradicció l'estat d'ideologia liberal o fins i tot neoliberal- ha estat posat en qüestió amb la darrera sentència del Tribunal Suprem que anul·la la pujada de

les retencions als professionals, del propassat 1998, del 15% al 20 %. Doncs bé, aquesta disposició del màxim tribunal espanyol, reforça la idea que l'Estat Espanyol, en matèria fiscal actua a les palpentes, tot confiscant i espoliant al màxim a la gent més productiva i innovadora del nostre país. Un argument més a favor que Catalunya (les seves institucions) puguin controlar l'Agència Tributària o, en un futur, tenir una hisenda pròpia i sobirana, en la línia de les hisendes basques i navarreses, a través d'un concert econòmic com cal.

I bé, davant de tot aquest panorama tan complicat i incert, caldria que el nostre govern, els nostres polítics, els nostres empresaris i els nostres sindicats parlessin menys i actuessin, és a dir, assumissin més responsabilitats polítiques i ciutadanes, per tal de

fer possible el més aviat millor, un veritable espai social català, on la nostra nació pugui tenir unes relacions econòmiques i laborals pròpies; ja ningú, a hores d'ara, pot negar que l'estructura econòmica de Catalunya és molt diferent de la de la resta de l'Estat. Tot això ens porta al fet que en la propera legislatura del Parlament, es urgent arribar a un acord entre les principals forces polítiques perquè de Catalunya -lògicament amb un millor pacte fiscal-, els salaris mínims, les pensions, les ajudes de benestar social, les beques, etc., -el veritable estat del benestar europeu- tingui una relació efectiva més propera a la realitat del veritable cost de la vida que hem de suportar diàriament els catalans. I d'això en concret, els portbouencs, per desgràcia, en tenim molta experiència. Ω

El batle de sa Pobla no contesta

PER GUILLEM CRESPI DE CAN CREMAT

He esperat molt de temps a veure si te decideixes a contestar la meua darrera glosa que vaig enviar als diaris de Ciutat, a la revista Sa Plaça de sa Pobla i al quinzenari L'ESTEL dels Països Catalans. Com que no m'has contestat he decidit fer-te una altra glossada:

En Jaume Font no contesta,
Part de culpa deu tenir,
Quan tu m'empraves a mi,
Per les festes fer lluir,
Me tenies més respecte,
I també molt més efecte,
Sempre te vaig obeir,
Però ara te vull dir,
Que et tenc fixat dins la testa.

Quan em vares haver emprat
Ja no vaig ésser el mateix,
Me carregares gros feix,
I molt m'has discriminat.
Ho vull deixar ben escrit,
Del teu poc agraïment,
Vull dir fort i ben rebent
Que tot ho has consentit.

Tot això t'ho has guanyat,
Per no fer complir la llei,
Ara ja no hi ha remei,
Perquè tot està espanyat.
Si escriure te sap greu,
Tu mateix t'ho has cercat,
Perquè remei no has posat,
Ara t'estires es lleu.

Mentides dius a milers
Un dia i un altre dia,
Però jo et conselleria,
Que no enganyis es poblers.
Contesta si ets dels valents,
Si has fet ses obres be,
Emperò ja te diré,
Que gens de raó no tens.

Això és el meu testament,
Que te faig directe a tu,
Perquè estiguis més segur,
El te faig públicament.
Que el bon Déu te do salut,
I a mi que no em faci falta,
M'has pegat en una galta,
I no te vull girar l'altra,
Perquè has obrat injust. Ω

La psicòpata anticatalana, Mª Consuelo Reyna, cessada com a directora de Las Provincias (1972-1999: 28 anys d'inquisició espanyolista)

"Ha caigut, ha caigut la gran Babilònia i s'ha convertit en cau de dimonis, refugi de tots els esperits, ocellots i bèsties impures i detestables... la muntanya dels seus pecats arriba fins el cel, i Déu té presents ses injustícies. Pagueu-li amb sa mateixa moneda, torneu-li el doble del que ha fet, ompliu el doble la copa que ella omplia. En la

mateixa mesura en què s'havia dat a la pompa i al luxe, doneu-li ara igualment turment i dol. Ella pensava per dins: *Jo govern com a reina; no soc vídua ni mai duré dol...*" (Apoc. 18:2-8). "La niciesa és una dona esvalotada,... s'asseu en un tron a la porta de casa, en el punt més alt de la ciutat, i convida els vianants, que van

fent llur camí: Veniu ací, gent inexperta, als qui no teniu seny, us dic..." (Proverbis 9:13-18) "Dona bella però grollera: anell d'or en morro de porc" (Prov. 11:22). "... la dona cercaraons (és) una gotera incessant" (Prov. 19-13). (Na Mª Consuelo ha tingut una columna diària d'històries: *La gota*) "Gotera incessant en dia de pluja i dona cercaraons s'assemblen" Prov. 27:15-16). "No t'uniràs a la majoria per cometre el mal ni faràs de testimoni en un procés tot prenent part per la majoria en contra de la justícia". (Èxode

23:2). "Abans de la ruïna, el cor humà se'n va amunt, però la humilitat condueix a la glòria". (Prov. 18:12). "Els sol corren per fer el mal, només són valents per a defensar causes injustes. Els profetes i els sacerdots són uns profanadors, Fins el meu temple trob dolenteria... viuen en la mentida, i encoratgen els malvats a fi que ningú no se'n torni de ses malifetes. Per a mi tots plegats Són com els de Sodoma, Igual que els habitants de

Gomorra. ...Els faré mastegar absenta i els faré beure aigua que amarga, car la indignitat dels profetes de Jerusalem ha profanat tot el país". (Jeremies 23:10-11, 14-15). "Na canviis les fites antigues, ni et fiquis als terrenys orfes: tenen un poderós defensor, que contra tu defensarà llur causa". Proverbis 23:10-11) "Al camp de Jizreel, els gossos devoraran la carn de Jezabel". (Segon Llibre dels Reis. 9:36) Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.800 PTS (22,84 euros)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**

D'un infantament carregat, Amb un abús de publicitat

L'Infanta Cristina ha infantat,
A la fi, ha infantat la Infanta,
I sa publicitat ha estat tanta,
Que a molta gent, ha fastiguejat.

El massa publicat infantament,
D'en Joan Urdangarin, de Borbó,
Suportà desmesurada publicació,
Anunciant aquest esdeveniment.

Tal infantament es important,
Per dinàstiques repercussions
Que afecten més als Borbons,
Que a cap altra ciutadà restant,
Doncs es desenvolupa, cobrant
Les empreses i les publicacions.

Fou anunciada, exageradament
Fins una minsa circumstància,
L'arribada, part de l'instància

A la fi d'aquest infantament.

Ens cansa fins l'esgotament,
Tanta aclaparadora insistència,
Que te caire d'impertinència,
La nova d'aquest infantament.
Que un fet, transcendental
Com és aquest infantament,
S'emprí com el procediment,
Per fer-se amb un dineral,
És convertir un acte natal,
En un porc negoci indecent.

REFLEXIÓ

*Si una notícia concreta
És converteix en negoci,
Li sortirà bastant soci
I li xuclarà la pesseta. Ω*

Jaume Alfonso i Barceló